

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ความพึงพอใจต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเสนอผลการศึกษาค้นคว้าดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1 ความสำคัญของการเรียนภาษาไทย

1.2 คุณภาพของผู้เรียน

1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. แบบฝึกทักษะ

2.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะ

2.2 ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะ

2.4 องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ

2.5 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

2.6 การสร้างแบบฝึกทักษะ

2.7 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

3. การเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

- 3.4 ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.5 รูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 4. เทคนิคแผนผังความคิด
 - 4.1 ความเป็นมาของเทคนิคแผนผังความคิด
 - 4.2 ความหมายของเทคนิคแผนผังความคิด
 - 4.3 หลักการสร้างแผนผังความคิด
 - 4.4 ประโยชน์ของแผนผังความคิด
 - 4.5 เทคนิคการสอนด้วยแผนผังความคิด
- 5. การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด
- 6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 6.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 6.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 6.3 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 6.4 ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับตัวแปรตาม
 - 6.5 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 7. ค่าดัชนีประสิทธิผล
 - 7.1 ความหมายของดัชนีประสิทธิผล
 - 7.2 การหาค่าของดัชนีประสิทธิผล
- 8. การอ่าน
 - 8.1 ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน
 - 8.1.1 ความหมายของการอ่าน
 - 8.1.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 8.1.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
 - 8.1.4 องค์ประกอบของการอ่าน
 - 8.1.5 ประเภทของการอ่าน
 - 8.2 การอ่านสะกดคำ
 - 8.2.1 ความหมายของการอ่านสะกดคำ
 - 8.2.2 การแจกลูกสะกดคำ

8.2.3 วิธีการสะกดคำ

8.2.4 เทคนิคการสอนอ่านสะกดคำ

8.2.5 เครื่องมือวัดการอ่านสะกดคำ

9. การเขียน

9.1 ความรู้เกี่ยวกับการเขียน

9.1.1 ความหมายของการเขียน

9.1.2 ความสำคัญของการเขียน

9.1.3 จุดมุ่งหมายของการเขียน

9.1.4 องค์ประกอบของการเขียน

9.1.5 ประเภทของการเขียน

9.2 การเขียนสะกดคำ

9.2.1 ความหมายของการเขียนสะกดคำ

9.2.2 เทคนิคการสอนเขียนสะกดคำ

9.2.3 เครื่องมือวัดการเขียนสะกด

10. ความพึงพอใจ

10.1 ความหมายของความพึงพอใจ

10.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

10.3 หลักในการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

10.4 การวัดและประเมินผลความพึงพอใจ

11. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

11.1 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

11.2 ลักษณะและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน

11.3 คุณลักษณะของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน

11.4 หลักการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

12.1 งานวิจัยในประเทศ

12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีการกำหนดทิศทางการพัฒนา หลักสูตรภาษาไทย เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 37- 40)

1. ความสำคัญของการเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจ การงาน และดำรงชีวิต ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

1.1 ทักษะด้านภาษาไทยที่ต้องเรียนรู้

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการ สื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

1.1.1 การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1.1.2 การเขียน การเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบ ต่างๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียน วิเคราะห์วิจารณ์และเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1.3 การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมี วิจารณ์ญาณ การพูด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็น เหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการและการพูดเพื่อ โน้มน้าวใจ

1.1.4 หลักการใช้ภาษา ศักยภาพธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาพูดต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

1.1.5 วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 คุณภาพผู้เรียน คุณภาพผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2.1 อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ รวมทั้งบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจาก เรื่องที่อ่าน เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

1.2.2 มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกรายวัน ประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการ และมีมารยาทในการเขียน

1.2.3 เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญของ คำถาม ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสาร พูดเล่า ประสบการณ์ และพูดแนะนำ หรือ พูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดูและพูด

1.2.4 สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำ และพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะในการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่ายๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

1.2.5 เข้าใจและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี วรรณกรรมที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่น

สำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ เขียนย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ป.2/1 อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความและบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง

- ป.2/2 อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
- ป.2/3 ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
- ป.2/4 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดจากเรื่องที่อ่าน
- ป.2/5 แสดงความคิดเห็นและคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน
- ป.2/6 อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่

อ่าน

- ป.2/7 อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ
- ป.2/8 มีมารยาทในการอ่าน

สาระการเรียนรู้แกนกลาง มีดังนี้

1. การอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง
ข้อความและบทร้อยกรองง่ายๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐานเพิ่มจาก ป.1 ไม่น้อยกว่า 800
คำรวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย

- 1.1 คำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูปวรรณยุกต์
- 1.2 คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา
- 1.3 คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ
- 1.4 คำที่มีอักษรนำ
- 1.5 คำที่มีตัวการันต์ คำที่มีตัว รร
- 1.6 คำที่มีพยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง

2. การจับใจความสำคัญจากสื่อต่างๆ เช่น

- 2.1 นิทาน
- 2.2 เรื่องเล่าสั้นๆ
- 2.3 บทเพลงและบทร้อยกรองง่ายๆ
- 2.4 เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและ

กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

2.5 ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน

3. อ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น

- 3.1 หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย
- 3.2 หนังสือที่คุณครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน

4. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ

5. การใช้สถานที่สาธารณะ
6. คำแนะนำการใช้เครื่องใช้ที่จำเป็นในบ้านและในโรงเรียน
7. มารยาทในการอ่าน เช่น
 - 7.1 ไม่อ่านออกเสียงรบกวนผู้อื่น
 - 7.2 ไม่เล่นกันในขณะที่อ่าน
 - 7.3 ไม่ทำลายหนังสือ
 - 7.4 ไม่ควรแย่งอ่านหรือชะเง้องหน้าไปอ่านขณะที่ผู้อื่นกำลังอ่านอยู่

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

- ป.2/1 คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด
- ป.2/2 เขียนเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับประสบการณ์
- ป.2/3 เขียนเรื่องสั้นๆ ตามจินตนาการ
- ป.2/4 มีมารยาทในการเขียน

สาระการเรียนรู้แกนกลาง มีดังนี้

1. การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
2. การเขียนเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับประสบการณ์
3. การเขียนเรื่องสั้นๆ ตามจินตนาการ
4. มารยาทในการเขียน เช่น
 - 4.1 เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า
 - 4.2 ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ
 - 4.3 ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล
 - 4.4 ไม่เขียนล้อเลียนผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

- ป.2/1 ฟังคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน และปฏิบัติตาม
- ป.2/2 เล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง
- ป.2/3 บอกสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู
- ป.2/4 ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
- ป.2/5 พูดยึดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู
- ป.2/6 พุดสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์
- ป.2/7 มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด

สาระการเรียนรู้แกนกลาง มีดังนี้

1. การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน
2. การจับใจความและพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง เช่น
 - 2.1 เรื่องเล่าและสารคดีสำหรับเด็ก
 - 2.2 นิทาน การ์ตูน และเรื่องขบขัน
 - 2.3 รายการสำหรับเด็ก
 - 2.4 ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
 - 2.5 เพลง
3. การพุดสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น
 - 3.1 การแนะนำตนเอง
 - 3.2 การขอความช่วยเหลือ
 - 3.3 การกล่าวคำขอบคุณ
 - 3.4 การกล่าวคำขอโทษ
 - 3.5 การพุดขอรับรองในโอกาสต่างๆ
 - 3.6 การเล่าประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
4. มารยาทในการฟัง เช่น
 - 4.1 ตั้งใจฟัง ตามองผู้พุด
 - 4.2 ไม่รบกวนผู้อื่นขณะที่ฟัง
 - 4.3 ไม่ควรนำอาหารหรือเครื่องดื่มไปรับประทานขณะที่ฟัง
 - 4.4 ไม่พุดสอดแทรกขณะที่ฟัง

5. มารยาทในการดู เช่น

5.1 ตั้งใจดู

5.2 ไม่ส่งเสียงดังหรือแสดงอาการรบกวนสมาธิของผู้อื่น

6. มารยาทในการพูด เช่น

6.1 ใช้ถ้อยคำและกิริยาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ

6.2 ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล

6.3 ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด

6.4 ไม่พูดล้อเลียนให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเสียหาย

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ป.2/1 บอกและเขียนพยัญชนะ สระ
วรรณยุกต์และเลขไทย

ป.2/2 เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ

ป.2/3 เรียบเรียงคำเป็นประโยคได้ตรงตามเจตนาของการสื่อสาร

ป.2/4 บอกลักษณะคำคล้องจอง

ป.2/5 เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับ

กาลเทศะ

สาระการเรียนรู้แกนกลาง มีดังนี้

1. พยัญชนะ สระและ วรรณยุกต์

2. เลขไทย

3. การสะกดคำ การแจกสุก และการอ่านเป็นคำ

4. มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา

5. การผันอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ

6. คำที่มีตัวการันต์

7. คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ

8. คำที่มีอักษรนำ

9. คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน

10. คำที่มี รร

11. ความหมายของคำ

12. การแต่งประโยค

13. การเรียบเรียงประโยคเป็นข้อความสั้นๆ

14. คำคล้องจอง

15. ภาษาไทยมาตรฐาน

16. ภาษาถิ่น

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ป.2/1 ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านหรือ การฟังวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.2/2 ร้องบทร่ายสำหรับเด็กในท้องถิ่น

ป.2/3 ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร่ายกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

สาระการเรียนรู้แกนกลาง มีดังนี้

1. วรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรองสำหรับเด็ก เช่น นิทาน เรื่องสั้นง่ายๆ ปริศนาคำทาย บทอาขยาน บทร่ายกรอง วรรณคดีและวรรณกรรมในบทเรียน

2. บทร่ายเล่นที่มีคุณค่า ได้แก่ บทร่ายเล่นในท้องถิ่น บทร่ายเล่นในการละเล่นของเด็กไทย

3. บทอาขยานและบทร่ายกรองที่มีคุณค่า ได้แก่ บทอาขยานตามที่กำหนด บทร่ายกรองตามความสนใจ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยได้เลือกสาระที่ 1 การอ่านและสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ที่มีสาระการเรียนรู้แกนกลางเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงคำ การสะกดคำ การแจกลูกและการ

อ่านเป็นคำ มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา คำที่มีตัวการันต์ คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

แบบฝึกทักษะ

นวัตกรรมทางการศึกษาที่ถือว่ามีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งคือ แบบฝึกทักษะ ที่ทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดี แบบฝึกมักมีนักวิจัยและนักการศึกษาเรียกชื่อแตกต่างกันออกไป เช่น ชุดการฝึก แบบฝึก แบบฝึกทักษะ แบบฝึกเสริมทักษะ แบบฝึกหัด เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้ว่า แบบฝึกทักษะ

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ ดังนี้

อุษา ชันแข็ง (2545, หน้า 17) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด หมายถึง งานหรือ กิจกรรมที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำ เพื่อเป็นการฝึกฝนหรือทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ

ถวัลย์ มาศจรัส (2550, หน้า 38) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อที่ใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลายและมีปริมาณเพียงพอที่สามารถตรวจสอบและพัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนได้ด้วยตนเอง

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, หน้า 111) อธิบายว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2551, หน้า 87) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียน หรือเรื่องที่กำลังเรียนซึ่งผู้สอนได้ออกแบบชุดการฝึก เพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน และมีความแม่นยำในเรื่องที่ต้องฝึก นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้คิดเป็น มีความรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

เรื่อนใจ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554, หน้า 18) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง เครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะเพิ่มเติมหลังจากที่ได้เรียน เนื้อหาจากแบบเรียนไปแล้ว โดยมีลักษณะเป็นแบบฝึก ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนกระทำเพื่อให้ออกให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกทักษะในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน เป็นการทบทวนและฝึกทักษะเพิ่มเติม หลังจากที่ได้เรียนเนื้อหาไปแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียน สามารถปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

จันทร์หา อุณจิตต์ (2551, หน้า 16) กล่าวว่า แบบฝึกช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้น และแบบฝึกที่ดีจะเป็นเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ซึ่งจะช่วยให้การสอนของครูประสบความสำเร็จอีกด้วย

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, หน้า 111) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกหัดว่าแบบฝึก เป็นวิธีการสอนที่สนองอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดหลายๆ สิ่งที่จะช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

เดือนจิต นาราช (2553, หน้า 50) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นเทคนิคการสอนอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำ แบบฝึกหลายๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น เพราะได้มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

วารุณี ศิริมาศ (2556, หน้า 63) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะมีความจำเป็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสื่อและอุปกรณ์อย่างหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งครูสามารถนำไปประกอบการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากแบบฝึกจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้พัฒนาทักษะด้านต่างๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของแบบฝึกทักษะมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะใน

เนื้อหาวิชาต่างๆ การทำแบบฝึกหัดมากๆ จะส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจ กว้างขวางยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

การสร้างแบบฝึกเพื่อใช้ฝึกทักษะอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องใช้หลักการทางจิตวิทยา ประกอบเพื่อให้แบบฝึกนั้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของนักเรียน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2522, หน้า 52-62 อ้างถึงใน กมล ชุกลิน, 2550, หน้า 33-34) ได้ศึกษาจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสร้างแบบฝึกได้ดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจต่างกัน ในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาให้เหมาะสม ไม่ง่ายเกินไปสำหรับเด็กเก่ง และไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กอ่อน ในการฝึกแบบฝึกควรมีทั้งฝึกเป็นรายบุคคลและฝึกเป็นกลุ่ม การฝึกเป็นกลุ่มควรให้เด็กเก่งคละกับเด็กอ่อน เพื่อให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน

2. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of exercise) Thorndike ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกฝน หรือกระทำซ้ำๆ ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึก จึงควรสร้างแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนในเรื่องหนึ่งๆ ซ้ำๆ กันหลายครั้ง โดยแบบฝึกมีลักษณะหลายรูปแบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย อันจะส่งผลทำให้ความสนใจในการฝึกลดลง และจะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร

3. กฎแห่งผล (Law of Effect) เมื่อนักเรียนได้เรียนไปแล้ว นักเรียนย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เมื่อให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือให้ทำงานใด ๆ จึงควรเฉลยหรือตรวจเพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็ว ฉะนั้น แบบฝึกที่สร้างขึ้นจึงควรมีคำเฉลย เพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็วหรือนักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้เอง เพื่อจะได้รู้ข้อบกพร่องของตนเอง

4. การจูงใจ (Motivation) ในการจะสร้างแบบฝึกที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน จึงควรจัดทำแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเปิดโอกาสให้

นักเรียนพบกับความสำเร็จและอยากที่จะทำแบบฝึกต่อไป นอกจากนี้แบบฝึกควรเป็นแบบสั้นๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย ควรมีแบบฝึกหลายรูปแบบไม่ซ้ำซาก เช่น อาจจัดแบบฝึกในลักษณะของเกม กิจกรรมในสถานที่ต่างๆ ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และสนุกสนาน เหมาะสมกับวัย และความต้องการของเด็ก

Gagne (1974, pp. 27-46, อ้างถึงใน เรือนใจ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554, หน้า 23-24) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้และการจำ ไว้ดังนี้

1. การจูงใจ (Motivation) เป็นการชักจูงให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้
2. การทำความเข้าใจ (Apprehending) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า
3. การเรียนรู้งานแต่งสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition) ขั้นนี้จะมี การเปลี่ยนแปลงเกิดเป็นความสามารถอย่างใหม่ขึ้น
4. ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าเก็บไว้ในความทรงจำ (Retention) ขั้นนี้ เป็นการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปเก็บไว้ในส่วนของความจำอีกช่วงเวลาหนึ่ง
5. การรื้อฟื้น (Recall) ขั้นนี้เป็นการนำเอาสิ่งที่เรียนไปแล้วและเก็บไว้นั้น ออกมาใช้ในลักษณะของการกระทำที่สังเกตได้
6. การสรุปหลักการ (Generalization) ขั้นนี้เป็นความสามารถใช้สิ่งที่ เรียนรู้ แล้วไปประยุกต์กับสิ่งเร้าใหม่ที่ประสพ
7. การลงมือปฏิบัติ (Performance) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเรียนรู้
8. การทราบผลย้อนหลัง (Feedback) ขั้นนี้ให้ผู้เรียนได้รับทราบผลการ เรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน คือไม่ง่ายและไม่ยากเกินไป การเรียนรู้โดยการฝึกฝน ฝึกหัด หรือกระทำซ้ำๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็วและรู้ข้อบกพร่องของตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนอยากที่จะทำแบบฝึกต่อไป แบบฝึกจึงควรมีหลายรูปแบบโดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก

องค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งแบบฝึกทักษะในแต่ละเล่มนั้นจะมีองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2534, หน้า 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะมีส่วนประกอบหลายส่วน ดังนี้

1. คู่มือการใช้แบบฝึก
2. แบบฝึก เป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ 1) ชื่อชุดฝึกในแต่ละชุดย่อย 2) จุดประสงค์ 3) คำสั่ง 4) ตัวอย่าง 5) ชุดฝึก 6) ภาพประกอบ 7) ข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน 8) แบบประเมินบันทึกผลการใช้

สุจิต เหมวัล (2555, หน้า 12-13) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าองค์ประกอบของแบบฝึกทักษะในแต่ละเล่ม ควรมีส่วนนี้ (1) ปกนอก (2) ปกใน (3) คำนำ (4) สารบัญ (5) สารระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการฝึก (6) แบบทดสอบก่อนเรียน (7) ใบความรู้ (8) ใบกิจกรรม/แบบฝึก/กิจกรรมฝึก (9) แบบฝึกหัด (10) แบบทดสอบหลังเรียน (11) บรรณานุกรม (12) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน (13) เฉลย/แนวคำตอบแบบฝึกหัด (14) เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน (15) ปกหลัง

มุทิตา อังคะระยี่ (2559, หน้า 19) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะ ควรมีส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ (1) ปกหน้า (2) ปกใน (3) ภาพประกอบ (4) คำนำ (5) คำแนะนำหรือคำชี้แจงในการใช้แบบฝึก (6) สารบัญ (7) แบบทดสอบก่อนเรียน (8) ใบความรู้ (9) ตัวอย่าง (10) แบบฝึกทักษะ (11) แบบทดสอบหลังเรียน (12) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน (13) เฉลยคำตอบแบบฝึกหัด (14) เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน (15) บรรณานุกรม (16) ปกหลัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของแบบฝึกทักษะ มีดังนี้ ปกนอก ปกใน คำนำ สารบัญ คำชี้แจงสำหรับการใช้แบบฝึกจุดประสงค์การเรียนรู้แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ ใบกิจกรรม/แบบฝึกทักษะแบบทดสอบหลังเรียน บรรณานุกรม เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยคำตอบแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน และปกหลัง

ลักษณะของแบบฝึกทักษะ

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

วลี สุมิพันธ์ (2530, หน้า 180-190) ได้กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับความสามารถและวัยของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่ายๆ คำชี้แจงหรือ

คำสั่ง ต้องกะทัดรัด และสื่อสารได้ชัดเจน

4. มีการใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่ใช้เวลาเร็วหรือนานเกินไป
5. มีความน่าสนใจ และท้าทายความสามารถ

กมลวรรณ จิตจักร (2549, หน้า 68) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ต้องมีความยากง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน มีหลายรูปแบบ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย เรื่องที่นำมาคิดต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และทันสมัย สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ ครูและผู้เรียนร่วมกันวางแผนในการสร้างชุดฝึกกิจกรรม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, หน้า 112) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่าง

เสรี

7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การ

เข้าใจ

8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัด
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน

12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

Tucker (1996, p. 10) มีความเห็นว่า การสร้างแบบฝึกควรมีรูปแบบและโครงสร้างที่จะฝึกอย่างเพียงพอ ทุกแบบฝึกจะต้องมีจุดมุ่งหมายแบบฝึกแต่ละชุดไม่ควรมีประโยคคำสั่งยาว และมีจำนวนข้อมากเกินไป เพราะจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อผู้เรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะของแบบฝึกทักษะต้องมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง que ผู้เรียนเรียนมาแล้ว มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม การออกแบบที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย แบบฝึกหัดมีความหลากหลายและสามารถศึกษาด้วยตนเองได้

การสร้างแบบฝึกทักษะ

การสร้างเครื่องมือที่นำมาใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญมาก ดังนั้นในการสร้างแบบฝึกทักษะจึงต้องมีการสร้างตามขั้นตอน ซึ่งมีนักการศึกษาได้อธิบายไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538, หน้า 145-146 อ้างถึงใน บังอร บารมีช่วย, 2550, หน้า 39-40) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อยๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและบัตรฝึกหัด

3. พิจารณาวัดจุดประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไรในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง

4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจแบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในข้อ 2

5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะในแต่ละบัตร จะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม

6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้ อาจทำเพิ่มเติมเมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียนโดยจัดเป็นตอนเป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพแบบฝึกเสริมทักษะและคุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุดจัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญชี้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547, หน้า 34) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้วครูผู้สอนย่อมทราบดีว่า บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ รวบรวมปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหา หรือความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์

2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้ชัดเจน เพื่อตอบคำถามว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไร ต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร

3. วิเคราะห์คำที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยคำ และความหมายอย่างไร คำที่มักมีปัญหาในการอ่านเขียน รวบรวมคำเหล่านั้นไว้

4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้อ จิตวิทยาการอ่านของผู้เรียนในแต่ละชั้นว่า เด็กแต่ละวัยมีความสนใจเรื่องอะไร

5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกว่า ควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องควรมีลักษณะอย่างไร มีกิจกรรมอย่างไรบ้าง มีความยาวเพียงไร จะนำเสนออย่างไร

6. ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด

7. นำแบบฝึกนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความตรง

ตามเนื้อหา เพื่อรวบรวมข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

8. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึกนั้น เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้เสริมการเรียนรู้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551, หน้า 112) การสร้างแบบฝึกมีความเหมาะสมกับวัย หรือความสามารถของผู้เรียน มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ มีกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ มีการใช้หลักจิตวิทยา ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน ปลูกความสนใจ และความสามารถและสามารถศึกษาด้วยตนเองได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างแบบฝึกทักษะจึงต้องมีการสร้างตามขั้นตอน คือ ศึกษาปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา พิจารณาวัดดูประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด นำแบบฝึกนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหาและจัดพิมพ์ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้เสริมการเรียนรู้

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

จันทรา อุณจิตต์ (2551, หน้า 18) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนและคำศัพท์ต่างๆ ได้คงทน ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน ทราบความก้าวหน้าของตนเอง สามารถนำแบบฝึกมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้ นำมาวัดผลการเรียนหลังจากที่เรียนแล้ว ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียนและนำไปปรับปรุงแก้ไขได้ทันที ซึ่งจะมีผลทำให้ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2551, หน้า 88 – 89) กล่าวว่า ประโยชน์ของแบบฝึก มีหลายอย่าง เช่น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ตามความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ช่วยเสริมให้เกิดทักษะที่คงทน สามารถซ่อมเสริมซ้ำให้เกิดความแม่นยำในเรื่องที่ฝึกตรวจสอบวัดความรู้อัตโนมัติของตนเองได้ สามารถฝึกได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ฝึกความรับผิดชอบต่อตนเอง สร้างประสบการณ์ให้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตลอดจนช่วยลดสภาวะการณ์ของครูผู้สอน

ประไทย ศุภวิทยาเจริญกุล (2557, หน้า 38) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ซึ่งมีประโยชน์มาก นอกจากจะช่วยประหยัดแรงงาน ค่าใช้จ่ายและเวลา แล้วยังช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประมวลความรู้ ความคิด ความเข้าใจในลักษณะต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีการคิด ตัดสินใจ ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากเกิดประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังช่วยให้ผู้ที่นำแบบฝึกไปใช้ประสบกับผลแห่งความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์หลายอย่าง แบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ทำให้จดจำเนื้อหา คำศัพท์ต่างๆ และเสริมให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น แล้วยังช่วยให้ครูทราบข้อบกพร่องของนักเรียน สามารถซ่อมเสริมเพื่อให้เกิดทักษะ ความรู้ความเข้าใจ และความแม่นยำมากยิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา และลดภาระได้มาก นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน และสามารถนำแบบฝึกมาทบทวนเนื้อหาด้วยตนเองได้

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้ ฤทัยรัตน์ ทิพวรรณ (2545, หน้า 23) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 2-6 คน ภายในกลุ่มผู้เรียนจะมีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน มีการช่วยเหลือสมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และรับผิดชอบงานของกลุ่ม โดยที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานเท่าๆ กัน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 121) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้

อภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552, หน้า 59) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยในชั้นเรียนจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน จำนวน 4 - 6 คน ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง

และอ่อน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกันซึ่งก่อให้เกิดความสุข ความภูมิใจในตนเอง และเพื่อนในกลุ่มแต่ละคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุด

พวงทอง ศรีอาจ (2554, หน้า 19) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการเรียนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4 คน คณะความสามารถ ภายในกลุ่มมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยให้นักเรียนทำงานและช่วยเหลือกันในกลุ่มนักเรียน จะค้นหาความรู้ต่อตนเอง และต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนจะมีการ แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน สนับสนุนการทำงานร่วมกัน ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม

ทิตนา แคมมณี (2555, หน้า 98) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

อนอนงค์ ไพภิบาล (2555, หน้า 81) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 3-4 คน ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิก 3-6 คน ภายในกลุ่มมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยให้นักเรียนทำงานและช่วยเหลือกันในกลุ่ม รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน ผู้เรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน และเพื่อนในกลุ่มแต่ละคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่ตั้งไว้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

ทิตนา แคมมณี (2555, หน้า 98-99) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ร่วมกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม มีนักการศึกษาหลายท่านที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนแบบนี้ คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และร็อบเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) เขากล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ส่วนใหญ่มักจะมุ่งไปที่

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกละเลยหรือมองข้ามไปต่างๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครู และเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994, pp. 31-32) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะแข่งขันกัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่อง หรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่างๆ
2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น
3. ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย จอห์นสันและจอห์นสัน ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่า เราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดยรู้จักใช้ ลักษณะการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้ เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้วเราจึงจำเป็นต้องร่วมกันส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแข่งขันกัน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดีหรือได้รับการยกย่อง เป็นต้น ลักษณะต่างคนต่างเรียนโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น และลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 122) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีดังนี้

1. มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependence) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกันมีส่วนรับผิดชอบสำเร็จร่วมกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่ทุกคนทั่วกัน ทุกคนมีความรู้สึกว่าจะสำเร็จได้ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในเชิงสร้างสรรค์ (Face to Face Positive Interaction) หมายถึง สมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เช่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้แก่กัน ถามคำถาม ตอบคำถามกันและกัน ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องตรวจสอบว่า สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบ ต่องานกลุ่มหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เช่น การสุ่มถามสมาชิกในกลุ่ม สังเกตและบันทึกการทำงานกลุ่ม ให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ตนเรียนรู้ให้เพื่อนฟัง ทดสอบรายบุคคล เป็นต้น

4. มีการฝึกทักษะการช่วยเหลือกันทำงานและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Groups Skills) ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะที่จะช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น ทักษะการสื่อสาร การยอมรับและช่วยเหลือกัน การวิจารณ์ความคิดเห็น โดยไม่วิจารณ์บุคคล การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การให้ความช่วยเหลือ และการเอาใจใส่ต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การทำความรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น เป็นต้น

5. มีการฝึกกระบวนการกลุ่ม (Group Process) สมาชิกต้องรับผิดชอบ ต่อการทำงานของกลุ่ม ต้องสามารถประเมินการทำงานของกลุ่มได้ว่า ประสบผลสำเร็จ มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด ต้องแก้ไขปัญหาที่ใด และอย่างไร เพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม เป็นการฝึกกระบวนการกลุ่มอย่างเป็นกระบวนการ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551, หน้า 134-135) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีการทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแข่งขันมีการใช้วัสดุ และข้อมูลต่างๆ ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จ

ร่วมกัน รวมทั้งได้รับผลประโยชน์หรือรางวัลโดยเท่าเทียมกัน

2. การปฏิบัติสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotion Interaction) เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นกิจกรรมที่ตรวจเช็คหรือทดสอบให้มั่นใจว่าสมาชิกมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่ เพียงใด โดยสามารถที่จะทดสอบเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกตการณ์ทำงาน การสุ่มถาม เป็นต้น

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) ในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้เรียนควรจะได้รับ การฝึกฝนทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่ม

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน มีการวางแผนดำเนินงานตามแผน ประเมินผลงานและปรับปรุงงานร่วมกัน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือมี 5 องค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. มีการพึ่งพาอาศัยกัน สมาชิกทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

2. มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในเชิงสร้างสรรค์ สมาชิกกลุ่มทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิก ผู้สอนที่จะต้องตรวจสอบว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย มีการช่วยเหลือกันของสมาชิกเพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. มีการฝึกกระบวนการกลุ่ม สมาชิกช่วยกันทำงานที่มีขั้นตอนและมีเป้าหมาย เพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

วัตินาพร ระวังบุทช์ (2542, หน้า 34-35) ได้เสนอขั้นตอนของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. **ขั้นเตรียม** กิจกรรมในขั้นเตรียม ประกอบด้วยครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ ร่วมกัน และจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 3-5 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาท และหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจ่งวัตถุประสงค์ของบทเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกัน และการฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. **ขั้นสอน** ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. **ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม** ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาท และหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูอาจกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ เช่น แบบ JIGSAW, TGT, STAD, TAI, GI, LT, NHT, CO-OP CO-OP เป็นต้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งเทคนิคที่ใช้แต่ละครั้งจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่งๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือหลายๆ เทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4. **ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ** ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติ หน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5. **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม และผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 122-123) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการ**

1.1 ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน
 1.2 ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ ไม่เกิน 6 คน มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไข หรือคิดวิเคราะห์ หาคำตอบ

2.2 ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการคิดวิเคราะห์

2.3 ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจน

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ครูควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ

3.2 ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่ม คอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้ความกระจ่าง ในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นนี้ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ขั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้สอนควรช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มที่ควรปรับปรุงแก้ไข

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นเตรียม ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน และจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ 3-6 คน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

2) ขั้นสอน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้

กลุ่มแก้ไข ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจนผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์

3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตน เป็นขั้นที่สมาชิกจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ผู้สอนสังเกตการทำงานของกลุ่ม และคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก

4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถามเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล หลังจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5) ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปทบทวน และผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ทั้งในส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

รูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงรูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 123-125) กล่าวถึง เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ว่า เทคนิคที่นำมาใช้ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลายวิธี

วิวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, หน้า 177-195) ได้แนะนำไว้ดังนี้

1. ปริศนาความคิด (Jigsaw)

ปริศนาความคิด เป็นเทคนิคที่สมาชิกในกลุ่มแยกย้ายกันไปศึกษาหาความรู้ ในหัวข้อเนื้อหาที่แตกต่างกัน แล้วกลับเข้ากลุ่มมาถ่ายทอดความรู้ที่ได้มาให้สมาชิกกลุ่มฟัง วิธีนี้คล้ายกับการต่อภาพจิ๊กซอว์จึงเรียกวิธีนี้ว่า Jigsaw หรือปริศนาการคิด

ลักษณะการจัดกิจกรรม

ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันเข้ากลุ่มร่วมกันเรียกว่า กลุ่มบ้าน (Home Group) สมาชิกในกลุ่มบ้านจะรับผิดชอบศึกษาหัวข้อที่แตกต่างกัน แล้วแยกย้ายไปเข้ากลุ่มใหม่ในหัวข้อเดียวกัน กลุ่มใหม่นี้เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทำงานร่วมกันเสร็จ ก็จะย้ายกลับไปกลุ่มเดิม คือ กลุ่มบ้านของตน นำความรู้ที่ได้จากการอภิปรายจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาสรุปให้กลุ่มบ้านฟัง ผู้สอนทดสอบและให้คะแนน

2. กลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Teams-Games-Tournaments : TGT)

เทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาสาระจากผู้สอนด้วยกัน แล้วแต่ละคนแยกย้ายไปแข่งขันทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้ของแต่ละคนจะนำมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุดได้รับรางวัล

ลักษณะการจัดกิจกรรม

สมาชิกกลุ่มจะช่วยกันเตรียมตัวเข้าแข่งขัน โดยผลัดกันถามตอบให้เกิดความแม่นยำในความรู้ที่ผู้สอนจะทดสอบ เมื่อได้เวลาแข่งขัน แต่ละทีมจะเข้าประจำโต๊ะแข่งขัน แล้วเริ่มเล่นเกมพร้อมกันด้วยชุดคำถามที่เหมือนกัน เมื่อการแข่งขันจบลง ผู้เข้าร่วมแข่งขันจะกลับไปเข้าที่เดิมของตนพร้อมคะแนนที่ได้รับ ทีมที่ได้คะแนนรวมสูงสุดถือว่า เป็นทีมชนะเลิศ

3. กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ (Team Assisted Individualization : TAI)

เทคนิคการเรียนรู้วิธีนี้ เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงความสามารถเฉพาะตนก่อน แล้วจึงจับคู่ตรวจสอบกันและกัน ช่วยเหลือกันทำใบงาน จนสามารถผ่านได้ต่อนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะเป็นฝ่ายได้รับรางวัล

ลักษณะการจัดกิจกรรม

กลุ่มจะมีสมาชิก 2-4 คน จับคู่กันทำงานตามใบงานที่ได้รับมอบหมาย แล้วแลกเปลี่ยนกันตรวจผลงาน ถ้าผลงานยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ต้องแก้ไขจนกว่าจะผ่าน ต่อกจากนั้นทุกคนจะทำข้อทดสอบ คะแนนของทุกคนจะมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล

4. กลุ่มสืบค้น (Group Investigation : GI)

กลุ่มสืบค้น เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายให้ค้นคว้าหาความรู้ มานำเสนอประกอบเนื้อหาที่เรียน อาจเป็นการทำงานตามใบงานที่กำหนด โดยที่ทุกคน ในกลุ่มรับรู้และช่วยกันทำงาน

ลักษณะการจัดกิจกรรม

สมาชิกกลุ่มจะช่วยกันศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ หรือความรู้ มานำเสนอต่อชั้นเรียน โดยผู้สอนแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อย แต่ละกลุ่มศึกษากลุ่มละ 1 หัวข้อ เมื่อพร้อมผู้เรียนจะนำเสนอผลงานที่ละกลุ่ม แล้วร่วมกันประเมินผลงาน

5. กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together : LT)

กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้รับผิดชอบ มีบทบาทหน้าที่ทุกคน เช่น เป็นผู้อ่าน เป็นผู้จัดบันทึก เป็นผู้รายงานนำเสนอ เป็นต้น ทุกคนช่วยกันทำงาน จนได้ผลงานสำเร็จ ส่งและนำเสนอผู้สอน

ลักษณะการจัดกิจกรรม

กลุ่มผู้เรียนจะแบ่งหน้าที่กันทำงาน เช่น เป็นผู้อ่านคำสั่งใบงาน เป็นผู้จัดบันทึกงาน เป็นผู้หาคำตอบ เป็นผู้ตรวจคำตอบ เป็นต้น กลุ่มจะได้ผลงานที่เกิดจากการ ทำงานของทุกคน

6. กลุ่มร่วมกันคิด (Numbered Heads Together : NHT)

กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ สมาชิกกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน จะช่วยกันค้นคว้าเตรียมตัวตอบคำถามที่ผู้สอนจะทดสอบ ผู้สอนจะเรียกถามทีละคน กลุ่มที่สมาชิกสามารถตอบคำถามได้มาก แสดงว่าได้ช่วยเหลือกันดี

ลักษณะการจัดกิจกรรม

สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน จะร่วมกันอภิปรายปัญหาที่ได้รับเพื่อให้เกิดความพร้อมและความมั่นใจที่จะตอบคำถามผู้สอน ผู้สอนจะเรียกสมาชิกกลุ่มให้ตอบทีละคน แล้วนำคะแนนของแต่ละคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

7. กลุ่มร่วมมือ (Co-op Co-op)

กลุ่มร่วมมือเป็นเทคนิคการทำงานกลุ่มวิธีหนึ่ง โดยสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดแตกต่างกันได้แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ตนถนัดอย่างเต็มที่ ทำให้งานประสบผลสำเร็จ วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบการทำงานกลุ่มร่วมกัน และสนองต่อหลักการของการเรียนรู้ และร่วมมือที่ว่า “ความสำเร็จแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน” ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจ

ลักษณะการจัดกิจกรรม

สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบไปศึกษาหัวข้อย่อยที่ได้รับมอบหมาย แล้วนำงานจากการศึกษาค้นคว้ามารวมกันเป็นงานกลุ่ม ปรับปรุงให้ต่อเนื่องเชื่อมโยง มีความสละสลวย เสร็จแล้วจึงนำเสนอต่อชั้นเรียน ทุกกลุ่มจะช่วยกันประเมินผลงาน

สรุปได้ว่ารูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ ปริศนาความคิด

(Jigsaw) กลุ่มร่วมมือแข่งขัน กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ กลุ่มสืบค้น กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มร่วมกันคิด กลุ่มร่วมมือ (Co-op Co-op) ซึ่งวิธีนี้สมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดแตกต่างกันได้แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ตนเองถนัดอย่างเต็มที่ ทำให้งานประสบผลสำเร็จ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน

เทคนิคแผนผังความคิด

ความเป็นมาของแผนผังความคิด

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความเป็นมาของแผนผังความคิดไว้ ดังนี้

โทนี บูซาน (Tony Buzan, อ้างถึงในวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2551, หน้า 178) เป็นชาวอังกฤษ เป็นผู้ริเริ่มพยายามนำเอาความรู้เรื่อง สมอมาปรับใช้กับการเรียนรู้ของเขา โดยพัฒนาการจากการจดบันทึกเป็นตัวอักษรเป็นบรรทัดๆ เป็นแถวๆ ใช้ปากกาหรือดินสอสีเดียวมาเป็นการบันทึกด้วยคำ ภาพ สัญลักษณ์ แบบแผ่เป็นรัศมีออก รอบๆ ศูนย์กลางเหมือนกับการแตกแขนงของกิ่งไม้โดยใช้สีสันทัน ต่อมาเขาก็พบว่าวิธีการที่เขาใช้นั้นสามารถนำไปใช้กิจกรรมอื่นในชีวิตส่วนตัว และชีวิตการทำงานได้ด้วย เช่น ใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ การช่วยจำ การแก้ปัญหา การนำเสนอ เป็นต้น ซึ่งโทนี บูซาน ได้ เขียนหนังสือ Use Your Head (ใช้หัวคิด) และ Get Ahead (ใช้หัวลุย) ร่วมกับ แวนด้า นอร์ท (Vanda North) และ นายฉัญญา ผลอนันต์ ได้แปลเป็นฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดวิธีการ นี้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย พบว่า วิธีการของแผนผังความคิด นั้นสามารถนำไปใช้ได้ทั้งชีวิต ส่วนตัวและการทำงานจริง และถ้านำมาแนวคิดเทคนิควิธีการนี้ขยายผล ในวงการศึกษาน่าจะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การวางแผนจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนนั้นจะสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ศาสตร์ และศิลป์ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น สามารถช่วยคิด จำ บันทึก เข้าใจเนื้อหา การนำเสนอ ข้อมูล และช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่สนุกสนาน มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า แผนผังความคิดเป็นการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมอไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการใช้ทักษะการทำงานร่วมกันของสมอทั้งสองซีก คือ ซีกซ้าย วิเคราะห์ คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุเป็นผล ส่วนสมอซีกขวา จะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อมสมอทั้งสองซีก

ความหมายของเทคนิคแผนผังความคิด

แผนผังความคิดมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ แผนที่ความคิด ผังความรู้หรือผังกราฟิก แผนภาพโครงเรื่อง แผนภูมิช่วยคิดช่วยจำ แผนภาพความคิดรวบยอด ผังความคิด เป็นต้น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของแผนผังความคิด ไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระบุบุทช์ (2542, หน้า 19-21) กล่าวว่า แผนผังความคิด เป็นการนำทฤษฎีทางสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การเขียนแผนที่ความคิดนั้น เกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมอง หรือการทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคอลลอสัม เป็นเสมือนสะพานเชื่อม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544, หน้า 89) ได้ให้ความหมายว่า แผนผังความคิด หมายถึง การจัดกลุ่มความคิดรวบยอด เพื่อให้ความสัมพันธ์ของความคิดระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไปโดยนำเสนอเป็นภาพหรือเป็นแผนผัง สามารถนำเสนอได้หลายลักษณะ สรุปได้ว่า แผนผังความคิดเป็นการนำเสนอแผนที่ความคิด ความรู้จากเรื่องที่ได้ฟังอ่าน จะพบว่ามีประโยชน์มากทั้งในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงาน เช่นการวางแผน การบันทึกช่วยจำ การสรุปบทเรียน สามารถทำให้จดจำและทำความเข้าใจในเรื่องการฟังและการอ่านได้ง่ายยิ่งขึ้น

ทิตินา แคมมณี (2545, หน้า 387) ให้ความหมายว่า ผังความคิด (A Mind Map) เป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้ เส้น คำ ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิตและภาพแสดงความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้นๆ

พรรณวดี โตมาก (2553, หน้า 33) ที่กล่าวว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) หมายถึง วิธีการพัฒนารูปแบบของความจำอีกแบบหนึ่ง ที่เป็นการฝึกให้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ โดยการเชื่อมโยงเนื้อหา ความคิดเห็น ความคิดรวบยอด และรายละเอียดที่สำคัญเข้าด้วยกันในรูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ มีองค์ประกอบของเนื้อหาครบถ้วน เข้าใจง่าย เพื่อช่วยในการจดจำได้ง่ายขึ้น

รุจิเรข จันบดี (2553, หน้า 38-39) สรุปไว้ว่า แผนผังความคิด มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ Webbing, Net working, Concept mapping, Content Analysis

web, Mind mapping แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ผังความรู้หรือผังกราฟิก แผนภาพโครงเรื่อง แผนภาพความคิดรวบยอด (Concept Diagram) แผนภูมิช่วยคิดช่วยจำ (Mind Mapping) ผังความคิด (Mind Map) ผังโยงความสัมพันธ์และแผนผังทางปัญญาและให้ความหมายของแผนผังความคิดว่าเป็นการสรุปความคิด โดยใช้แผนผังความสัมพันธ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากองค์ประกอบหลัก ลงไปจนถึงองค์ประกอบย่อยๆ อย่างเป็นระบบสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้จดจำและสามารถเขียนและเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้

อุไรวรรณ โคตะสา (2553, หน้า 9) สรุปความหมายของแผนผังความคิดว่า เป็นแผนผังที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้เรียนที่ผ่านการประมวลความรู้ ความคิด ตามลำดับ ขั้นตอนและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ด้วยการเขียน คำ ประโยค วลี สัญลักษณ์และเน้นเชื่อมโยงโดยให้คำสำคัญหรือหัวข้อตรงกลางหรือด้านบนสุดของแผนผัง ส่วนใจความรอง กระจายออกไปหรือแตกสาขาออกมา ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ คำสำคัญ เส้น เชื่อมโยงและคำหรือวลีที่แสดงถึงข้อมูลคำสำคัญนั้นๆ

กรรณิการ์ ศรีวรชัย (2557, หน้า 24) ให้ความหมายว่า แผนผังความคิด หมายถึง การเขียนสรุปความคิดรวบยอดจากเนื้อหา หรือประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ เพื่อให้จดจำและสามารถเขียนและเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้

วิจิตรา อายุเย็น (2558, หน้า 37) กล่าวถึงความหมายของแผนผังความคิดว่า แผนผังความคิดเป็นการนำเสนอแผนที่ความคิด ซึ่งมีประโยชน์มากทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงาน เช่น การสรุปบทเรียน สามารถทำให้จดจำและทำความเข้าใจในเรื่องการฟังและการอ่าน ได้ดียิ่งขึ้น

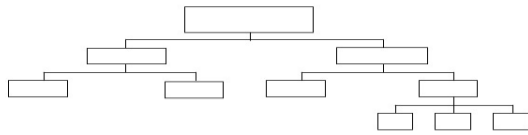
สรุปได้ว่าแผนผังความคิด หมายถึง แผนผังแสดงโครงสร้างสาระความคิดต่างๆ เป็นการฝึกให้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ โดยการเชื่อมโยงเนื้อหา ความคิดเห็น ความคิดรวบยอด และรายละเอียดที่สำคัญเข้าด้วยกันในรูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ มักใช้สัญลักษณ์และรูปภาพ เพื่อจำแนกและจัดเรียงลำดับความสำคัญ มีเนื้อหาครบถ้วน ทำให้เข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น

หลักการสร้างแผนผังความคิด

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการสร้างแผนผังความคิดไว้ดังนี้

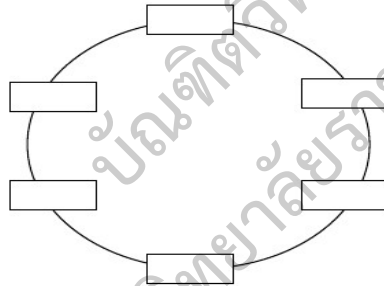
วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2555, หน้า 239–242) ให้แนวคิดการสร้างผังความคิดว่าเป็นการจัด กลุ่มความคิดรวบยอดเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิด ระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป โดยนำเสนอเป็นภาพหรือเป็นผังสามารถ นำเสนอได้หลายลักษณะ เช่น

1.1 แผนผังแบบกิ่งไม้ (Branching Map) นำเสนอโดยการเขียน ความคิดรวบยอด หลักไว้ข้างบนหรือตรงกลางแล้วลากเส้นให้เชื่อมโยงกับความคิดรวบ ยอดอื่นๆ ที่สำคัญรองลงไป ตามลำดับ ดังภาพที่ 1

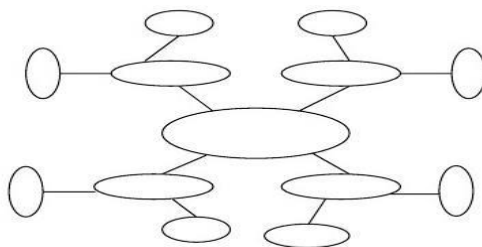
ภาพประกอบ 1 แผนผังแบบกิ่งไม้ (Branching Map)

1.2 แผนผังวงจร (A Circle Map) นำเสนอโดยการเขียนเป็นแผนผัง เพื่อเสนอ ความสัมพันธ์เป็นขั้นตอนต่างๆ ที่สัมพันธ์กันเรียงลำดับเป็นวงกลม ดังภาพที่ 2

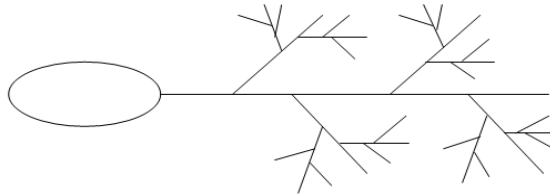
ภาพประกอบ 2 แผนผังวงจร (A Circle Map)

1.3 แผนผังใยแมงมุม (A Spider Map) นำเสนอโดยเขียนความคิด รวบยอดหลัก ที่สำคัญไว้ตรงกลางหน้ากระดาษ แล้วเขียนคำอธิบายหรือบอกลักษณะของ ความคิดรองลงไปไว้ ในลักษณะของใยแมงมุม ดังภาพที่ 3

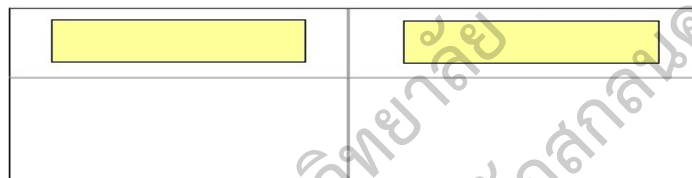
ภาพประกอบ 3 แผนผังใยแมงมุม (A Spider Map)

1.4 แผนผังก้างปลา (A Fishbone Map) นำเสนอโดยเขียนประเด็นหรือเรื่องหลักแล้วเสนอสาเหตุและผลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังภาพประกอบ 4

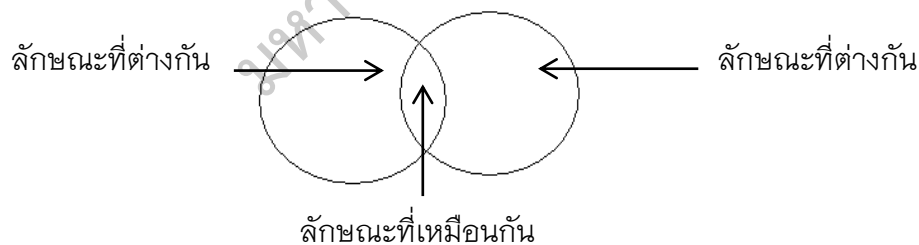
ภาพประกอบ 4 แผนผังก้างปลา (A Fishbone Map)

1.5 แผนผังตารางเปรียบเทียบ (A Compare Table Map) เสนอโดยการเขียนเป็นตาราง เพื่อเปรียบเทียบสองสิ่งหรือสองเรื่องในประเด็นที่กำหนด ดังภาพที่ 5

ภาพประกอบ 5 แผนผังตารางเปรียบเทียบ (A Compare Table Map)

1.6 แผนผังวงกลมทับเหลื่อม (Overlapping Circles Map) เสนอการเปรียบเทียบ สองสิ่งหรือสองเรื่องมีลักษณะเหมือนกันและต่างกัน ดังภาพที่ 6

ภาพประกอบ 6 แผนผังวงกลมทับเหลื่อม (Overlapping Circles Map)

สรุปได้ว่า หลักการสร้างแผนผังความคิดคือการจัดกลุ่มความคิดรวบยอด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิดระหว่างความคิดหลักและความคิดรอง โดย

การเขียนเป็นแผนผังเพื่อเสนอเป็นขั้นตอนต่างๆ ที่สัมพันธ์กันซึ่งอาจเป็นภาพหรือเป็นผัง ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ โดยเชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดอื่นๆ ที่สำคัญรองลงไป ตามลำดับ

ประโยชน์ของแผนผังความคิด

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด ไว้ดังนี้

อมร กุลติลก (2554, หน้า 32 -33) ได้สรุปการตัดสินใจเมื่อนำแผนผังความคิดเข้ามา เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาต่างๆ แบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. ด้านการเรียน การศึกษาและการเตรียมตัวสอบ แทนที่จะจ้องดูตำรา สมุดจดงานหลายๆ หน้าในแต่ละวิชาที่เรียน ก็ใช้แผนผังความคิดแผ่นเดียว แล้วยังสามารถนำมารวมกันเป็นแผนผังความคิดหลัก ซึ่งจะทำให้การเตรียมสอบง่ายขึ้นมาก

2. การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระดมความคิด จัดรูป ใช้เหตุผล ในการคิด จากการเริ่มต้นไปจนหยุดคิด แผนผังความคิดมีส่วนช่วยให้งานมีคุณภาพ ปริมาณ ความชัดเจน การจัดรูปแบบความคิด การสื่อสาร การพูดในที่สาธารณะ พูดต่อหน้าชุมชน เขียนหัวข้อที่สำคัญที่จะพูดใน รูปแบบที่ยืดหยุ่นด้วยแผนผังความคิด จะทำให้มั่นใจได้ว่าจะไม่ตกหล่นประเด็นสำคัญ ในเวลาที่พูด และยังจำง่าย ไม่หลงประเด็นด้วย

3. ปัญหาการวิเคราะห์ตัดสินใจ แผนผังความคิดจะทำให้เห็นมุมมองต่างๆ ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและผลพวงอย่างรอบด้าน จะช่วยในการวิเคราะห์และประเมินหาทางเลือกที่ดีที่สุดได้ การสร้างสมาธิ การผัดวันประกันพรุ่ง การไหลลื่น ความสนุกสนานรวดเร็ว สีสัน ภาพและความรื่นตาในการเขียนแผนผังความคิดจะช่วยตรึงความสนใจ จึงช่วยสร้างสมาธิจะไม่มีการผัดวันประกันพรุ่งอีกต่อไปและยังเพิ่มแรงจูงใจด้วย

4. ความจำและการเพิ่มความจำ แผนผังความคิดที่เต็มไปด้วย สีสัน คำที่เป็นคำกุญแจ ภาพ และการบ่อนข้อมูลให้โยงกันตามธรรมชาติเข้าสู่สมองทำให้สามารถจำและเรียกความจำมาได้เป็นอย่างดีที่สุด

5. การวางแผน การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง สิ่งที่จะต้องทำทั้งหลายจะปรากฏ อยู่ในหน้ากระดาษแผ่นเดียว อะไรที่ขาดตกบกพร่องหรือซ้ำซ้อนก็จะสามารถเห็นได้ชัดเจน แผนผังความคิดจึงช่วยจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และยังช่วยบริหารเวลาและมอบหมายงานในเรื่องต่างๆ ที่จะทำ การทบทวนงานติดตามงานก็จะทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

อุไรวรรณ โคตะสา (2553, หน้า 19) กล่าวว่า ประโยชน์ของแผนผังความคิด ได้ดังนี้

1. ช่วยในการสำรวจพื้นฐานความรู้ของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการเตรียมการสอน และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน
2. ใช้ในการประเมินความคิดของนักเรียนว่า กำลังคิดอะไรและทำอะไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้คล้ายกับการเดินทางโดยแผนที่
3. ช่วยในการสรุปเนื้อหาจากตำรา ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการอ่านครั้งต่อไป และจะทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน
4. เป็นเครื่องมือในการจดบันทึก เพื่อสรุปความที่ได้จากการศึกษา
5. ช่วยในการวางแผน การเขียนรายงานหรือการบรรยาย

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2557, หน้า 36-37) ได้อธิบายประโยชน์ของแผนผังความคิด ดังนี้

1. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ช่วยเน้นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง
4. ช่วยพัฒนาการอ่าน การเขียน และการคิด
5. ช่วยวางแผนในการเขียน และการปรับปรุงการเขียน
6. ช่วยในการอภิปราย
7. ช่วยวางแผนการสอนของครู
8. เป็นเครื่องมือในการประเมินผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของแผนผังความคิด มีดังนี้

1. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดหลัก และความคิดรวบยอดรองลงไป
2. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
3. ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาสาระต่างๆ ง่ายขึ้น
4. เพิ่มความคงทนในการเรียนรู้
5. ช่วยพัฒนาความจำ และพัฒนาการอ่าน การเขียน และการคิด
6. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. เป็นเครื่องมือในการจดบันทึก เพื่อสรุปความที่ได้จากการอ่าน

เทคนิคการสอนด้วยแผนผังความคิด

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงเทคนิคการใช้แผนผังความคิดในการสอนไว้ ดังนี้

วีระเดช เชื้อนาม (2543, หน้า 4) ได้กล่าวถึงเทคนิคการใช้แผนผังความคิดในการสอนไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนรู้ความหมายของแผนผังความคิด
2. ให้นักเรียนระบุคำสำคัญจากหนังสือที่ได้ศึกษา
3. ให้นักเรียนจัดลำดับมโนทัศน์จากกว้างที่สุดไปหาแคบที่สุดโดยการเขียนไว้ในกระดาษแล้วลองจัดเรียงโดยกระทำเป็นกลุ่มเล็กๆ

5. ให้นักเรียนฝึกอ่านแผนผังความคิด
6. ครูแนะนำเรื่องการประเมินแผนผังความคิดแล้ว
7. ให้นักเรียนประเมินตนเองให้นักเรียนนำเสนอแผนผังความคิด

กรมวิชาการ (2545, หน้า 140) ได้กล่าวถึงเทคนิคการใช้แผนผังความคิดในการสอนไว้ดังนี้

1. ใช้ในการเตรียมการอ่าน การอ่านและการฟังจะเกิดความเข้าใจได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านและผู้ฟังต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะอ่านหรือฟังเสียก่อนเสมอ แผนผังความคิดจะช่วยในการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่า ผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้างในระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

2. ใช้ในระหว่างอ่าน ในขณะที่ผู้เรียนอ่านเรื่องผู้เรียนจะทำแผนผังความคิด โดยเขียนเหตุการณ์ของเรื่องทีอ่านตามลำดับ

3. ใช้หลังการอ่าน เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้ว ผู้เรียนจะสร้างแผนผังความคิดจะช่วยในการสรุปเรื่องราวเป็นแผนภาพทำให้จำเรื่องราวได้แม่นยำ

4. ใช้แผนผังความคิดในการเล่าเรื่องและการรายงานในขณะที่เล่าเรื่องและการรายงาน ผู้เรียนจะใช้แผนผังที่สร้างขึ้นมาเล่าเรื่องหรือการรายงานเรื่องราวให้ชั้นเรียนทราบ

5. ใช้แผนผังความคิดในการเขียนย่อเรื่องหรือย่อความ การเขียนย่อความหากผู้เรียนอ่านเรื่องจัดทำแผนผังความคิดแล้วนำแผนผังความคิดมาเขียนสรุปความหรือเขียนย่อความจะทำให้ผู้เรียนสามารถจับประเด็นที่จะย่อเรื่องได้ครบถ้วนและสมบูรณ์

6. ใช้แผนผังความคิดช่วยในการเขียนเรื่อง การเตรียมการเขียนหากผู้เรียนช่วยกันระดมสมองและจัดความคิดเป็นแผนผังความคิดเป็นโครงเรื่องที่จะเขียนแล้วนำความคิดเชื่อมโยงเป็นหัวข้อเรื่องย่อยจัดทำแผนผังความคิดเพื่อนำไปสู่การเขียนย่อร่างต่อไป

7. แผนผังความคิดจะเป็นเครื่องมือในการเรียนภาษาไทย เป็นยุทธศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาความเข้าใจการอ่านในการเรียนวรรณคดี ช่วยให้สามารถจำเรื่องราวในวรรณคดีได้แม่นยำขึ้น ช่วยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน และยังเป็นกำหนดทิศทางในการเขียนเรื่องราว

เครือข่าย ภูมิศรีแก้ว (2552, หน้า 44-45) ได้เสนอแนะว่ารูปแบบการสอนโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นกลยุทธ์ศาสตร์ การสอนแนวใหม่ที่น่าสนใจ ผู้เรียนมีอิสระทางความคิด เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนระดมพลังสมอง (Brainstorming) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทุกส่วนของความคิดรวบยอดหลัก และความคิด รวบยอดรองลงไป หรือเป็นความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องที่มีการโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อความเข้าใจการอ่านหรือการศึกษา และเพิ่มความคงทนในการเรียนรู้ และช่วยพัฒนา ความคิดแบบวิจารณ์ญาณ เพิ่มการมีเหตุผล และช่วยพัฒนาด้านการจำอีกด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ขึ้นเอง รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยการติดตามหาเหตุผล ค้นพบคำตอบที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทัศนีย์ ศุภเมธี (ม.ป.ป. หน้า 150-151, อ้างถึงใน สงวนสิน ญาติสมบูรณ์, 2553, หน้า 39-40) กล่าวว่า เทคนิคในการทำแผนที่ความคิด มีดังนี้

1. กำหนดคำถามให้ผู้เรียนคิด
2. ให้ผู้เรียนระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อหาสิ่งที่ผู้เรียนคิดถึง การระดมพลัง จากนั้นให้ผู้เรียนเขียนทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนทราบ โดยไม่คำนึงว่าถูกหรือผิดประเด็นหรือไม่ ใช้ได้ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ในระหว่างที่มีการคิด การสร้างสรรค์ จุดประสงค์ของการระดมพลังสมองเพื่อนำไปสู่การที่สามารถแก้ปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ตัดการวิจารณ์ออกไป ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ โดยมีสถานการณ์ที่สร้างสรรค์จำเป็นต่อการเกิดจินตนาการ

ขั้นที่ 2 ให้อิสระ ยิ่งมีความคิดที่กว้างไกลมากเท่าใดก็ยิ่งดี เพราะเป็นไปได้ที่ว่าคุณคิดที่ดูจะไร้สาระ อาจจะไปสู่บางสิ่งที่มีจินตนาการได้

ขั้นที่ 3 ต้องการประเมิน ขั้นนี้สะท้อนให้เห็นจุดมุ่งหมายของการระดมพลังสมอง ยิ่งมากความคิดก็ยิ่งมีโอกาสที่จะพบความคิดที่ดีๆ ได้มากขึ้น

ขั้นที่ 4 การผสมผสานและการปรับปรุงความคิด นั่นคือ การขยายความคิดให้กว้างออกไป ในระหว่างการอภิปราย จะช่วยให้พิจารณาความคิดของตนเอง และของเพื่อนตามลำดับ

3. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกมาเป็นความคิดรวบยอดย่อย ตามลักษณะของความคิด

4. ลากเส้นเชื่อมโยงในแต่ละความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่สำคัญจะอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดรวบยอดที่สำคัญน้อยลงไป จะอยู่ห่างจากจุดศูนย์กลางออกไปเรื่อยๆ

5. เลือกเส้นเชื่อมโยงให้เหมาะสม แต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่นๆ

6. คำต่างๆ ควรจะมีลักษณะเป็นหน่วย เช่น หนึ่งคำต่อหนึ่งเส้น จะช่วยให้แต่ละคำสามารถเชื่อมโยงกับคำอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น

7. ใช้สีช่วยในการจัดจำ และจุดประกายความคิดสร้างสรรค์

8. ใช้ลูกศร ช่วยแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันอย่างไร

9. ใช้เครื่องหมาย แสดงการเชื่อมโยงหรือมิติอื่นๆ

10. ใช้รูปทรงเรขาคณิต แสดงขอบเขตของคำที่มีลักษณะของคำใกล้เคียงกัน

11. ใช้ภาพ 3 มิติ เพื่อให้โดดเด่น

ปวรา วงศ์ปัญญา (2551, หน้า 55-56) สรุปวิธีใช้แผนผังความคิดสามารถนำแผนที่ความคิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสร้าง ผู้สอนอธิบายการใช้แผนผังความคิด เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ ความคิดหลัก ความคิดรอง และให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่าง

2. ขั้นเสนอ ผู้สอนจัดผู้เรียนให้ทำกิจกรรมเป็นคู่ แจกกระดาษเปล่าให้เพื่อเตรียมทำแผนที่ความคิด

3. ขั้นสังเคราะห์และวิเคราะห์

3.1 กำหนดเรื่องในเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนอ่าน หรือถ้าเป็นกิจกรรมภาคสนาม สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยกันเลือกประเด็นหลักและประเด็นรอง

3.2 หลังจากนั้นให้แต่ละคู่รวมกัน 2 คู่เป็น 4 คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำ

3.3 ผู้สอนอาจมีบทบาทในการช่วยเหลือ โดยใช้คำถามนำทาง เพื่อให้ความคิด ของผู้เรียนขยายประเด็นมากขึ้น

4. ขั้นสรุปเพื่อแสวงหา ผู้เรียนนำเสนอการวางแผนผังความคิด พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลและเสนอประเด็นที่สามารถคิดต่อไปได้อีก

วนิดา สุขสมโสด (2552, หน้า 26) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอนโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Map) สรุปได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนรู้ความหมายของแผนผังความคิด
2. ให้นักเรียนระบุความคิดที่สำคัญจากหนังสือที่ได้ศึกษา
3. ให้นักเรียนจัดลำดับความคิดจากกว้างที่สุดไปหาแคบที่สุด โดยการเขียนไว้ในกระดาษแล้วลองจัดเรียง โดยกระทำเป็นกลุ่มเล็กๆ
4. ให้นักเรียนฝึกอ่านแผนผังความคิด
5. ครูแนะนำเรื่องการประเมินแผนผังความคิด แล้วให้นักเรียนประเมินตนเอง

6. ให้นักเรียนนำเสนอแผนผังความคิด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2555, หน้า 238) ให้ข้อเสนอแนะในการเขียนแผนผังความคิด ดังนี้

1. การสร้างภาพศูนย์กลาง การทำให้ภาพน่าสนใจ ควรยึดหลักดังนี้
 - 1.1 ภาพควรมีสีไม่น้อยกว่า 3 สี
 - 1.2 ขนาดของภาพไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป ขนาดพอเหมาะประมาณ 2 ตารางนิ้ว ภาพไม่จำเป็นต้องมีภาพเดี่ยว อาจมีหลายๆ ภาพหรือหลายๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น
- 1.3 ถ้าเป็นภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหวได้ดีไม่ควรใส่กรอบภาพศูนย์กลาง เพราะกรอบจะเป็นสิ่งที่สกัดกั้นการไหลของความคิด
2. การหาคำสำคัญ (Key word) คำสำคัญควรมีลักษณะ ดังนี้
 - 2.1 ควรเป็นคำเดี่ยว วลี หรือข้อความสั้นๆ

2.2 ควรเป็นคำที่สื่อความหมายได้ดี แสดงถึงจุดเน้นกระตุ้นความสนใจ ง่ายแก่การจำ

3. การหาความคิดรองหรือการแตกกิ่ง ควรทำดังนี้

3.1 เป็นคำสำคัญที่รองลงไป หรือเป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญ หรือคำคุณแจเป็นการลงรายละเอียด

3.2 ควรเขียนบนเส้นที่ต่อออกไป แต่เส้นจะเรียวยาวไปเรื่อยๆ

3.3 ถ้าต้องการเน้นอาจทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ ใส่กล่อง หรือขีดเส้นใต้ เป็นต้น

4. คำ ภาพ เส้น บนสาขาเดียวกัน ควรใช้สีเดียวกัน

5. การแตกกิ่งไม่ควรให้เอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ควรแตกกิ่งให้ได้ภาพ Mind Mapping ที่สมดุล

6. การแตกกิ่ง ควรแตกทิศเฉียงมากกว่าแตกบนล่าง

7. การนำแผนผังความคิดไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เทคนิคการใช้แผนผังความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนอธิบายการใช้แผนผังความคิด การจัดลำดับความคิดให้ผู้เรียนโดยเขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกมาเป็นความคิดย่อย การใช้รูปทรงเรขาคณิตเพื่อแสดงขอบเขตของคำที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน การลากเส้นเชื่อมโยง การใช้ลูกศรช่วยในการเชื่อมโยงแนวความคิด การใช้สีระบายเพื่อช่วยให้การจดจำได้ดีขึ้น และจุดประกายความคิด จากนั้นให้นักเรียนนำเสนอแผนผังความคิดและขั้นสรุป ผู้เรียนนำเสนอแผนผังความคิด พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบ

การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ

ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด

การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นเอกสารประกอบการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ซึ่งแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยมีองค์ประกอบ ดังนี้ คือ คำชี้แจง จุดประสงค์ ขั้นตอนการ

ปฏิบัติการกิจกรรม ใบความรู้ ใบงาน แบบประเมิน เครื่องมือวัดและประเมินผล โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิก 3-6 คน ภายในกลุ่มมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยให้นักเรียนทำงานและช่วยเหลือกันในกลุ่มนักเรียน ร่วมกับการใช้เทคนิค แผนผังความคิด ซึ่งการใช้แผนผังความคิดเป็นการแสดงโครงสร้างสาระความคิดต่างๆ โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาและรายละเอียดที่สำคัญเข้าด้วยกัน มักใช้สัญลักษณ์และรูปภาพเพื่อจำแนกและจัดเรียงลำดับความสำคัญ ทำให้เข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แผนผังความคิด 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) แผนผังแบบกิ่งไม้ 2) แผนผังใยแมงมุม 3) แผนผังกางปลา การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นเตรียม

4.1.1 ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ แนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดกลุ่มย่อย

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน และแนะนำเนื้อหา

4.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านและเขียนสะกดคำโดยผู้สอนเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแผนผังความคิด และมอบหมายงาน

4.3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

4.3.1 ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ และสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านและเขียนสะกดคำลงในแผนผังความคิด

4.4 ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.4.1 ผู้เรียนนำเสนอผลงานเกี่ยวกับการอ่านและเขียนสะกดคำหน้าชั้นเรียน

4.4.2 ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลโดยใช้แผนผังความคิด

4.4.3 ผู้สอนตรวจผลงานและทดสอบ

4.5 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

4.5.1 ผู้สอนและผู้เรียนสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่มร่วมกัน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

เครือวัลย์ ภูมิศรีแก้ว (2552, หน้า 52) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จแม้สิ่งนั้นจะยุ่งยากมีอุปสรรค ก็พยายามจนสุดความสามารถที่จะเอาชนะเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ได้

ประเนียร จุลวรรณโณ (2552, หน้า 36) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนา หรือแรงขับที่บุคคลพยายามที่จะจัดกระทำ หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้บรรลุความสำเร็จตามเกณฑ์ที่ตนตั้งไว้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 229–230) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ แรงจูงใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีความมานะพยายาม อุตุน ทำงานมีแผน ตั้งระดับความหวังไว้สูงและพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มีลักษณะของการทำงานที่ไม่มีเป้าหมาย หรือตั้งเป้าหมายง่าย ๆ เพราะกลัวความล้มเหลวในการทำงาน

สุรางค์ โค้วตระกูล (2553, หน้า 172) ให้ความหมาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนเองตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่พยายามทำคะแนนสูงสุดในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะไม่ทำคะแนนดีเพราะต้องการรางวัล หรือเพราะต้องการความรักจากพ่อแม่ หรือเพราะกลัวว่าจะถูกพ่อแม่ทำโทษ แต่ทำดีเพราะตนเองตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้แก่ตนเอง เช่น อยากจะเป็นนักคณิตศาสตร์ที่มีชื่อเสียง

เสาวลักษณ์ ชนะพาล (2557, หน้า 58) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาหรือความมุ่งมั่นของนักเรียนที่จะทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามที่ตั้งใจ และมีความพยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ ตลอดจนความพยายามที่จะทำให้ดีกว่าคนอื่น

พัชรพรพรรณ จันสม (2559, หน้า 48) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงขับ แรงกระตุ้นหรือความปรารถนาเพื่อผลักดันให้เกิดพฤติกรรมออกมาเพื่อ บรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการแม้สิ่งนั้นจะยุ่งยากมีอุปสรรคก็จะพยายามจนสุด ความสามารถที่จะเอาชนะเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนา แรงขับ ที่เป็นมูลเหตุจูงใจให้บุคคลพยายามที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความพยายาม อดทน ตั้งระดับความหวังไว้สูงและพยายามเอาชนะ อุปสรรคต่างๆ เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มีลักษณะของการทำงานที่ไม่มีเป้าหมาย หรือตั้งเป้าหมายง่ายๆ เพราะกลัวความล้มเหลวในการทำงาน

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีผู้ให้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้ แอทคินสัน (Atkinson, 2001 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 231-232) อธิบายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า ในสถานการณ์หนึ่งๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จโดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่าเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าประสบผลสำเร็จตามความคิดของเขา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบคือ

1. ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง การคาดล่วงหน้าถึงผลการกระทำของตน คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดล่วงหน้าถึงความสำเร็จของงาน
2. สิ่งล่อใจ (Incentive) ความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน เช่น งานที่ตนสนใจ ถนัดมีผลตอบแทนสูง ถ้ามีสิ่งล่อใจเป็นที่พอใจของบุคคลก็จะทำให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย
3. แรงจูงใจจากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความผิดหวัง คนเรากระทำการใดก็ย่อมหวังได้รับความสุขความพอใจกับการกระทำ ต้องการความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว คนที่ต้องการความสำเร็จมาก จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และคนที่กลัวความล้มเหลวมาก ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงงานที่ตนคิดว่าทำไม่ได้ ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นจึงอยู่ที่

3.1 เพิ่มความต้องการความสำเร็จ และลดความกลัว ความล้มเหลว ซึ่งจำเป็นที่ผู้ปกครองหรือครูต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียน ได้ประสบความสำเร็จซ้ำๆ ติดต่อกันเป็นเวลานาน

3.2 ช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่ายากไม่ยากจนเกินไป จะทำให้เขาคิด และเชื่อว่าเขาจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ โดยครูใช้วิธีแบ่งงานหรือบทเรียน ออกเป็นตอนเป็นหน่วยและให้ฝึกหัดทำทีละหน่วย เมื่อเสร็จขั้นตอนนี้แล้วจึงฝึกขั้นต่อไป วิธีนี้นักเรียนจะไม่เกิดความรู้สึกว่ายากซับซ้อน ส่วนการฝึกทักษะนั้นต้องสร้างความมั่นใจให้นักเรียนมีกำลังใจและมีแรงจูงใจในการฝึกเพิ่มมากขึ้น การฝึกทักษะควรฝึกหลายๆ อย่างที่จำเป็นสำหรับการเรียน รวมทั้งครูควรจะให้คำปรึกษาและชี้แนะช่องทางที่จะช่วยให้นักเรียนได้ทำงานให้สำเร็จได้ง่าย และสะดวกกว่าที่เขาคิดแมคเคลแลนด์ (McClelland 1961 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 233) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของตนเอง เขาศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคม และการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคมด้วย เขามีความคิดว่าการอบรมเลี้ยงดู และวัฒนธรรมของสังคมที่เน้นความสำเร็จคือที่มาของสังคมที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมในสังคมที่เห็นความสำเร็จ จะทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกโดยเน้นความสำเร็จตามปทัสถานของสังคม พ่อแม่จะพยายามฝึกให้เด็กช่วยตัวเอง การคิดแก้ปัญหาและให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่มุ่งความสำเร็จในการเรียน และการทำงาน การอบรมเลี้ยงดู ดังกล่าวจะพัฒนาให้เด็กเติบโตเป็นคนที่ต้องการความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 233-234) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. มีความกล้า กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับความล้มเหลว หรือความล้มเหลว

2. มีความมุ่งมั่นพยายาม ชอบทำงานที่ทำทลายความคิดและความสามารถ
 3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้หน้าที่และภารกิจของตนเอง
 4. มีความรอบรู้ในการตัดสินใจ และติดตามผลการตัดสินใจของตนเอง
 5. มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำ
 6. มีความสามารถที่จะเลือกทำงานที่จะประสบความสำเร็จได้มาก และด้วยความสามารถที่มีอยู่
- ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะมีคุณลักษณะที่ตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา

Hermans (2002, p. 354 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ ชนะपाल, 2557, หน้า 58) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ ดังนี้

1. ระดับความทะเยอทะยานสูง
 2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส
 3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป
 4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
 5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
 6. รู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
 7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
 8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
- แสงเดือน ทวีสิน (2545, หน้า 61) ได้กล่าวว่า ลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. มุ่งหาความสำเร็จ (Hope of Success) และกลัวความล้มเหลว (Fear of Failure)
2. มีความทะเยอทะยานสูงตั้งเป้าหมายสูง
3. มีความรับผิดชอบในการงานดี

4. มีความอดทนในการทำงาน

5. มีความสามารถที่แท้จริงของตนเอง

ธิดาวรรณ สีหะวงษ์ (2556, หน้า 100) ได้สรุปลักษณะของคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ ผู้ที่มีความกล้าคิด กล้าทำ มีความมุ่งมั่นต้องการทำอะไรให้ประสบผลสำเร็จทำอะไรให้ดียิ่งขึ้นเพื่อความสุขของตนเองเป็นลักษณะของผู้ที่มีความหวังอยู่ตลอดเวลา ผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดกับผู้เรียนได้ เช่น กระตุ้นให้กำลังใจให้ผู้เรียนรู้สึกว่าจะสามารถทำงานนั้นๆ ได้โดยรู้สึกว่าจะไม่ถูกบีบบังคับ ไม่กดดัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน การเรียนสูงขึ้นได้

เครือวัลย์ ภูมิศรีแก้ว (2552, หน้า 53) ได้กล่าวว่า ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มักมีพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความมุ่งมั่น
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความรับผิดชอบ
5. มีความเพียรพยายาม มานะอดทน
6. แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ประเนียง จุลวรรณโณ (2552, หน้า 40) ได้กล่าวว่า ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มักมีพฤติกรรมดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความรับผิดชอบ ชยัน อดทน และตั้งใจทำงาน
3. วางแผนและจัดระบบการทำงานดี
4. กล้าเสี่ยง
5. พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มักมีพฤติกรรม

ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยานสูง
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. เป็นผู้ที่มีความกล้า กล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจ
4. มีความรับผิดชอบ รู้หน้าที่และภารกิจของตนเอง

- 5. มีความเพียรพยายาม ชอบทำงานที่ท้าทายความคิดและ
ความสามารถ
- 6. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดีขึ้น
เสมอ

ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับตัวแปรตาม

1. ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความพึงพอใจ

สฤภาภรณ์ อาษาสร้อย (2540, หน้า 13) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Theory of Achievement Motivation) อาจแยกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในแง่ที่เป็นทฤษฎีการจูงใจด้านเนื้อหา (Content Theory) และในแง่เป็นทฤษฎีทางด้านกระบวนการ (Process Theory) ซึ่งอาจแยกอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในแง่ที่เป็นทฤษฎีการจูงใจทางด้านเนื้อหา (Content Theory)

ทฤษฎีกลุ่มนี้จะรวมจุดสนใจอยู่กับปัญหาที่ว่า “อะไร เป็นสิ่งกระตุ้นหรือผลักดันพฤติกรรม” นักทฤษฎีการจูงใจจะอธิบายแนวคิดของความต้องการหรือแรงจูงใจที่จะผลักดัน เช่น มนุษย์พยายามตอบสนองความต้องการอะไรบ้าง มีความต้องการใดเกิดขึ้นก่อนหลัง เป็นต้น

โมเดลของทฤษฎีแรงจูงใจทางด้านเนื้อหา (A Content Theory Model of Motivation) เป็นรูปแบบง่ายๆ ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โมเดลทฤษฎีการจูงใจทางด้านเนื้อหา (A Content Theory Model of Motivation)

จากโมเดลทฤษฎีการจูงใจทางเนื้อหา จะอธิบายถึงความต้องการสิ่งที่ทำให้เกิดแรงผลักดันพฤติกรรมที่จะกระตุ้นให้บุคคลเลือกแบบของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย หรือผลสุดท้ายที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ เพื่อความสำเร็จที่พึงพอใจอันเป็นผลจากการกระทำของเขา

2. ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, หน้า 226-231) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่ฤทธิ์ ดังนี้

1. เพิ่มความต้องการและลดความกลัวการล้มเหลว ซึ่งจะต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียนซ้ำๆ ติดต่อกันเป็นเวลานาน
2. ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนไม่ยากจนเกินไปมีโอกาสสำเร็จได้ แบ่งงานหรือบทเรียนออกเป็นตอน เป็นหน่วยให้ฝึกทำทีละส่วนเมื่อสำเร็จตอนที่หนึ่งแล้วจึงฝึกตอนต่อไป ทำให้นักเรียนรู้สึกว่างานไม่ยากหรือซับซ้อน และจะต้องดูแลเอาใจใส่จนนักเรียนทำงานได้สำเร็จ
3. ชี้ให้เห็นบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ ถ้ามีตัวอย่างที่ดีก็จะเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. แสดงให้เห็นว่าสังคมต้องการคนที่มีแรงจูงใจใฝ่ฤทธิ์สูงซึ่งได้จากการสร้างนิสัยที่ดีในการทำงานและการเรียน การรู้จักข้อบกพร่องของตนเอง มีระเบียบวินัยสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติและพฤติกรรมให้เป็นบุคคลที่สังคมต้องการจะทำให้พัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. ควบคุมความอ่อนแอและทอดถอยซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียน ครูจึงต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้อบอุ่นเป็นมิตรไม่เคร่งเครียดและวิตกกังวลจนเกินไป

ณัฐติยาภรณ์ หยกอุบล (2555, หน้า 90-96) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยด้านตัวนักเรียนที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมากเพราะทำให้นักเรียนมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ ทั้งระยะสั้นและยาว เห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงานประเมินผลงานที่ทำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แล้วจะส่งผลให้ตัวแปรตามตัวอื่นๆ ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

สุภาภรณ์ อาษาสร้อย (2540, หน้า 37) ได้ศึกษาวิธีการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สรุปวิธีการวัดได้ 2 วิธี ดังนี้

1. วัดโดยตรง โดยการสังเกต
2. วิธีวัดทางอ้อม ได้แก่ การสัมภาษณ์ และการใช้แบบทดสอบ

ซึ่งแบบทดสอบมีหลายประเภท

2.1 แบบทดสอบประเภทให้รายงานตัว ได้แก่ แบบตรวจรายการ (Checklist) แบบสำรวจ (Inventory) การเปรียบเทียบรายคู่ (Pair Comparisons) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

2.2 แบบทดสอบประเภทการฉาย ได้แก่ การใช้รูปภาพ และการใช้ภาษา และการแสดงออก

กันยา สุวรรณแสง (2544, หน้า 96 อ้างถึงใน ธิดาวรรณ สีหะวงษ์, 2556, หน้า 100-102) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับ อารมณ์ แรงจูงใจ ความสนใจ เจตคติ และลักษณะส่วนตัวอันเนื่องมาจากสภาพจิตใจและได้แบ่งชนิดของแบบทดสอบบุคลิกภาพออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะเนื้อหาของแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบประเภทรายงานตัว (Self – Report Test or Questionnaires) แบบทดสอบประเภทนี้มีเนื้อหาเป็นชนิดแบบทดสอบที่ใช้ภาษา ซึ่งประกอบด้วยชุดของข้อความหรือข้อความต่างๆ ที่ผู้รับการทดสอบจะต้องอ่านและแสดงบุคลิกของตนออกมาด้วยการเขียนกรอบข้อความเหล่านั้น เป็นการรายงานลักษณะของตนเองออกมาด้วยการเขียน กรอบข้อความเหล่านั้นเป็นการรายงานลักษณะของตนเองให้ผู้อื่นทราบที่เขาต้องการทราบมีลักษณะของการตอบที่แตกต่างกันตามรูปแบบของคำถาม จำแนกได้ดังนี้

1.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) แบบทดสอบประเภทให้รายงานตนเองชนิดนี้ ประกอบด้วยชุดของข้อความที่ทำเป็นบัญชีรายการของเรื่องราว

ต่างๆ ไว้ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะหรือการกระทำของบุคคล สำหรับใช้ให้ผู้ตรวจสอบรายการแต่ละรายการนั้นว่าตัวของเขามีลักษณะเป็นไปดังข้อความที่กล่าวนั้นหรือไม่ โดยการใช้วิธีให้ผู้ตอบกาเครื่องหมายหน้าข้อรายการที่ตัวของเขาเป็นเช่นนี้แบบทดสอบชนิดนี้สร้างง่ายและใช้ได้สะดวก

1.2 แบบสำรวจ (Inventory) ลักษณะของแบบทดสอบบุคลิกลักษณะชนิดนี้คล้ายๆ กับแบบตรวจสอบรายการ แต่แทนที่เนื้อหาจะประกอบไปด้วยบัญชีรายการเพื่อการตรวจสอบ แบบสำรวจนี้จะมีเนื้อหาที่ประกอบด้วยชุดของข้อความให้ตอบหรือเป็นข้อความเช่นเดียวกับแบบตรวจสอบรายการ แต่ให้ผู้ตอบนี้ตอบข้อความนั้นๆ โดยตอบในรูปของ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือ “?” (ตัดสินใจไม่ได้) และในบางครั้งแบบสำรวจก็มักสร้างในรูปของการให้ตอบแบบ “บังคับเลือก” (Forced - Choice) คือ มีการจัดข้อความไว้เป็นคู่ๆ แล้วให้ผู้ตอบพิจารณาข้อความแต่ละคู่ว่า ข้อความใดตรงกับลักษณะของตนมากที่สุด ซึ่งผู้ต้องตอบต้องเลือกเอาข้อความใดข้อความหนึ่ง ถึงแม้ข้อความทั้งคู่จะไม่ตรงกับลักษณะของเขาก็ให้พิจารณาเลือกข้อความที่ไม่ตรงกับเขาน้อยที่สุด ซึ่งตรงกับลักษณะของแบบวัดบุคลิกลักษณะของ Allen L. Edards คือ The Edwards Personal Preference Schedule (EPPS) ซึ่งสร้างโดยใช้ทฤษฎีของ H.A.Murray และนักจิตวิทยาอีกหลายท่าน

1.3 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบทดสอบชนิดนี้มีการดัดแปลงมาจากแบบสำรวจ โดยการดัดแปลงรูปแบบของการตอบข้อความจากการให้ตอบเพียงใช่ หรือไม่ใช่ ชอบ หรือไม่ชอบ มี หรือไม่มี เพียงอย่างเดียวหนึ่งเท่านั้นมาเป็นการให้ผู้ตอบได้พิจารณาน้ำหนักการชอบ การมี การเป็นเช่นนี้ของตนเองออกมาให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสำรวจความมากน้อยในการแสดงพฤติกรรมของตนได้ ผู้ที่เสนอวิธีการสร้างมาตราส่วนประมาณค่านี้ คือ ลิเคอร์ท (Likert) วิธีการ คือ การให้ผู้ตอบอ่านข้อความต่างๆ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ยกขึ้นมาแล้วตัดสินความรู้สึกของตนเองว่าเป็นไปตามที่ข้อความมากน้อยเพียงใด โดยจะแบ่งความรู้สึกออกเป็น 5 ประเภท เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยก้ำกึ่งกัน ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ผลการตอบแต่ละข้อจะเห็นเป็นคะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับแล้วจึงเอาคะแนนที่ได้จากการตอบทุกข้อความมารวมกัน ก็จะทำให้ทราบแนวโน้มของสภาพหรือความรู้สึกของผู้ตอบได้ว่า เป็นไปในทิศทางใด วิธีการนี้ลิเคอร์ท เรียกว่า “The Summated Rating Scale” และมีผู้นิยมเอาวิธีการนี้ไปใช้สร้างแบบทดสอบเพื่อการวิจัยอย่างมากมาย ซึ่งส่วนมากจะเป็นการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดเจตคติ ความสนใจหรืออุปนิสัย

2. แบบทดสอบประเภทการฉายภาพ (Projective Test) แบบทดสอบประเภทนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าถ้าบุคคลมีโอกาสที่จะแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างเสรี บุคคลนั้นย่อมจะแสดงบุคลิกภาพของตนออกมาในปฏิกิริยานั้นๆ ด้วยและการแสดงปฏิกิริยาต่างๆ ของบุคคลยังไม่อาศัยความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบลักษณะที่แสดงออกในรูปของเซารูปปัญหาทั่วไป ความคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 ประเภทใช้รูปภาพ (Pictorial Techniques) ได้แก่

2.1.1 แบบทดสอบภาพหยดหมึกของ Rorschach (The Rorschach Ink Blot)

2.1.2 แบบทดสอบบรรยายภาพ TAT (Thematic Apperception Test)

2.2 ประเภทใช้ภาษา (Verbal Techniques) ได้แก่ แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์

2.3 ประเภทการแสดงออก (Expressive Techniques) ได้แก่ การวาดรูป การเล่น การแสดงละคร

แมคเคลแลนด์ (McClelland, อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553, หน้า 173-174) ได้ใช้วิธีการที่เรียกว่า เทคนิคการฉายออก (Projective Technique) ของเมอร์เรย์ ที่เรียกว่า แบบทดสอบธีมมาติด แอปเพอเซ็ปชัน (Thematic Apperception Test) หรือเรียกย่อว่า ทีเอที (TAT) ซึ่งเป็นภาพชุด แต่ละภาพจะมีรูปคนอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ตัวอย่างเช่น ภาพหนึ่งมีเด็กผู้ชายถือไวโอลินนั่งอยู่ ผู้ทดลองจะแสดงภาพให้ผู้ถูกทดลองและให้ตอบคำถาม 4 ข้อต่อไปนี้

1. ภาพที่ท่านเห็นแสดงอะไรบ้าง ใครคือบุคคลที่ท่านเห็นในภาพ
2. ทำไมบุคคลนั้นจึงอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น มีเหตุการณ์อะไรที่เกิดก่อนหน้า

3. บุคคลที่ท่านเห็นในรูปกำลังคิดอะไร หรือต้องการอะไร
4. ต่อไปจะเกิดอะไรขึ้น

การตอบคำถาม 4 ข้อของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะแตกต่างกัน ในการตั้งจุดประสงค์ของงาน ความพยายามและความรับผิดชอบในการทำงานและผลงาน ตัวอย่างของคำตอบของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคน

หนึ่งหลังจากดูภาพเด็กชายที่นั่งถือไวโอลิน มีเนื้อหา ดังนี้ “เด็กชายคนหนึ่งกำลังนั่งพัก หลังจากที่เขาเล่นไวโอลินเสร็จ เขารู้สึกดีใจและภูมิใจที่ครูชมว่า เขาเล่นไวโอลินได้ดี และกำลังฝันว่าต่อไปในอนาคตเขาคงจะเป็นนักไวโอลินที่มีชื่อเสียง และเป็นสมาชิกของวงดนตรีใหญ่ๆ แม้ว่าเขาจะรู้ดีว่าการที่จะเล่นไวโอลินให้ดีและมีชื่อเสียง เขาจะต้องหมั่นฝึกหัดหรือต้องใช้เวลาซ้อมมาก คงจะทำให้เขาไม่ได้ไปเล่นกับเพื่อนบ่อย นอกจากนี้เขาคงจะต้องยอมเสียสละความสุขส่วนตัวอื่นๆ แต่คิดว่าเขาจะพยายามเพราะเป็นการเสียสละที่คุ้มค่า เพราะถ้าเขาเล่นไวโอลินได้ดีกว่าใครๆ เขาก็จะมีชื่อเสียงมาก”

สำหรับคำตอบของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มีเนื้อหา ดังนี้

“เด็กชายกำลังถือไวโอลินของพี่ชาย เขาอยากเล่นไวโอลินบ้าง แต่เมื่อคิดว่าการเล่นไวโอลินจะต้องใช้เวลาฝึกหัดมาก คิดว่าไม่เรียนดีกว่า เพราะพี่ชายที่เรียนไวโอลินจะต้องเสียสละความสุขส่วนตัวพบเพื่อนฝูงไม่ได้ เพราะจะต้องใช้เวลาในการซ้อมก่อนที่จะเรียนบทเรียนใหม่ นอกจากนี้ไม่มีทางประกันได้ว่า จะเล่นได้ดีและมีชื่อเสียง ในที่สุดอาจจะลงเอยด้วยการเล่นไวโอลินได้แต่ไม่ดีพอ และไม่ได้รับเชิญให้ร่วมเล่นกับวงดนตรี”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ วิธีวัดโดยตรง โดยการสังเกตและวิธีวัดทางอ้อม สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ แบบทดสอบประเภทรายงานตัว มีทั้งแบบตรวจสอบรายการ แบบสำรวจ แบบมาตราส่วนประมาณค่าและ แบบทดสอบประเภทการฉาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert

ค่าดัชนีประสิทธิผล

การประเมินพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด สามารถดูได้จากความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเรียนว่า ดัชนีประสิทธิผล

ความหมายดัชนีประสิทธิผล

ความหมายของดัชนีประสิทธิผล มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2545, หน้า 279) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หรือ E.I. หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนโดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

เพชัญ กิจระการ (2546, หน้า 1) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนโดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะคิดถึงประสิทธิผลทางด้านการสอนและการวัดผลประเมินผลทางสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบนั้นมีเพียง 2 ลักษณะก็อาจจะยังไม่เพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะสิ่งทดลอง มีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกันซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นสูงสุดของแต่ละกรณี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 667) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ว่า เป็นผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนโดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนที่เพิ่มจากคะแนนสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินสื่อการเรียนที่ผลิตขึ้นเป็นการหาพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้ทดลองใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่เราสร้างขึ้นมา โดยหาได้จากสูตรผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน ของผู้เรียนทั้งหมด ลบด้วยผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียนของผู้เรียนทั้งหมด แล้วหารด้วย (จำนวนนักเรียน x คะแนนเต็ม) – ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียนของผู้เรียนทั้งหมด

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผลเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนเปรียบเทียบกับก่อนเรียนโดยแสดงค่าเป็นร้อยละ มีผู้เสนอวิธีการหาค่าดัชนีประสิทธิผลดังนี้

เฟซิญ กิจระการ (2546, หน้า 1-6) ได้เสนอแนวทางในการหา ประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้หรือสื่อที่สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของ นักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I) คือการหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) มีสูตรดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

การหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ วิธีการอาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของ ร้อยละก็ได้ ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนหลังเรียน} - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}}{100 - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

ข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า E.I. คือ E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำที่สุดนั้นไม่สามารถกำหนดได้เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

ฮอฟแลนด์ (Hovland, 1949, unpagged, อ้างถึงใน เฟซิญ กิจระการ, 2546, หน้า 1) ได้เสนอ ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนด์เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถทำได้อย่างถูกต้องแน่นอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุดของดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ มีสูตรดังนี้

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}$$

เวบบ์ (Webb. 1987, unpagged, อ้างถึงใน เพชฌัญ กิจระการ, 2542, หน้า 3) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้วิธีการ 3 แบบ ซึ่งเพิ่มเติมจาก “ดัชนีประสิทธิผล” ของฮอปแลนด์ โดยเวบบ์ให้ความสนใจค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนซึ่งเรียกว่า วิธีการ (Conventional) โดยจะคำนวณจากการนำค่าคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุมลบออกจากคะแนนร้อยละของกลุ่มทดลอง แล้วจึงหารด้วยคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุมผลที่ได้จะแสดงถึงร้อยละที่เพิ่มขึ้น(หรือลดลง) เปรียบเทียบกับคะแนนของกลุ่มควบคุมดัชนีประสิทธิผล มีรูปแบบในการหา ดังนี้ (Goodman, Fletcher & Schneider, 1980, pp. 30-34)

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}$$

จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัด ระหว่างการทดสอบก่อนเรียน (P_1) และการทดสอบหลังเรียน (P_2) ซึ่งคะแนนทั้ง 2 ชนิดนี้ จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุด ที่ทำได้ (100%) ตัวหารของดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P_1) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้ ต่อมาเวบบ์ได้ปรับปรุงรูปแบบของการแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลใหม่ โดยการคูณด้วย 100 เพื่อให้ค่าที่ออกมาเป็นร้อยละซึ่งจะช่วยให้ดูและตีค่าได้สะดวกขึ้น

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินสื่อ เริ่มจากการทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นตัวบอกว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางความเชื่อ เจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน นำคะแนนที่ได้มาแปลงเป็นร้อยละหาค่าคะแนนสูงที่เป็นไปได้ จากนั้นนำนักเรียนเข้ารับการทดลองเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผลโดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากการทดสอบสูงสุดที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ลบด้วยคะแนนทดสอบโดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

สรุปได้ว่า การหาค่าดัชนีประสิทธิผลเป็นการหาพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้ทดลองใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่เราสร้างขึ้นมา โดยหาได้จากสูตร

ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน ของผู้เรียนทั้งหมด ลบด้วยผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียนของผู้เรียนทั้งหมด แล้วหารด้วย (จำนวนนักเรียน x คะแนนเต็ม) – ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียนของผู้เรียนทั้งหมด ทั้งนี้เกณฑ์ประสิทธิผลที่ยอมรับได้คือ 0.50 ขึ้นไป

การอ่าน

ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างหนึ่งที่ มนุษย์ต้องใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2539, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบมุ่งให้สะกดตัวผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบมุ่งให้สะกดตัวผสมคำ อ่านเป็นคำๆ ไม่สามารถใช้สื่อความโดยการฟังได้ทันที แต่เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออกเสียง มุ่งให้อ่านหนังสือได้แตกฉานเท่านั้น

2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษรออกเสียงเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมาย ในการสื่อความหมายโดยการอ่านหรือฟัง ผู้อ่านแล้วรู้เรื่องราวเรียกว่าอ่านได้ซึ่งมุ่งให้รู้เรื่องของสิ่งที่อ่าน

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายโยงความคิด ความรู้จากผู้เขียน (ผู้สื่อ) ถึงผู้อ่าน การอ่านลักษณะนี้เรียกว่าอ่านเป็น ผู้อ่านยอมเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน โดยอ่านแล้วสามารถประเมินผลเรื่องที่อ่านด้วย

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิดโดยที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลายๆ ด้าน เช่น ใช้การสังเกต จำรูปคำ ใช้สติปัญญา และประสบการณ์เดิมในการแปลความหมายหรือถอดความหมาย ให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดี โดยวิธีการแบบนี้จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง (กระบวนการ) อาจต้องใช้ความหมายของการอ่านจากข้อ 1, 2 และ 3 (หรือไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 3 ความหมายก็ได้) แล้วสามารถเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านและนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้

วรรณ โสภประยูร (2539, หน้า 121) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็น กระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ รับรู้ และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด และความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้ เข้าใจตรงกันและผู้อ่านสามารถนำความหมายนั้นๆ ไปใช้ประโยชน์ได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 2) ให้ความหมายของการอ่านว่า ลักษณะของกระบวนการเป็นลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ และเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

บังอร บารมีช่วย (2550, หน้า 20) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของ คำหรือสัญลักษณ์ การทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ และ เรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

อรพรรณ ชูนาบาล (2554, หน้า 27) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อสาร แปลความหมายของสัญลักษณ์ที่เขียน ผ่านกระบวนการทางความคิด ความเข้าใจเชิงสื่อสารระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องราวนั้น แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ แล้วแปลความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ รับรู้และ เข้าใจความหมาย โดยการอ่านเป็นการสื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้ เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำแนวคิด ที่ได้จากการอ่านมาไปใช้ประโยชน์ได้

ความสำคัญของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร (2540, หน้า 56) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ผู้อ่านได้รับสาระความรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ ทันความคิด ความก้าวหน้าของโลกได้เช่นเดียวกับการรับสารจากสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ
2. หนังสือเป็นสื่อที่ดีที่สุด ใช้ง่ายที่สุดและมีราคาถูกที่สุด

ที่บุคคลทั่วไปใช้เพื่อศึกษาหาความรู้และความเพลิดเพลิน

3. การอ่านหนังสือเป็นการฝึกให้สมองได้คิด และเกิดสมาธิด้วย ฉะนั้นหากมีการฝึกอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ทักษะด้านนี้พัฒนา และเกิดผลสัมฤทธิ์สูง

4. ผู้อ่านหนังสือสามารถสร้างความคิดและจินตนาการได้เอง ในขณะที่สื่ออย่างอื่น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ จะจำกัดความคิดของผู้อ่านมากกว่า ฉะนั้น การอ่านหนังสือจึงทำให้ผู้อ่านมีอิสระทางความคิดได้ดีกว่าการใช้สื่อชนิดอื่น

กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542, หน้า 86) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต เพราะการอ่านเป็นกิจวัตรประจำวันอย่างหนึ่งของมนุษย์ส่วนใหญ่ว่าที่ขาดไม่ได้ การอ่านหนังสือนั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนี้

1. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านมีความรอบรู้ ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง
2. การอ่านช่วยพัฒนาความคิด และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา
4. การอ่านช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ
5. การอ่านช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น
6. การอ่านช่วยแก้ปัญหาในใจได้
7. การอ่านทำให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน
8. การอ่านช่วยให้เราใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543, หน้า 3 อ้างถึงใน วิจิตรา อายุยีน, 2558, หน้า 1) ให้ความเห็นว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่ใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนฉลาดรอบรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ และความเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะการอ่านที่ดีย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างแนบเนียน การอ่านมีความจำเป็นมากสำหรับนักเรียนเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ นั่นคือใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า หากมีทักษะการอ่านที่ดีแล้วการเรียนรู้วิชาใดๆ ก็จะมีประสิทธิภาพดีด้วย การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานการอ่านดี มีความรู้กว้างขวาง และเกิดทักษะซึ่งนักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีได้นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้

ภักดี พลศักดิ์ (2553, หน้า 25) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านช่วยให้รู้กว้าง เพิ่มเติมพัฒนาความคิด ได้รับความบันเทิงในชีวิต ปรับตัวเข้ากับสังคม

ได้ดี ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความลึกซึ้งกว้างขวาง สามารถแสดงความคิดเห็นที่ดีอยู่เสมอ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

สงวนสิน ญาติสมบูรณ์ (2553, หน้า 15) การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์เรา ที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน เพราะจะทำให้เกิดความรู้ ความคิด ความฉลาด และมีคุณค่ามากมาย ทั้งยังช่วยพัฒนาอาชีพการงานให้มีประสิทธิภาพด้วย

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การอ่านช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวาง มีความรอบรู้ และทำให้ได้รับความเพลิดเพลิน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานการอ่านที่ดี หากมีทักษะการอ่านอย่างดีแล้วการเรียนวิชาใดๆ ก็จะมีบังเกิดผลดีด้วย ทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ ทันความคิด ความก้าวหน้าของโลกได้

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านแต่ละครั้งจะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน ถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ จะช่วยให้การอ่านมีความชัดเจน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการอ่าน ไว้ดังนี้

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531, หน้า 39 อ้างถึงใน จันทักษ์ ภัทธีรมย์, 2555, หน้า 33) ได้แจกแจงจุดมุ่งหมายการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. อ่านเพื่อต้องการทราบข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง
4. อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
5. อ่านเพื่อความสนุกสนาน
6. อ่านเพื่อให้ก้าวหน้าในอาชีพ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542, หน้า 5-6) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. ตอบสนองอารมณ์ที่ผู้อ่านพอใจ เช่น รัก ชอบ โกรธ เสียใจ และดีใจ รวมทั้งช่วยตอบสนองความต้องการในส่วนของอารมณ์หรือความรู้สึกต้องการ
2. ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยแนวทางจากเรื่องที่อ่าน และความกระตือรือร้นในการอ่านเรื่องอื่นๆ
3. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด

มีสุขภาพจิตที่ดี และช่วยให้มีความรู้เพิ่มขึ้น

4. สามารถหาประสบการณ์ได้จากการอ่าน มีความคิดเป็นอิสระ
แตกฉาน ฉลาดเฉลียว และส่งเสริมการฝึกทักษะการอ่านจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น

5. ช่วยให้ผู้อ่านมีหูกว้างตาไกลมากยิ่งขึ้น และนำความรู้ที่ได้มา
แก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ ได้

บั้งอร บารมีช่วย (2550, หน้า 23) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านมี
บทบาทสำคัญสำหรับใช้กำหนดแนวทางในการอ่าน โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเวลาและ
โอกาส รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้น มีความคิด
สร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน
แสวงหาความรู้ความบันเทิงด้วยตนเอง จะช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จตาม
จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

เดือนจิต นาราช (2553, หน้า 18) กล่าวว่า การสอนอ่านมีจุดประสงค์ที่
สำคัญ คือ ให้ผู้เรียนอ่านเป็น อ่านได้ถูกต้อง อ่านเพื่อความสนุกสนาน และความบันเทิง
ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน นำไปปรับเข้ากับชีวิตประจำวันของตนเอง ทำให้การอ่านเป็นเรื่อง
ที่น่าสนใจ น่าติดตาม น่าศึกษาค้นคว้า อ่านเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจโดยผู้อ่าน
สามารถบอก เล่าหรือเขียนเรื่องที่ได้อ่านได้

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ ให้ผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจาก
ขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น ช่วยให้มีความรู้เพิ่มขึ้น มีความคิด แตกฉาน ฉลาดเฉลียว และมี
ความคิดสร้างสรรค์ ใช้ในการแสวงหาความรู้ความบันเทิง ข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงด้วย
ตนเอง สามารถนำไปปรับเข้ากับชีวิตประจำวันของตนเอง

องค์ประกอบของการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการอ่านไว้ ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2542, หน้า 122 -123) กล่าวถึงองค์ประกอบของ
การอ่านมี 6 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย
 - 1.1 สายตา
 - 1.2 ปาก
 - 1.3 หู
2. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ

2.1 ความต้องการ

2.2 ความสนใจ

2.3 ความศรัทธา

3. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา

3.1 ความสามารถในการรับรู้

3.2 ความสามารถในการนำประสบการณ์เดิมไปใช้

3.3 ความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง

3.4 ความสามารถในการเรียน

4. องค์ประกอบทางประสบการณ์พื้นฐาน

5. องค์ประกอบทางวุฒิภาวะ อารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ

6. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม

รัตติกกร ภิรมย์ไกรภักดี (2551, หน้า 19-20) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการอ่านไว้ ดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้มีความรู้มากก็อ่านหนังสือได้เข้าใจกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย นอกจากนี้แล้วประสบการณ์ของผู้อ่านก็จะมีส่วนทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว

2. ความรู้ทางด้านภาษา ผู้อ่านจะอ่านเรื่องเข้าใจและได้รับประโยชน์คุ้มค่าก็ควรจะเข้าใจในคำที่ใช้ในหนังสือที่อ่าน

3. วิธีการเขียนของผู้แต่ง ผู้อ่านควรรู้จักแบบการเขียนของผู้แต่ง ซึ่งแตกต่างกัน ตามยุคสมัยและแต่ละบุคคล แบบการเขียนของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน ถ้าหากรู้จักชีวิตประวัติของผู้แต่งด้วยก็จะทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ง่าย

4. นิสัยรักการอ่าน เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การอ่านประสบความสำเร็จ ถ้ามีนิสัยรักการอ่านอย่างสม่ำเสมอไม่ต้องรอให้ความจำเป็นมาบังคับ นิสัยรักการอ่านจะต้องใช้เวลาปลูกฝังและฝึกหัด ถ้าฝึกตั้งแต่อายุยังน้อยจะได้ผลดีกว่าหัดตอนอายุมาก และยังต้องได้รับการส่งเสริมให้อ่านอยู่เสมอ

5. รู้จักสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ สิ่งพิมพ์มีหลายประเภท ได้แก่ หนังสือ เอกสาร จุลสาร วารสาร นิตยสาร แผ่นปลิว เป็นต้น และแต่ละประเภทก็แตกต่างกันออกไป การรู้จักลักษณะสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทจะทำให้อ่านได้เร็วยิ่งขึ้น

Miller (1972, p.11 อ้างถึงใน ภัคดี พลศักดิ์, 2553, หน้า 28) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการอ่านอย่างมีระบบ เนื่องมาจากองค์ประกอบ ดังนี้

1. สายตา (Eye Span) การอ่านหนังสือ ประสาทตาสำคัญที่สุดที่จะรับภาพ สมององความเร็วในการอ่านสิ่งพิมพ์จะขึ้นอยู่กับภาวะที่ตาของเราเคลื่อนที่ไปตามตัวอักษร ที่เรียงลำดับกันอยู่ที่ละบรรทัดให้ต่อเนื่องกันเมื่อใดก็ตามที่เราหยุดสายตาไว้ที่จุดใดจุดหนึ่ง นานเกินไปก็จะทำให้ความเร็วในการอ่านลดน้อยลง

2. ความคิด (Thinking Process) อัตราการรับรู้ แต่ละคนมีกระบวนการทำให้เกิดความคิดแตกต่างกัน คนที่ประสาทสมองปกติเมื่อสายตาจับอยู่ที่ตัวอักษรในย่อหน้าใด สมองจะเป็นศูนย์กลางรับภาพที่ปรากฏสู่สายตานั้น แล้วแปลความหมายออกมาทันที ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับ ความเร็วของสมองในการแปลภาพที่เห็นออกมาให้เห็นความหมายนั่นเอง

3. การเคลื่อนที่ความเร็วของสายตา (Eye Movement) เป็นองค์ประกอบด้านสรีระเบื้องต้น การฝึกความเร็วในการอ่าน ผู้ฝึกสามารถเพิ่มความเร็วในการอ่านโดยพยายามเพิ่มความเร็ว ด้วยการเคลื่อนสายตาจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งที่ต้องการด้วยความเร็ว

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการอ่าน มีหลายประการที่มีความสำคัญประกอบด้วย ความพร้อมด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แล้วผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านการใช้ภาษาได้ถูกต้อง และมีประสบการณ์ในด้านการอ่าน ก็จะส่งผลให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว ถ้าผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านด้วยก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การอ่านประสบความสำเร็จ

ประเภทของการอ่าน

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2542, หน้า 93-94) ได้แบ่งประเภทของการอ่านว่า การอ่านแบ่งตามวิธีอ่านได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การอ่านในใจ คือ การอ่านไม่ออกเสียงหรืออ่านเงียบ (Silent Reading) เวลาอ่านจะไม่ใช้อวัยวะที่ช่วยในการออกเสียงเคลื่อนไหวเลย คงใช้เฉพาะสายตากวาดไปบนตัวอักษร นัยน์ตาจับภาพแล้วส่งสัญญาณผ่านประสาทตาไปยังประสาทสมองให้รับรู้เพื่อจดจำและตีความต่างๆ ออกมา การอ่านในใจจึงเป็นการอ่านที่มุ่งจะเก็บใจความให้ได้ถูกต้อง รวดเร็ว ผู้อ่านสามารถรับรู้เรื่องราวจากการอ่านในใจได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง จึงเป็นการอ่านเพื่อให้ตนเองเท่านั้นที่รับรู้แต่เพียงผู้เดียว

2. การอ่านออกเสียง เป็นการอ่านให้เกิดเสียงดัง (Sound Reading) คือ การเปล่งเสียงตามตัวอักษร ถ้อยคำ และเครื่องหมายต่างๆ ที่เขียนไว้ออกมาให้ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้ฟัง การอ่านออกเสียงผู้อ่านจะต้องอาศัยการทำงานที่สัมพันธ์กัน ระหว่างสายตา สมองและอวัยวะในการออกเสียง ผู้อ่านจะต้องใช้สายตากวาดไปบนตัวอักษรครั้งละหนึ่งวรรค และต้องแบ่งใจความไว้แปลงความคิดเป็นเสียง จึงเปล่งเสียงออกมา ให้ตรงตามความหมายของถ้อยคำ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจตามข้อความที่ได้ยินผู้อ่านเปล่งเสียงออกมา

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 2) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การอ่านออกเสียง คือ การแปลสัญลักษณ์จากตัวหนังสือที่พิมพ์หรือเขียนขึ้นมา โดยการเปล่งเสียงออกมาเป็นเสียงอ่าน ซึ่งเป็นการตีความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจ และตีความได้จากเสียงอ่าน

2. การอ่านในใจ คือ การอ่านที่ผู้อ่านไม่เปล่งเสียงออกมา แต่จะตีความจากตัวหนังสือที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นมา ตลอดจนสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนตัวหนังสือ

บังอร บารมีชาย (2550, หน้า 24-25) กล่าวว่า การอ่านมีสองประเภท คือ การอ่านในใจ ซึ่งเป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกเป็นความคิดโดยตรง เป็นการอ่านเพื่อตัวผู้อ่านเอง ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของผู้อ่านแต่ละคน และการอ่านออกเสียง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นเสียง และถ่ายทอดเสียงออกมาให้ผู้อื่นฟัง อาจใส่อารมณ์ให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ยังมี การอ่านแบบชีวิตประจำวันและอ่านแบบนักวิชาการ ซึ่งการอ่านแต่ละประเภทต้องใช้ให้เหมาะสมกับโอกาส

พองจันทร์ สุขยิ่ง (2551, หน้า 14-17) ได้กล่าวถึงประเภทของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้กันมากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่ใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่างๆ เพื่อความรู้ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการอ่าน ซึ่งได้แก่ การอ่านในใจ และการอ่านออกเสียง เพื่อให้เข้าใจหลักการและวิธีการอ่าน แต่ละประเภท และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

1. การอ่านในใจ คือ การอ่านเพื่อพัฒนาตนเองในด้านความ อารมณ์ และคุณธรรม การอ่านในใจถือเป็นทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจที่ผู้อ่านจะต้องมีสมาธิใน

การอ่านสรุปใจความสำคัญให้ได้ การอ่านในใจให้ถูกต้องและรวดเร็ว นั้น ควรกระะยะ
 สายตาแต่ละครั้งให้กว้างที่สุด เพราะในชีวิตประจำวันเราจะใช้การอ่านในใจมากกว่าการ
 อ่านออกเสียง

2. การอ่านออกเสียง คือการให้ผู้อื่นฟัง โดยการสื่อสารความคิด
 ตามที่ผู้เขียน เขียนไว้อย่างครบถ้วน การอ่านออกเสียงนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การ
 อ่านออกเสียงร้อยแก้ว และการอ่านออกเสียงร้อยกรอง

สรุปได้ว่า ประเภทของการอ่าน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. การอ่านออกเสียง คือ การแปลสัญลักษณ์จากตัวหนังสือที่พิมพ์
 หรือเขียนขึ้นมา โดยการเปล่งเสียงออกมาให้เกิดเสียงดัง ถูกต้อง ชัดถ้อย ชัดคำ เพื่อให้
 ผู้ฟังเข้าใจและตีความได้ ตามข้อความที่ได้ยินผู้อ่านเปล่งเสียงออกมา

2. การอ่านในใจ คือ การอ่านที่ผู้อ่านไม่เปล่งเสียงออกมา แต่จะ
 ตีความจากตัวหนังสือที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นมา ตลอดจนสัญลักษณ์ต่างๆ การอ่านในใจเป็น
 การอ่านเพื่อเก็บใจความให้ได้ ถูกต้อง และรวดเร็ว จึงต้องมีสมาธิในการอ่าน เพื่อให้
 สามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องให้อ่านได้ด้วยตนเอง

การอ่านสะกดคำ

ความหมายของการอ่านสะกดคำ

การอ่านสะกดคำภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา เป็นพื้นฐานที่สำคัญของ
 ผู้เรียน ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ก็ต่อเมื่อได้พัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ด้าน คือ
 การอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่านเป็นทักษะที่
 มีความสำคัญเพื่อใช้ในการสื่อสารและการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาอีกด้วยหลักการเรียนจาก
 ง่ายไปหายาก และฝึกจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม ซึ่งการอ่านสะกดคำจึงเป็นวิธีการสอนที่
 จะทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่า จะอ่านได้แม่นยำและเขียนได้ถูกต้อง มีนักการศึกษา
 หลายคนได้ให้ความหมายของการอ่านสะกดคำไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2545, หน้า 134) การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่าน
 โดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน การอ่าน
 สะกดคำจะต้องให้นักเรียนสังเกตรูปคำพร้อมๆ กันกับการอ่าน และสอนอ่านสะกดคำ
 พร้อมกับการเขียน ครูจะต้องให้อ่านสะกดคำ แล้วเขียนคำพร้อมๆ กัน การสอนสะกดคำ
 จะนำคำที่มีความหมายมาสอน เมื่อสะกดคำจนจำได้แล้ว ต่อไปจะต้องไม่ใช้วิธีการสะกด

คำ เพราะการสะกดคำจะเป็นเครื่องมือการอ่านคำใหม่ จึงให้ อ่านเป็นคำโดยไม่สะกดคำ มิฉะนั้นนักเรียนจะอ่านจับใจความไม่ได้ และอ่านได้ช้า

วรรณชนพร อรุณประเสริฐศรี (2550, หน้า 5) การอ่านสะกดคำ หมายถึง วิธีการอ่านออกเสียงตามพยัญชนะ สระ และ ตัวสะกดที่ประสมกันเป็นคำ เช่น ก-า-ด-กาด

ศิริรัตน์ เกิดแก้ว (2553, หน้า 7) การอ่านสะกดคำ หมายถึง การนำ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และ ตัวการันต์ มาประสมกันเป็นคำที่มีความหมาย อ่านออกเสียงเฉพาะคำคำหนึ่งและเขียนถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542

ประไพ ศุภวิทยาเจริญกุล (2557, หน้า 24-25) ได้กล่าวว่าการอ่าน สะกดคำ คือ การอ่านออกเสียงตามตัวพยัญชนะ และสระที่ประสมกันเป็นคำถูกต้องตาม ความหมายของคำนั้น การอ่านสะกดคำเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ทุกภาษาทุกวิชา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

สุรันยา ธรรมศิริ (2557, หน้า 8) การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่านคำที่ กำหนดให้ตามรูป พยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์มาประสมกันให้ เป็นคำที่มีความหมายถูกต้องตามหลักภาษาและตรงตามพจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546 ได้แก่ คำในมาตราแม่ก กา แม่กง แม่กม แม่เกอว แม่เกอว แม่กก แม่กบ แม่กน และแม่กด เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านสะกดคำ หมายถึง วิธีการ อ่านออกเสียงตามพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดที่ประสมกันเป็นคำในภาษาไทย โดยอ่านแบบแจกลูกและผันวรรณยุกต์เพื่อฝึกทักษะพื้นฐานในการอ่านและเป็นคำที่มี ความหมายถูกต้องตามหลักภาษาและตรงตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546

การแจกลูกสะกดคำ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการแจกลูกสะกดคำไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546, หน้า 133-134) กล่าวว่า การอ่านแจกลูกสะกด คำเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์และเสียง

ตัวสะกด มาประสมเสียงกัน ทำให้ออกเสียงคำต่างๆ ที่มีความหมาย การแจกลูกสะกดคำ ดำเนินการไปด้วยกันอย่างประสมกลมกลืน เพื่อให้นักเรียนได้หลักเกณฑ์ทางภาษาทั้งการอ่าน และการเขียนไปพร้อมกัน ซึ่งมีความสำคัญดังนี้ คือ การแจกลูกสะกดคำเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มต้นเรียน หากครูไม่ได้สอนแจกลูก สะกดคำ นักเรียนในระยะเริ่มต้นการเรียน นักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ ทำให้เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นจะสับสน อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหามากของเด็กนักเรียนไทยใน ปัจจุบัน ผลจากการอ่านไม่ออกย่อมส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือ สำหรับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสอนแจกลูกสะกดคำ ครูควรเริ่มเมื่อนักเรียนอ่านไปได้ระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งระยะเริ่มแรกนี้ควรอยู่ในระยะช่วงปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เด็กเรียนอ่านโดยการจำรูปคำที่เป็นคำพื้นฐาน กล่าวคือ เป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นคำใกล้ตัวเด็ก แต่เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนคำที่ต้องเรียนเพิ่มมากขึ้น นักเรียนไม่สามารถจำรูปคำได้ทั้งหมด การอ่าน แบบแจกลูกสะกดคำจะช่วยให้นักเรียนประสมคำอ่านและสามารถอ่านหนังสือได้ด้วยตนเอง การสอนอ่านแจกลูกสะกดคำ ควรสอนในช่วงที่นักเรียนยังอ่านหนังสือไม่แตกฉาน หากนักเรียนอ่านได้แล้ว การแจกลูกสะกดคำก็ไม่จำเป็นอีกต่อไป ครูควรสังเกตการอ่านแจกลูกสะกดคำของนักเรียนด้วยว่า อ่านได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนแต่ละคนเป็นประการสำคัญ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2554, หน้า 64) ได้กล่าวว่า การแจกลูกมีความหมายอยู่ 2 ข้อ ดังนี้

ข้อแรก หมายถึง การแจกลูกในมาตราตัวสะกดแม่ ก กา กง กน กม เกย เกอว กก กต และ กบ การแจกลูกจะเริ่มจากการสอนให้จำและออกเสียงพยัญชนะและสระให้ได้ก่อน จากนั้นจะเริ่มแจกลูกในมาตราแม่ ก กา จะใช้การสะกดคำไปที่ละคำไล่ไปตามลำดับของสระ แล้วจึงอ่านโดยไม่สะกดคำ จึงเรียกว่าแจกลูกสะกดคำ แล้วอ่านคำในมาตราตัวสะกดทุกมาตราตามลำดับจนคล่อง จากนั้นจะอ่านเป็นเรื่อง เพื่อประยุกต์หลักการอ่าน นำไปสู่การอ่านที่เป็นเรื่องอย่างหลากหลาย

ข้อที่สอง หมายถึง การเทียบเสียง เป็นการแจกลูกวิธีหนึ่ง เมื่อนักเรียนอ่านคำได้แล้วให้นำรูปคำมาแจกลูกโดยการเปลี่ยนพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้าย เช่น บ้าน สูตรของคำคือ -วาน ให้หาพยัญชนะต้นมาอ่านแทน เช่น ก้าน ป้าน ร้าน ล้าน ด่าน เป็นต้น หลักการเทียบเสียงวิธีนี้มีหลักการ ดังนี้

1. ให้อ่านสระเสียงยาวก่อนสระเสียงสั้น

2. นำคำที่มีความหมายมาสอนก่อน

3. เปลี่ยนพยัญชนะที่เป็นพยัญชนะต้นและพยัญชนะเสียงท้าย

กา	มา	พา	ลา	ยา
คำ	ม้า	ซ้ำ	ล้า	น้ำ
บ้าน	ก้าน	บ้าน	ร้าน	ค้ำ

4. นำคำที่อ่านมาจัดทำแผนภูมิการอ่าน เช่น

วิธีอ่านจะไม่สะกดคำให้อ่านเป็นคำตามสูตรของคำ เช่น อ่าน กา สูตรของคำ -า นำ
พยัญชนะมาเติมและอ่านเป็นคำ เช่น ยา ทา หา นา ตา อา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการแจกลูกสะกดคำ
การอ่านแจกลูกสะกดคำเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ
วรรณยุกต์และเสียงตัวสะกด มาประสมเสียงกัน ทำให้ออกเสียงคำต่างๆ ที่มีความหมาย
โดยมีการแจกลูกในมาตราตัวสะกดและการเทียบเสียงแล้วนำคำที่อ่านมาจัดทำแผนภูมิ
การอ่าน

วิธีการสะกดคำ

กรมวิชาการ (2546, หน้า 135 – 138) กล่าวว่า วิธีการการสะกดคำ มี
หลายวิธี ถ้าสะกดเพื่ออ่านจะสะกดคำตามเสียง ถ้าสะกดคำเพื่อเขียนจะสะกดคำตามรูป
การสะกดคำเฉพาะ คำที่เป็นคำไทย ตัวสะกดตรงตามรูปคือ แม่กง ใช้ ง สะกด แม่กน ใช้
น สะกด มีวิธีการสะกดคำ ดังนี้

1. วิธีการสะกดคำตามรูปคำ

กา สะกดว่า กอ-อา-กา

ขา สะกดว่า ขอ -อา -ขา

คาง สะกดว่า คอ-อา-งอ-คาง

ค้ำง สะกดว่า คอ-อา-งอ-คาง- ไ้แม่โท-ค้ำง

2. วิธีการสะกดคำโดยสะกดแม่ ก กา ก่อน แล้วจึงสะกดมาตรา

ตัวสะกด

คาง สะกดว่า คอ-อา-คา-คา-งอ-คาง

ค้ำง สะกดว่า คอ-อา-คา-คา-งอ-คาง-โท-ค้ำง

3. วิธีสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตราตัวสะกด คำที่สะกดไม่ตรง
ตามมาตราตัวสะกด จะเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เช่นคำที่มาจากภาษาบาลี

สันสกฤต เขมร ภาษาอังกฤษ เป็นต้น วิธีสอนอ่านมีวิธีการ ดังนี้

3.1 เห็นรูปคำและอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง

3.2 จำรูปคำและรู้ความหมายของคำ

3.3 รู้หลักการสะกดคำ เช่น

แม่ง ใ้ ง สะกด

แม่งน ใ้ น ร ล พ ญ ณ

แม่งบ ใ้ บ ภ พ ป ฟ

คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดจะไม่สะกดคำ แต่ใช้

หลักการสังเกตรูป คำ จำคำให้ได้โดยอ่านและเขียนคำนั้นเสมอ รู้ความหมายของคำและรู้หลักการสะกดคำ เช่น เหตุ ให้รู้ว่า ตู ออกเสียง ต เป็นเสียงท้าย

4. วิธีสะกดคำอักษรควบ มีการสะกดคำ 2 วิธี คือ สะกดคำเพื่ออ่าน จะมุ่งเสียงของคำ ด้วยการอ่านอักษรควบก่อน เช่น กร ออกเสียง กรอ ปล ออกเสียง ปลอ แล้วนำเสียง กรอ ปลอ สะกดคำ กรอ- ออ-งอ-กรอง ออกเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงควบกล้ำก่อน วิธีนี้นักเรียนจะออกเสียงกล้าชัดเจน อีกวิธีหนึ่งเป็นการสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะต้น วิธีนี้ใช้ในการสะกดคำเพื่อเขียน เช่น กอ-รอ-อา-บอ-กราบ ถ้าสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะต้นนักเรียนจะออกเสียงเฉพาะพยัญชนะตัวแรก และทิ้งเสียงพยัญชนะตัวที่สอง ทำให้ออกเสียงควบไม่ชัด

5. วิธีการสะกดคำอักษรนำ มีวิธีการสะกดคำ ดังนี้

5.1 ห นำ ย ร ล ว ให้ออกเสียงพยัญชนะนำก่อน หน ออกเสียง หนอ หย ออกเสียง หยอ เป็นต้น แล้วจึงสะกดคำ เช่น หยา สะกดว่า หยอ-อา-หยา หนู สะกดว่า หนอ-อู-หนู ให้เห็นว่าอักษรตัวแรกมีอิทธิพลต่อตัวที่สอง บางคนจะให้อ่านแบบเทียบเสียง เช่น ลา - หลา มา-หมา ลาด - ตลาด เพื่อสังเกตเสียงอ่าน ส่วนสะกดเพื่อมุ่งเขียนสะกดคำถูกต้องจะสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะก็ได้ มุ่งการจำรูปคำ เช่น หอ-ยอ-อา-หยา หอ-นอ-อู-หนู ก็ได้

5.2 อ นำ ย ให้ออกเสียง ออ เป็นเสียง ย แล้วสะกดคำ ออย่า สะกดว่า ยอ-อา-ยา-เอก-อย่า (ออกเสียงอย่าเพราะอิทธิพลของเสียง อ ที่เป็นอักษรนำ) หรือ ออ-ยอ- อา- ยา-ไม้เอก - อย่า อีกวิธีหนึ่งไม่สะกดให้จำเป็นรูปคำทั้ง 4 คำ คือ อย่า อยู่ อย่าง อยาก

5.3 การสะกดคำที่อักษรสูงนำอักษรต่ำเดี่ยว หรืออักษรกลาง

นำอักษรต่ำเดี่ยว เช่น สง-สน-สม-ผล-กล-ถง-ตล เป็นต้น ให้ออกเสียงนำก่อน เช่น สน ออกเสียง สะ-หนอ สม ออกเสียง สะหมอ ผล ออกเสียง พะ-หลอ ตล ออกเสียง ตะ-หลอ แล้วจึงสะกดคำเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง เสมอ สะกดว่า สะหมอ-เออ-สะ-เหมอ สนอง สะกดว่า สะหนอ-ออ-งอ-สะ หนอง (วิธีนี้ครูมักจะไม่นำ) หรือจะสะกดคำแบบ เรียงตัวพยัญชนะก็ได้ แต่มุ่งการเขียนคำให้ถูก เช่น สนอง สะกดว่า สอ-นอ-ออ-งอ-สะ หนอง เสมอ สะกดว่า สอ-มอ-เออ-สะ-เหมอ นักเรียนจะไม่ได้หลักการออกเสียง แต่ถ้าอ่านบ่อยและอ่านมาก จะทำให้อ่านได้ถูกต้อง การสอนอ่านอักษรนำควรให้นักเรียน ทราบว่าคำใดเป็นอักษรนำเสียงจะตามตัวหน้า

6. วิธีการสะกดคำที่สระเปลี่ยนและลดรูป มีสระบางตัวสระเมื่อมี ตัวสะกดจะเปลี่ยนรูปคำ เช่น

สระโอะ มีตัวสะกด จะลดรูป

ลด สะกดว่า ลอ-โอะ-ดอ-ลด

สระอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศ

วัน สะกดว่า วอ-อะ-นอ-วัน

สระเอะ มีตัวสะกดจะเปลี่ยนรูปใช้ไม้ไต่คู้

เปิด สะกดว่า ปอ-เอะ-ดอ-เปิด

สระเออ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

เดิน สะกดว่า ดอ-เออ-นอ-เดิน

สระแอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

แข็ง สะกดว่า ขอ-แอะ-งอ-แข็ง

สระอัว มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

ลวด สะกดว่า ลอ-อัว-ดอ-ลวด

การสอนคำที่มีสระเปลี่ยนรูปให้นักเรียนสังเกตรูปคำและเข้าใจว่าใช้ สระใดเป็นสระประสมคำ และรู้ความหมายของคำ รูปคำมีวิธีเขียนอย่างไร การอ่านและ เขียนอยู่เสมอจะทำให้ให้นักเรียนจำคำได้ดี วิธีการสะกดคำอักษรนำ

7. วิธีสะกดคำที่มีตัวการันต์เป็นคำมาจากภาษาอื่น คำที่มาจากภาษา อื่น เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต จะมีตัวสะกดไม่ตรงมาตราตัวสะกด การสะกดคำที่มี การันต์จะให้อ่านเป็นคำแล้วสังเกตรูปคำ แล้วรู้กฎเกณฑ์ตามหลักภาษา คำที่มีตัวการันต์ พยัญชนะการันต์จะไม่ออกเสียง วิธีสะกดคำอักษรควบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการสะกดคำสามารถทำได้หลากหลายวิธี ได้แก่ วิธีการสะกดคำตามรูปคำ วิธีการสะกดคำโดยสะกดแม่ ก กา ก่อน แล้วจึงสะกดมาตราตัวสะกด วิธีการสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตราตัวสะกด วิธีการสะกดคำที่สระเปลี่ยนและลดรูป และวิธีการสะกดคำที่มีตัวการันต์เป็นคำมาจากภาษาอื่น คำที่มาจากภาษาอื่น เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เป็นต้น

เทคนิคการสอนอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะเทคนิคการสอนอ่านไว้ดังนี้

หนังสือ พฤษะวัน (2539, หน้า 117-118) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ได้แก่ การเตรียมเด็กที่จะสอนนับตั้งแต่เด็กก้าวย่างเข้าโรงเรียนในวันแรก รวมถึงการปฐมนิเทศเด็ก การพัฒนาความพร้อมและการแก้ไขช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนและได้ร่วมกันด้วย

1.1 การเตรียมการอ่าน ถือว่าจากการเริ่มงานในขั้นการปรับพื้นฐาน ภาษาพูด กิริยา มารยาท และระเบียบในการอยู่ร่วมกัน โดยใช้การฟัง การพูด ในการเตรียมตัวเด็ก การสังเกต การเรียกชื่อสิ่งของสภาพแวดล้อมทั่วไปทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน ตลอดจนการเล่าถึงกิจวัตรประจำวัน

1.2 การพัฒนาและตรวจสอบความพร้อมในการอ่าน เช่น การสังเกต ความเหมือน ความแตกต่าง ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อกับสายตา การฝึกสีลามี้อ การเล่นเกม การขับร้อง การฝึกวาด ปั้น พับกระดาษ เพื่อนำไปสู่การพูด การฟังได้อย่างกว้างขวาง

1.3 การฝึกอ่าน เริ่มนับตั้งแต่การฝึกอ่านพจนานุกรม (พัญชนะ) พจนานุกรมเสียง (สระ) การฝึกนิกรคำที่เริ่มต้นด้วยพัญชนะต้นหรือเสียงพร้อมกับช่วยเหลือ แก้ไขอย่างใกล้ชิดจากครูผู้สอนไปด้วย

1.4 ฝึกอ่านบัตรคำประกอบภาพ และบัตรประโยคประกอบภาพ เรื่องราวหรือนิทานสั้นๆ โดยฟังครูอ่านหนังสือและเปิดให้ดูภาพไปด้วย

1.5 ฝึกฟังครูเล่านิทาน นิทานพื้นบ้าน เด็กฝึกพูดหรืออ่านตามครูและฝึกให้เด็กฟังเรื่อง เล่าเรื่องอย่างย่อได้

1.6 ฝึกท่องจำบทประพันธ์ง่ายๆ ต่อคำสัมผัสเป็นตอนๆ

2. **ขั้นเริ่มอ่าน** หมายถึง การเริ่มอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องราวสั้นๆ นิทาน กิจวัตรประจำวัน โดยใช้วิธีจำรูปคำและภาพประกอบ
 - 2.1 ฝึกอ่านคำและประโยคประกอบภาพ
 - 2.2 ฝึกอ่านประโยคและเรื่องราว โดยอาศัยภาพประกอบช่วย
 - 2.3 ฝึกอ่านนิทานสั้นๆ หรือเรื่องราวที่ครูและนักเรียน จัดเตรียมขึ้นหรือ แต่งขึ้น หรือแผนภูมิประสบการณ์ที่ช่วยขยายประสบการณ์
 - 2.4 ฝึกให้ใช้การเทียบคำ เทียบประโยค เพื่อใช้ประโยคในการ อ่าน
3. **ขั้นอ่านหนังสือแตกหรือมีความก้าวหน้าในการอ่าน** ได้แก่ สามารถใช้ การอ่านได้ยาวนานขึ้น โดยสามารถใช้วิธีสะกดตัวผสมคำช่วยในการอ่านคำ แปลกๆ ใหม่ๆ
 - 3.1 ฝึกอ่านนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์และกิจวัตรประจำวันที่ใช้คำแปลกๆ
 - 3.2 ฝึกอ่านนิทานที่ยาวขึ้นและสามารถเล่าเรื่องราวลำดับ เหตุการณ์ได้
 - 3.3 ฝึกอ่านบทประพันธ์สั้นๆ โดยการรู้จักจังหวะสัมผัส
 - 3.4 ฝึกอ่านเรื่องราว บทความ และสามารถจำรูปคำ เทียบ คำสะกดคำ
 - 3.5 ฝึกอ่านแบบเก็บเอาความ และสามารถประเมินตัวละคร บทความต่างๆ ได้ดีจนนำไปใช้แสดงความคิดเห็นรายงานได้
4. **ขั้นเสริมสร้างนิสัยในการอ่านที่ดี** หมายถึง สามารถอ่านในใจได้ เร็ว สามารถอ่านเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ หาความเพลิดเพลินจากการอ่านโดยวิธีอ่านคร่าวๆ
 - 4.1 ฝึกอ่านในใจและมีความสนใจในการอ่าน อ่านหนังสือได้ หลายรส หลายประเภท
 - 4.2 ฝึกอ่านหนังสืออ่านประกอบเพื่อค้นหาสาระสำคัญหรือสิ่ง ที่สนใจ
 - 4.3 ฝึกอ่านแบบคร่าวๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่สนใจและเก็บ สาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ประเมินเรื่องราวและวิจารณ์หนังสือที่อ่านได้
5. **ขั้นอ่านหนังสือได้อย่างกว้างขวาง** หมายถึง สามารถสังเกตเห็น

คุณค่า ประโยชน์ของการอ่าน เกิดรสนิยมในการอ่านหนังสือประเภทใดประเภทหนึ่ง มีความสนใจในรสของภาษาได้

จวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 59 – 84) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่สามารถฝึกได้ การที่ผู้อ่านจะมีความสามารถในการอ่านเร็ว อ่านแล้วเข้าใจ และจับใจความสำคัญได้ ตลอดจนการอ่านแบบวิเคราะห์ วิจารณ์ และการอ่านแบบตีความได้ ผู้อ่านจะต้องมีเทคนิคในการฝึกโดยใช้แบบฝึกหัด และการทำกิจกรรมการอ่านต่างๆ และจะต้องบันทึกการอ่านแต่ละครั้งเพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่า ได้พัฒนาความสามารถในการอ่านมากขึ้นเพียงใด การทำแบบฝึกหัด การอ่านเพื่อฝึกความสามารถในการอ่านเป็นเทคนิคการฝึกความสามารถในการอ่านที่ได้ผล เริ่มตั้งแต่การฝึกการเคลื่อนสายตาแบบต่างๆ จนกระทั่งถึงการทำแบบฝึกหัด ความเข้าใจ ฝึกตีความ ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีแบบบันทึกการฝึกอ่านเพื่อดูพัฒนาการอ่านของผู้อ่าน นอกจากการทำแบบฝึกหัดแล้วผู้อ่านจะได้ทำกิจกรรมการอ่านเพื่อฝึกความสามารถในการอ่าน ทำให้เกิดความสนุกสนาน และมีความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้น กิจกรรมการอ่านมีทั้งกิจกรรมการอ่านเร็ว และกิจกรรมการอ่านเพื่อฝึกความสามารถอื่นๆ กิจกรรมการอ่านเร็ว ได้แก่ การแข่งขันการอ่านหนังสืออ้างอิง โดยการแข่งขันตอบปัญหาจากหนังสืออ้างอิง การแข่งขันการเปิดพจนานุกรม ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การแข่งขันตอบปัญหาต่างๆ ไป และการแข่งขันกับตนเอง เป็นต้น นอกจากกิจกรรมการแข่งขันเพื่ออ่านเร็วแล้วอาจทำกิจกรรมแข่งขันโดยไม่จับเวลา แต่เป็นกิจกรรมการแข่งขันเพื่อฝึกความสามารถในการอ่านอื่นๆ เช่น การแข่งขันการอ่านฟังเสียง การแข่งขันการอ่านทำนองเสนาะ การแข่งขันอ่านจับใจความสำคัญ และการแข่งขันการตีความ เป็นต้น

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542, หน้า 24) ได้เสนอแนะหลักการสอนเกี่ยวกับเรื่องการอ่านไว้ ดังนี้

1. ครูควรคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน นักเรียนมีความสามารถ ในการอ่านต่างกัน อาจมาจากพื้นฐานทางบ้าน สภาพการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษา
2. ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. นักเรียนมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน บางคนชอบอ่านหนังสือ ทุกประเภท ทุกโอกาส แต่บางคนสนใจบางประเภท และช่วงของความสนใจก็แตกต่างกัน

4. ในการสอนอ่านครูควรคำนึงถึงการที่จะมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการอ่าน

5. ฝึกในด้านการจับหนังสือ ทำนั้ง การรู้จักเลือกหนังสืออ่าน

6. ฝึกในด้านความเร็วในการอ่านและอ่านให้ถูกวิธี

7. หลังจากได้มีการฝึกอ่านแล้ว ควรจะมีกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น ให้เขียนแสดงความคิดเห็น ให้ตอบคำถามจากเนื้อหาที่อ่าน ให้ออกมาพูดสรุปเรื่องราวที่อ่าน

นางเยาว์ เลี่ยมขุนทด (2547, หน้า 18-19) เทคนิคการอ่านสะกดคำสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา คือ คำมีตัวสะกดมีสระเดียว ถ้านักเรียนแม่นยำในการจำแนกรูปคำในแม่ ก - กา การสอนตัวสะกดที่มีสระเดียวไม่ใช่เรื่องยาก การสอนอาจดำเนินเป็นขั้นๆ ดังนี้

1. โดยการเปรียบเทียบระหว่างคำที่ไม่มีตัวสะกด เพื่อให้นักเรียนหาข้อสรุปด้วยตนเองว่าคำเดิมอ่านอย่างไร คำใหม่อ่านอย่างไรแต่ละคำมีอะไรเขียนเหมือนกันต่างกันบ้าง ตัวอย่าง เช่น บก + ง = บก (ให้นักเรียนอ่านคำในแม่ ก - กา ก่อนแล้วจึง กง + ง = กง ออกเสียงตัวสะกดรวมเป็นคำใหม่ ปก + ง = ปก จากนั้นให้นักเรียนเปรียบเทียบหาข้อสรุปจะได้ ดังนี้

1.1 ทุกคำมี - วก เหมือนกัน

1.2 ทุกคำมีเสียง วก เหมือนกัน

1.3 ทุกคำออกเสียงต่างกันตามเสียงพยัญชนะตัวต้น

เมื่อพบคำที่มีตัวสะกด ให้นักเรียนเอามือปิดตัวสะกด แล้วอ่านออกเสียงคำในแม่ ก - กา ก่อน จึงออกเสียงตัวสะกด

ตัวอย่าง จก + น = จกน มา + น = มกน กก + น = กกน

ถ้าคำที่ตัวสะกดมีวรรณยุกต์อยู่ด้วย ให้อ่านคำแม่ ก-กา ไปหาตัวสะกดก่อนแล้วจึงผันวรรณยุกต์

ตัวอย่าง บก + น = บกน บกน- บ่าน

2. สระ อะ เปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศเมื่อมีตัวสะกด

ตัวอย่างเช่น วก + น = วัน

จกะ + น = จัน

ปะ + น = ปัน เป็นต้น

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เด็กจะพบคำประเพณีนี้อีกคำ จึงควรสอนด้วยวิธีออกเสียงเป็นคำๆ และเทียบเสียงเมื่อรู้จักคำมีหันอากาศหลายคำแล้วสรุปว่า คำมีหันอากาศออกเสียง อย่างไร ตัวอย่างเช่น พัก รัก นึก หัก จัก มี ก เหมือนกัน ออกเสียง อัก กัด หัด รัต มัด จัด มี ต เหมือนกัน ออกเสียง อัด

3. การอ่านคำมีตัวสะกดบางตัว มีการอ่านลักษณะดังนี้

3.1 ตัวสะกดบางตัวเขียนด้วยพยัญชนะสองตัวควบกัน คือ นอกจาก ตัวสะกดแท้ที่จะต้องออกเสียงเป็นตัวสะกดแล้ว ยังมีอักษรอีกตัวหนึ่งนำหรือตามหลังตัวสะกดที่แท้จริงมาด้วย ซึ่งมักเป็นตัว ร แต่เวลาอ่านไม่ต้องอ่านออกเสียงตัวที่นำมาหรือตามมานั้น เช่น จักร บุตร สมุทร วัตร มิตร เป็นต้น

3.2 ตัวสะกดบางตัวก็มีสระ อี เช่น ญาติชาติ โกฎิสมบัติ บัญญัติ เป็นต้น

3.3 ตัวสะกดบางตัวมีสระ อู ปนอยู่ด้วย เช่น เกตุ เหตุ ธาตุ เมรุ เวลาอ่าน ไม่ต้องออกเสียงตัวควบ หรือ สระ อู

3.4 ตัวสะกดในแต่ละแม่ มีหลายตัว เช่น

แม่กน มี น ร ล พ ญ ณ

แม่กก มี ก ข ค ฆ

แม่กด มี ด ต ฎ ฏ ร ท ฑ ฒ ษ ศ ส ญ จ ฌ เป็นต้น

สรุปได้ว่า เทคนิคการสอนอ่านนั้น ครูควรเน้นให้นักเรียนได้ฝึกฝนบ่อยๆ เพื่อเกิดทักษะการอ่านและสร้างความหมายต่อสิ่งที่อ่าน คือการที่ผู้อ่านบอกได้ว่า เรื่องที่อ่านนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร (ความเข้าใจ) มีประเด็นใดเป็นประเด็นหลัก หรือมีประเด็นใดเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่าน ดังนั้นควรส่งเสริมกิจกรรมการอ่านให้ผู้เรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบทอ่านให้ได้มากที่สุดทั้งในช่วงก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่านและหลังการอ่าน

การวัดผลและประเมินผล การอ่าน

การวัดและประเมินผล การอ่าน ควรดำเนินการให้เป็นกระบวนการอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ครูผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบและวิธีการให้เหมาะสมกับระดับชั้นและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, หน้า 53-54) กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านว่าสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. เกณฑ์ที่กำหนดตามส่วนประกอบของภาษาแบบแยกย่อย

ประกอบด้วย

1.1 ความรู้ด้านคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ คำศัพท์และสำนวนต่างๆ

1.2 ความรู้ด้านไวยากรณ์ หมายถึง ความสามารถในการใช้ ความรู้ ด้านไวยากรณ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวภาษาที่ปรากฏ

2. เกณฑ์ที่กำหนดตามความสามารถรวมในการรับสาร ประกอบด้วย

2.1 ความสามารถในการเรียบเรียงความ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจท่อน สามารถตอบคำถามที่ให้เรียบเรียงถ้อยคำใหม่โดยให้ได้ ใจความเดิม หรือสามารถตอบคำถามแบบเลือกตอบ และแบบเรียบเรียงความได้

2.2 ความสามารถในการอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด หมายถึง ความสามารถในการโยงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่า เป็น รายละเอียดสนับสนุนหรือเป็นรายละเอียดที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกัน

2.3 ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของเรื่องได้

2.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินความสัมพันธ์ของ เนื้อความ และสุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ ทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน และความรู้เกี่ยวกับรูปแบบลีลาภาษาที่ใช้ใน บทอ่านที่เป็นตัวกระตุ้นการวิเคราะห์ ประเมิน และสรุปบทอ่านได้ว่า เป็นข้อความประเภท ไต มีลีลาการเขียนแบบไหน สามารถเข้าใจเจตนา ทศนคติ ของผู้เขียนที่แฝงอยู่ สามารถ วิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนสามารถประเมินบทอ่านได้ว่ามีความ ชัดเจนเข้าสู่ประเด็นอย่างไรไม่อ้อมค้อม และใช้ภาษาได้กระชับ ไม่เินเย้อ ความสามารถใน ระดับนี้ เป็นความสามารถในระดับสูง

จากเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่าน ที่พิจารณาความสามารถทาง ภาษาที่เป็นเกณฑ์แบบย่อย และความสามารถทางการอ่านที่เป็นเกณฑ์แบบรวมดังกล่าว ข้างต้น รูปแบบการทดสอบที่นิยมใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายซึ่งมี 2 แบบ ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบอัตนัย ได้แก่ แบบความเรียงที่ให้ผู้เรียนตอบคำถาม จากเรื่องี่อ่านโดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาวๆ

2. แบบทดสอบปรนัย ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่และแบบเติมคำ เป็นต้น

Bloom's taxonomy (1964, อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2544, หน้า 21-23) ได้ กล่าวถึงแนวคิดการสอนภาษาไทยทางด้านความรู้ ซึ่งมีลำดับชั้นของความรู้ที่มุ่งให้นักเรียนเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในด้านการเรียนภาษาไทยจากระดับพื้นฐาน ไปสู่ขั้นสูงสุดมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ความรู้ (Knowledge) เป็นการจัดความรู้ในเรื่องที่ผู้เรียนได้เรียนมาโดยสามารถจำ เนื้อเรื่อง ชื่อบุคคล สถานที่ และสิ่งต่างๆ ได้

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นการวัดความเข้าใจในเรื่องที่ได้อ่านมาโดยสามารถบอกหรือเล่าให้ผู้อื่นฟังได้และสรุปเรื่องย่อได้ นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและข้อความโดยใช้คำพูดของตนเอง เพื่อสื่อสารให้เข้าใจได้ด้วย

ขั้นที่ 3 การประยุกต์ใช้ (Application) เป็นการวัดการนำเรื่องที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ถ้อยคำ วิธีการ ทฤษฎีและแนวคิด

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวัดคุณลักษณะย่อยจากเรื่องที่อ่าน เช่น ลักษณะของตัวละคร สิ่งของและสถานที่ นอกจากนี้ยังสามารถเสนอแนวคิดย่อยอันจะนำไปสู่แนวคิดรวมได้

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการวัดคุณสมบัติรวมของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เรียนไปแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นการสรุปรวมแนวคิดเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเรื่องอื่นๆ หรือสำนวนไทย สุภาษิต และคำพังเพยได้

ขั้นที่ 6 การประเมินค่า (Evaluation) เป็นการวัดคุณค่า เหตุผล ข้อเท็จจริง และการทำนาย เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

การประเมินผลการอ่านเป็นการพิจารณาตัดสินว่าผู้เรียนมีทักษะ หรือความสามารถในการอ่านมากน้อยเพียงใดในการประเมินผลทักษะการอ่านควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เน้นการประเมินเพื่อปรับปรุงการอ่าน
2. ประเมินผลการอ่านโดยคำนึงประสบการณ์ และลักษณะของผู้เรียน
3. ประเมินผลการอ่านอย่างเป็นระบบที่ผสมผสานกับการสอน

4. ประเมินการอ่านต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

5. การประเมินผลต้องประเมินให้ครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการประเมินผลบอกเกณฑ์การประเมินและแนวปฏิบัติที่นำไปสู่การบรรลุซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดให้ผู้เรียนทราบตั้งแต่เริ่มการสอน

7. ควรจะมีการประเมินก่อนและหลังเรียนอ่านเพื่อจะได้ทราบว่าก่อนเรียนผู้เรียนมีความสามารถแค่ไหน เมื่อเรียนแล้วมีพัฒนาการเพียงใดเพื่อให้การประเมินผล การอ่านของผู้เรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือประเมินผล การอ่านโดยการใช้ข้อทดสอบ ข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง วัดได้หลายอย่างตามความต้องการของครูเช่น วัดความรู้ ความเข้าใจ เรียงลำดับเหตุการณ์ ข้อทดสอบนี้จะแบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ

7.1 แบบอัตนัย เป็นข้อสอบที่มักจะทำให้บรรยายความคิด ความเข้าใจ วิचारณ์ การออกข้อสอบแบบนี้ ต้องออกให้ครอบคลุมสิ่งสำคัญตามจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนรู้อย่างมากที่สุด กำหนดคำตอบให้พอดีกับเวลาสอบพร้อมทั้งบอกกำกับด้วย

7.2 แบบปรนัย สามารถแบ่งได้ ดังนี้

7.2.1 แบบเลือกตอบ ในการออกข้อสอบแบบนี้ต้องมีคำตอบที่ถูกต้องหนึ่งคำตอบตายตัว เรียงลำดับคำตอบให้ดูง่าย

7.2.2 แบบถูกผิด ข้อสอบต้องภาษาชัดเจน ข้อความต้องแต่งใหม่ไม่ควรลอกจากตำราเรียน และใช้ในตอนต้นๆ ของข้อสอบ

7.2.3 แบบเติมคำ ข้อสอบแบบนี้ให้เติมต้องเด่นชัดเจนเว้นช่องว่างให้พอดีกับคำตอบ

คำนี้ จันทะนันต์ (2553, หน้า 26) กล่าวถึง การวัดผลและประเมินผล การอ่านสะกดคำไว้ว่า

1. การสังเกต ในการสังเกตนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการขณะอ่าน แจกลูกสะกดคำ ครูควรบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในแบบสังเกตที่เตรียมไว้

2. การทดสอบในระหว่างชั่วโมงสอน ครูอาจสร้างแบบทดสอบแบบให้นักเรียนเติมสระ พยัญชนะที่ขาดหายไป หรือให้นักเรียนจำแนกคำที่ครูกำหนดในตาราง แจกลูก

3. การสอบถาม ครูอาจตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเกี่ยวกับตำแหน่งของสระ หรือให้นักเรียนเขียนคำใหม่ที่ใช้พยัญชนะ หรือสระ หรือตัวสะกด เหมือนกับคำที่ได้เรียนไปแล้ว หรือคำที่ครูกำหนดให้

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล การอ่าน เป็นการวัดเพื่อให้ทราบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านมากน้อยเพียงใด ครูสามารถดำเนินการได้ทั้งขณะสอนและสิ้นสุดการสอน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ ได้แก่ การสังเกต การสอบถาม การทดสอบ โดยใช้ข้อสอบแบบอัตนัยและแบบปรนัย เป็นต้น การประเมินผล การอ่านเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการอ่าน ต้องคำนึงประสบการณ์ และลักษณะของผู้เรียน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ การประเมินผลต้องประเมินให้ครบทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

การเขียน

ความรู้เกี่ยวกับการเขียน

ความหมายของการเขียน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ ดังนี้
ราชบัณฑิตยสถาน (2539, หน้า 156 อ้างถึงใน พรรณวดี โตมาก, 2553, หน้า 22) สรุปว่า เขียน หมายถึง การขีดให้เป็นตัวหนังสือ หรือเลข การขีดให้เป็นเส้นรูปต่าง ๆ การวาด การแต่งหนังสือ การเขียน ซึ่งหมายถึง การถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคล ออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะที่ส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์ โดยสังเกตจากความหมายของการเขียนดังกล่าว ทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียนว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

วิจิตรา อายุยืน (2558, หน้า 19) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่ง โดยอาศัยภาษาตัวอักษรเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ความคิด ซึ่งเป็นทักษะที่ยากกว่าทักษะการฟัง การพูดและการอ่าน ผู้เขียนจะต้องรู้จักคำถามมากมาย จึงจะสามารถเรียบเรียงถ้อยคำ ผูกประโยคได้ถูกต้องและสื่อความได้ชัดเจนตามต้องการ

เดือนจิต นาราชา (2553, หน้า 30-31) กล่าวว่า การเขียน คือ ความสามารถในการเรียงลำดับ พยัญชนะ สระ ตัวสะกด รวมทั้งวรรณยุกต์ ตัวการ์นต์

ในภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของ ตนเองมาเป็นตัวหนังสือ ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์แทนถ้อยคำในภาษาพูด เพื่อเป็นการสื่อ ความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน

รักษ์สุดา ทรัพย์มาก (2548, หน้า 36) การเขียน คือ การสื่อ ความหมายของผู้ส่งสารด้านความรู้ ความรู้สึกนึกคิดเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับสารได้ ทราบเจตนาและจุดประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการ ซึ่งอาศัยความรู้ ความสามารถในด้าน คำศัพท์ ไวยากรณ์ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่สละสลวย ตลอดจนพื้นฐานทางด้าน วิจัยรณญาณและจินตนาการ

สรุปได้ว่า การเขียน หมายถึง ทักษะการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นการ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ และความรู้สึก เพื่อสื่อสารหรือสื่อความหมายโดยใช้ ตัวหนังสือหรือตัวเลข เครื่องหมายต่างๆ ตลอดจนภาพวาดเป็นสัญลักษณ์แทนถ้อยคำใน ภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ จุดมุ่งหมายของผู้เขียน

ความสำคัญของการเขียน

มีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2542, หน้า 140-141) กล่าวว่าความสำคัญของการเขียน

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอด ความคิดความ เข้าใจ และประสบการณ์
2. เป็นการเก็บบันทึก รวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ของ คนซึ่งเคยมี ประสบการณ์มาก่อน
3. เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่อง que ผู้เขียนเกิด ความรู้สึกกับ ประสบการณ์ที่ผ่านมา
4. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การถ่ายทอดจาก สมัยหนึ่งไปยังอีกสมัยหนึ่ง หรือจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง
5. เป็นเครื่องมือพัฒนาสติของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้ทุกอย่าง ต้องอาศัยการเขียน
6. เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น ต้องการทำให้รู้ เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธ และสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ
7. เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้รู้ความสามารถ

ของผู้เขียน ได้จากวรรณกรรมหรืองานเขียนอื่นๆ

8. เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติ และเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้เพิ่มสูงขึ้น

9. เป็นการพัฒนาความสามารถ บุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นในตนเองในการแสดงความรู้สึกและแนวความคิด

10. เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม การสอนเขียนมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

10.1 สอนแจกลูกสะกดคำ

10.2 สอนเขียนคำ

10.3 สอนเขียนประโยค โดยเริ่มเขียนจากประสบการณ์

10.4 สอนเขียนเรื่อง โดยเขียนเรื่องจากประสบการณ์

10.5 สอนเขียนเรียงความ โดยไม่จำเป็นต้องเขียนเฉพาะในวิชา

ภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม (2549, หน้า 129) ได้กล่าวถึง ความสำคัญ ของ การเขียนไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องแสดงออกของความรู้ ความคิด และความรู้สึกของ มนุษย์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญ หรืออารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุค แต่ละสมัย

2. เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสื่อสารทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3. เป็นเครื่องมือที่ใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ เป็นต้น

4. เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรม ที่ถ่ายทอดมรดกด้าน สติปัญญาของมนุษย์

5. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ความคิดให้กว้างไกล และได้ รวดเร็ว

6. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุก เพศทุกวัย

7. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบัน และ อนาคต

8. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, หน้า 203–204) ได้กล่าวถึง

ความสำคัญของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นวิธีการสำคัญสำหรับการถ่ายทอดและบันทึกข้อมูล การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง รวมทั้งยังเป็นวิธีสำคัญที่ใช้บันทึกรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ความสำคัญของการเขียน คือ การเขียนเป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน เป็นการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ทั้งด้านความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และทัศนคติ นอกจากนี้การเขียนยังเป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย รวมทั้งยังเป็นวิธีสำคัญที่ใช้บันทึกรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

จุดมุ่งหมายของการเขียน

วรรณิ โสมประยูร (2542, หน้า 141) จุดมุ่งหมายของการสอนเขียน

1. เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามลักษณะตัวอักษรให้เป็นระเบียบชัดเจนหรือเข้าใจง่าย
2. เพื่อเป็นการฝึกทักษะการเขียนให้พัฒนางอกงามขึ้นตามควรแก่วัย
3. เพื่อให้มีทักษะการเขียนสะกดคำถูกต้องตามอักขรวิธี เขียนวรรคตอนถูกต้อง และเขียนได้ถูกต้อง
4. เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาเขียนที่ดี มีคุณภาพ เหมาะสมกับบุคคล และโอกาส
5. เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิด แล้วจดบันทึก สรุปและย่อใจความ เรื่องที่อ่านหรือฟังได้
6. เพื่อให้สามารถสังเกตจดจำและเลือกเฟ้นถ้อยคำหรือสำนวนโวหารให้ถูกต้องตามหลักภาษา และสื่อความหมายให้ตรงตามที่ต้องการ
7. เพื่อให้มีทักษะการเขียนประเภทต่างๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
8. เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเขียนตามที่ตนเอง

สนใจและมีความถนัด

9. เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้ และอื่นๆ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545, หน้า 54) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเขียนไว้ดังนี้

1. ฝึกการเขียนคัดลายมือให้อ่านง่าย ชัดเจน สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย
 2. การเขียนตัวสะกดให้ถูกต้องตามหลักอักขรวิธี และตามพจนานุกรม
 3. ฝึกให้รู้จักลำดับความคิด และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ออกเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นเข้าใจได้
 4. ให้รู้จักเขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย และการเขียนประเภทอื่น ๆ ที่ควรทราบ สามารถเขียนให้ถูกต้องตามแบบแผนที่นิยมกัน และได้ประโยชน์ตรงตามจุดประสงค์
 5. ให้รู้จักสังเกต และเลือกเฟ้นถ้อยคำ สำนวน ไวยากรณ์ มาใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษาที่นิยมกัน
 6. ส่งเสริมความเจริญทางจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้การเขียนเป็นสื่อในการแสดงออก
- ธนู ทดแทนคุณ และกุลวดี แพทย์พิทักษ์ (2548, หน้า 59) สรุปจุดมุ่งหมายของการเขียน
1. การเขียนเพื่ออธิบาย และให้ความรู้เป็นการที่มุ่งให้ข้อมูลความรู้ เพื่อให้ผู้อ่าน ได้รับข้อมูลอย่างละเอียด
 2. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง เป็นการเขียนที่มุ่งให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านเพื่อให้ได้รับ อรรถรสในสิ่งที่ผู้เขียนพบหรือประสบมากับตนเอง
 3. การเขียนเพื่อแนะนำหรือให้ข้อคิดเห็น เป็นการเขียนที่มุ่งให้ข้อแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ของผู้อ่าน สามารถนำไปใช้ได้จริง
 4. การเขียนเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการเขียนที่มุ่งชักจูงโน้มน้าวโฆษณา เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกเห็นด้วยหรือคล้อยตาม และอาจนำไปสู่การประเมินค่าหรือการตัดสินใจได้
 5. การเขียนเพื่อสร้างแนวคิดเชิงจินตนาการ เป็นการเขียนที่มุ่งนำเสนอ

ภาพ ความคิดที่สร้างสรรค์เพื่อให้ผู้อ่านสามารถติดตามไปด้วย และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้

6. การเขียนเพื่อล้อเลียน-เสียดสี เป็นการเขียนที่มุ่งให้ความรู้สึกในลักษณะ ล้อเลียน เสียดสี หรืออาจประชดประชัน เน้นความสนุกสนานเป็นหลัก

7. การเขียนเพื่อแจ้งให้ทราบข้อเท็จจริง เป็นการเขียนที่มุ่งให้ข้อมูลที่เป็นจริง นำเสนอรายละเอียดเพื่อการนำไปปฏิบัติจริง บางครั้งอาจอ้างอิงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

8. การเขียนเพื่อให้ข้อมูลเป็นการเขียนที่มุ่งให้รายละเอียดหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เขียนเอง เพื่อสื่อสารให้กับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้รับทราบในประโยชน์ทางธุรกิจ กิจธุระ และ เรื่องสำคัญของเรา

ภักดี พลศักดิ์ (2553, หน้า 37) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการเขียน คือ เขียนเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงเจตนาของตน เขียนเพื่อชักจูงโนมน้าวจิตใจ เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เขียนเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้เขียนมุ่งหวังที่จะเผยแพร่ความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกไป และเขียนเพื่อประโยชน์หรือธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่งของตัวผู้เขียนเอง

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียน คือ ฝึกการเขียน คัดลายมือให้สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย เขียนตัวสะกดให้ถูกต้องตามหลักอักขรวิธี และตามพจนานุกรม ฝึกให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกเป็นตัวหนังสือให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เช่น การเขียนบันทึก เรียงความ ย่อความ จดหมาย และการเขียนประเภทอื่น รวมทั้งยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ ให้คำแนะนำหรือแสดงข้อคิดเห็น

องค์ประกอบของการเขียน

การเขียนผู้เขียนต้องศึกษาองค์ประกอบในการเขียนก่อนจะทำการเขียน ซึ่งมีนักการศึกษาได้อธิบายไว้ ดังนี้

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2542, หน้า 127) ได้สรุปองค์ประกอบของการเขียนไว้ดังนี้

1. เนื้อหา คือ เนื้อเรื่องหรือเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้ผู้อ่านได้รับทราบอาจเป็นเหตุการณ์ เรื่องของบุคคล ข้อคิดเห็น จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือประกอบกัน

2. ภาษา คือ ถ้อยคำสำนวนโวหารต่างๆ ที่อยู่ในขอบเขตของ ไวยากรณ์ และ ตามความนิยมของผู้ใช้ภาษา ภาษานับเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดสำหรับการถ่ายทอด เป็นเรื่องและผู้เขียนจะต้องมีความหมาย รอบคอบ ละเอียดย่อในการเลือก พจน์คำ ประโยค สำนวนโวหารต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ และรูปแบบ

3. เครื่องหมายวรรคตอน คือ เครื่องหมายต่างๆ ที่ใช้ในการเขียนเพื่อ ช่วยให้ ผู้อ่านได้สะดวก และเป็นการป้องกันความเข้าใจผิดได้อีกด้วย เครื่องหมายวรรคตอนบางชนิดยังช่วยให้สามารถสื่ออารมณ์ และความรู้สึกได้ดีซึ่งจะต้องใช้ให้เหมาะสมแก่ เนื้อหา และรูปแบบอย่างระมัดระวัง

4. รูปแบบการเขียนแต่ละประเภทย่อมมีรูปแบบต่างกัน ซึ่งแบ่งได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

4.1 รูปแบบร้อยแก้ว คือ การใช้ถ้อยคำสามัญรวมทั้งคำราชาศัพท์ มาเรียบเรียง เป็นความเรียงทั่วไป เช่น เรียงความ จดหมาย รายงาน เป็นต้น การเขียนในรูปแบบร้อยแก้วนี้ผู้เขียนมีอิสระในการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงให้เป็นประโยค เป็นข้อความ โดยอยู่ในแบบ (Form) ที่กำหนด หรือตามความนิยม

4.2 รูปแบบร้อยกรอง คือ การนำเอาถ้อยคำภาษาที่ได้เลือกสรรดี แล้วมาเรียบเรียงให้เข้ารูปแบบตามกฎเกณฑ์ของคำประพันธ์นั้นๆ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย เป็นต้น การเรียบเรียงให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของฉันทลักษณ์แต่ละชนิดอีกด้วย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548, หน้า 24) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียนที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความชัดเจน (Perspicuity) คือ ความชัดเจนในการใช้ถ้อยคำ สื่อความหมายได้ตรง
2. ความเรียบง่าย (Simplicity) คือ การใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย
3. ความกระชับ (Brevity) คือ การใช้ถ้อยคำน้อย แต่ให้ความหมายชัดเจน
4. ความประทับใจ (Impressiveness) คือ การใช้ถ้อยคำ ความรู้สึกของผู้อ่าน
5. ความไพเราะ (Euphony) คือ การเลือกใช้คำที่มีเสียงราบรื่นไพเราะหู

6. การสร้างภาพ (Picturesqueness) คือ การใช้คำที่สื่อให้เห็นภาพชัดเจน

7. โครงสร้างของประโยค (Syracuse of Sentences) คือ การแต่งประโยคให้สอดคล้องสอดคล้องกับเหตุการณ์ ประโยคหลักประโยคอยู่ใกล้กัน ที่สำคัญคือ ประโยคที่แต่งนั้นควรเป็นประโยคกระชับ คือ ประโยคที่เอาข้อความสำคัญไว้หลังสุด ให้ประโยคต้นเป็นประโยคที่ชักนำความสนใจและก่อความสงสัย ประโยคลักษณะนี้เป็นประโยคที่ดีเพราะสามารถดึงความสนใจของผู้อ่านไว้ได้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเขียน ได้แก่ เนื้อหา ภาษาเครื่องหมายวรรคตอน รูปแบบการเขียนแต่ละประเภทย่อมมีรูปแบบต่างกัน ซึ่งแบ่งได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบร้อยแก้วและรูปแบบร้อยกรอง และวิธีการเขียนที่ดี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำให้มีความชัดเจน มีความเรียบง่าย มีความกระชับ มีความไพเราะ สร้างความประทับใจ มีการสร้างภาพหรือสื่อให้เห็นภาพ และมีโครงสร้างของประโยคที่เหมาะสม

ประเภทของการเขียน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของการเขียนไว้ ดังนี้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547, หน้า 100) กล่าวว่า การเขียนมี 4 ประเภท ดังนี้

1. การเขียนเรียงความ
2. การเขียนย่อความหรือสรุปความ
3. การเขียนจดหมาย
4. การเขียนบทร้อยกรอง

มหาวิทยาลัยศรีปทุม (2549, หน้า 130) ได้กล่าวถึง ประเภทของการเขียนไว้ดังนี้

1. งานเขียนร้อยแก้ว เป็นงานเขียนที่ไม่มีการบังคับรูปแบบคำประพันธ์ จำนวนคำ สัมผัส เป็นการนำถ้อยคำมาผูกเป็นประโยคเป็นเรื่องราว เช่น เรียงความ บทความ สารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น จดหมาย รายงาน เป็นต้น
2. งานเขียนร้อยกรอง เป็นงานเขียนที่มีรูปแบบบังคับ ได้แก่ จำนวนคำ สัมผัส คำครุ คำลหุ คำเอก คำโท ฯลฯ

สรุปได้ว่า ประเภทของการเขียน คือ การเขียนโดยทั่วไปมี

2 ประเภท ตามลักษณะของงานเขียน คือ การเขียนแบบร้อยแก้ว เป็นการเขียนแบบความเรียงไม่

บังคับตามลักษณะของฉันทลักษณ์ ได้แก่ เรียงความ บทความ สารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น จดหมาย รายงาน และการเขียนแบบร้อยกรอง เป็นงานเขียนที่มีรูปแบบบังคับ ได้แก่ จำนวน คำ สัมผัส คำครุ คำลหุ คำเอก คำโท ฯลฯ

การเขียนสะกดคำ

ความหมายของการเขียนสะกดคำ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

วรรณิ โสภประยูร (2539, หน้า, 542) ได้กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง วิธีเขียนคำโดยเรียงลำดับอักษรภายในคำหนึ่งๆ เพื่อออกเสียงได้ชัดเจน และสื่อความหมายได้ถูกต้องตามผู้เขียน

ฤทัยรัตน์ ทิพวรรณ (2545, หน้า 9) ที่กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนคำ โดยต้องเรียงตามลำดับตัวอักษรของพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และ ตัวสะกดการันต์ ได้ถูกต้องตามหลักภาษา ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายตรงตาม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525

ทองพูน ศิริมนตรี (2549, หน้า 24) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์ได้อย่างถูกต้อง และมี ความหมายตรงตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 และสามารถ นำคำที่เขียนไปใช้ประโยชน์ และสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

จันทรา อุ่นจิตต์ (2551, หน้า 7) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนคำที่มีการจัดเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ตัวสะกด และ ตัวการันต์ได้ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และถูกต้องตาม

สงวนสิน ญาติสมบูรณ์ (2553, หน้า 30) การเขียนสะกดคำ เป็น ศิลปะ การเขียนที่สำคัญมาก มีกลวิธีในการเขียน โดยเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และ การันต์ ไว้ด้วยกันให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ในการเขียนและเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง สามารถสื่อความหมายได้ตรงกัน

อรรณูญา ขอลาศรี (2555, หน้า 32) ที่กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเขียนคำโดยการเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และตัวการันต์ ได้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและสื่อความหมายได้ โดยการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความ

ต้องการของบุคคล ออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพื่อสื่อสารความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ รวมทั้งความสามารถในการเขียนคำ โดยเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวการันต์ในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและสามารถนำหลักการไปใช้ประโยชน์ได้

กมล ชุกกลิน (2550, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การที่ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ในการเรียงลำดับตัวอักษร หรือเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ พยัญชนะสะกด และตัวการันต์ ให้ถูกต้องตามหลักภาษาและถูกต้องตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อจะได้อ่านออกเสียงได้ชัดเจน เขียนได้ถูกต้องและมีความหมาย สามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจในสังคม ของผู้ใช้ภาษาเหล่านั้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง การเรียงลำดับตัวอักษร หรือเรียงลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ พยัญชนะสะกด และตัวการันต์ ให้ถูกต้องตามหลักภาษา เพื่อจะได้อ่านออกเสียงได้ชัดเจน เขียนได้ถูกต้อง และสามารถสื่อความหมายได้ตรงกัน ส่งผลให้ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี และมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเขียน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

วรรณิ โสภประยูร (2539, หน้า 503) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเรียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อน จึงสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำผิดเสมอ จะไม่สามารถแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเอง ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ในการเขียนเป็นอย่างยิ่ง เด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเสียแต่เมื่อเริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ช่วยให้เด็กใช้คำต่างๆ ได้ถูกต้องกว้างขวาง ครูจึงต้องฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกระดับชั้น

มะลิ อัจฉริย (2540, หน้า 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำได้ถูกต้องนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ในการเขียนสะกดคำผิดๆ จะทำได้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ทำให้สื่อสารกันไม่ตรงความหมาย ดังนั้น ครูจำเป็นต้องรู้หลักการเขียนสะกดคำเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง

จันทร์หา อุ๋นจิตต์ (2551, หน้า 8) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งการเขียนสะกดคำจะเป็นพื้นฐานของการเขียนอย่างหนึ่ง เป็นการใช้สัญลักษณ์แทนคำพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด เรื่องราวต่างๆ ดังนั้น ครูควรฝึกให้นักเรียนเขียนสะกดคำ ให้ถูกต้อง เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่อนใจ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554, หน้า 15) ทักษะการเขียนสะกดคำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าเขียนสะกดคำผิด จะทำให้ความหมายของคำ ๆ นั้นเปลี่ยนไป ทำให้ผู้เขียนและผู้อ่านไม่สามารถสื่อสารได้ตรงกัน จึงสมควรที่จะมีวิธีการสอนทักษะการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องจึงจะสามารถเขียนเป็นประโยค และเรื่องราวที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

Horn (1960, p. 254 อ้างถึงใน ฤทัยรัตน์ ทิพวรรณ, 2545, หน้า 9) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำผิดนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าคนเขียนไม่มีความสามารถ ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องจึงมีความสำคัญ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเรียนอย่างหนึ่ง เด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อน เพราะถ้าเขียนสะกดคำผิด จะทำให้ความหมายของคำๆ นั้นเปลี่ยนไป ครูต้องมีทักษะการเขียนสะกดคำที่ถูกต้องและฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกระดับชั้น เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการเขียน

เทคนิคการสอนการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำในระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานของการเรียนของนักเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเขียนคำได้ถูกต้อง มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะเทคนิคการสอนการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

สนธิ สัตโยภาส (2532, หน้า 105-107) ได้เสนอหลักการสอนเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาไว้ดังนี้

1. ระยะเวลาเริ่มแรก คำที่นำมาให้เขียนจะต้องเป็นคำที่เด็กอ่านได้แล้ว โดยใช้ภาพนำ คือให้ดูภาพแล้วเขียน
2. ครูนำบัตรคำยากๆให้นักเรียนอ่านอย่างรวดเร็วที่ละบัตร แล้วให้เขียนคำที่เห็น ครูนำบัตรหลายๆ บัตรไปติดไว้ที่แผนภูมิ แล้วให้นักเรียนเลือกเขียนคำตามที่ครู

บอกทีละคำ

3. ให้หาคำที่มีสระ ตัวสะกด หรือพยัญชนะต้นเหมือนกัน
4. ให้เติมพยัญชนะให้ครบ
5. ให้โยงคำให้ตรงกับภาพ
6. ให้ขีดเส้นใต้คำที่เขียนถูก
7. ให้เติมใจความที่สมบูรณ์
8. ให้หาคำตรงข้าม
9. ให้หาคำที่มีความหมายเหมือนกัน
10. ให้หาคำเฉพาะสิ่ง เช่นสิ่งที่ใช้ดื่ม
11. ให้หาคำที่มีเสียงเหมือนกัน
12. ให้แข่งกันหาคำพวกเดียวกัน
13. เขียนไทยด้วยปริศนาคำทาย
14. ให้เขียนไทยตามคำบอก จะเป็นคำ ประโยค หรือข้อความ
15. ให้เขียนไทยด้วยนิทาน โดยครูเล่านิทานพร้อมกับบอกให้เด็กเขียน

คำศัพท์ ที่มีในเนื้อเรื่องนิทาน

16. ให้เขียนไทยด้วยเกมบอกใบ้ให้ทาย โดยครูเป็นคนบอก
ความหมายของคำ แล้วให้เด็กทายคำ พร้อมกับเขียนคำทายลงในสมุด
17. กิจกรรมอื่นๆ เช่น รวบรวมคำที่เขียนผิดจากที่ต่างๆ ฝึกให้เด็กใช้
พจนานุกรม จัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

จุฬารัตน์ วงศ์ศรีนาค (2537, หน้า 12-13) ได้ให้ข้อเสนอแนะเทคนิควิธี
สอนการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การสอนที่แน่นอนทุกครั้ง
2. ให้นักเรียนศึกษาความสำคัญของการเขียนสะกดคำ
3. สอนให้สัมพันธ์กับการอ่านการตั้งเพื่อจำได้แม่นยำทั้งรูปคำและการ
ออกเสียง
4. สอนให้เห็นรูปคำว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง และสอนความหมาย
ของคำนั้นๆ เพื่อช่วยให้จำได้ดียิ่งขึ้น
5. สอนคำที่สะกดเหมือนกันหรือที่ออกเสียงเหมือนกันเป็นกลุ่มๆ เพื่อให้
เห็นทั้งความเหมือนและความแตกต่าง

6. สอนด้วยการให้วิธีการต่างๆ สำหรับให้ในการฝึกทักษะการเขียนได้ สม่ำเสมอเช่น การเขียนตามคำบอก การแข่งขันบนกระดานดำ การทำแบบฝึกหัดซึ่งที่ กิจกรรมหลากหลาย จัดไว้ในแบบฝึกอาจเป็นการเรียงความ แต่งประโยค เต็มคำ เป็นต้น แต่ต้องให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

7. ให้นักเรียนรวบรวมคำศัพท์และคำที่มักเขียนผิดในชีวิตประจำวันเป็นหมวดหมู่ หรือนำคำที่เป็นปัญหาเหล่านี้มาแต่งเป็นคำประพันธ์หรือแบบฝึกจะช่วยให้จำได้ดีขึ้น

8. ให้นักเรียนตรวจสอบการเขียนสะกดคำผิดด้วยตนเอง หรือตรวจของผู้อื่น จากพจนานุกรมเพื่อให้นักเรียนทราบผลทันทีจะได้แก้ไข

9. ในการสอนควรคำนึงถึงลำดับขั้นตอนของจิตวิทยาการสอนเขียน สะกดคำให้รู้จัก ส่วนประกอบของคำการอ่านออกเสียงและความหมายแล้วนำไปทดลองใช้ ด้วยวิธีการฝึกต่างๆ

10. มีการทดสอบทั้งก่อนและหลังเรียน เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของนักเรียน

วีระศักดิ์ ปัตตธาดาโพธิ์ (2540, หน้า 21) ได้กล่าวถึงเทคนิควิธีสอนการเขียนสะกดคำไว้ว่าการสอนสะกดคำไว้ว่า ในการสอนเขียนสะกดคำนั้น ครูต้องฝึกให้นักเรียนเขียนบ่อยๆ จนเกิดทักษะ และให้สัมพันธ์กับทักษะทั้งสามด้าน คือ การฟัง การพูด และการอ่าน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้พจนานุกรมอยู่เสมอ รวมทั้งมีการพัฒนาทักษะด้านการเขียนอย่างจริงจังและครูควรเอาใจใส่ต่อการเขียนของเด็กอย่างจริงจัง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 31) ได้เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องคำ ดังต่อไปนี้

1. เลือกคำจากประมวลคำในหนังสือประกอบการเรียนมาเป็นหลักในการฝึก
2. เลือกคำที่นักเรียนพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ฝึกฟัง พูด อ่าน เขียน และรู้ความหมายของคำไปพร้อมๆ กัน
3. เลือกคำที่มีในประมวลคำอ่านในหนังสือประกอบการเขียนคำง่ายๆ ที่สะกดในมาตราแม่ ก กา มาฝึกอ่าน
4. ใช้ของจริง กริยา ท่าทาง ภาพ และคำอธิบายเพื่อให้รู้ความหมาย
5. เล่นปริศนาคำทาย

6. เรียนรู้คำใหม่โดยใช้คำเก่าเป็นพื้นฐาน
7. ฝึกต่อคำ เดิมคำ เพื่อให้ได้คำใหม่
8. ให้ฟัง พูด อ่าน เขียนคำ ด้วยการฝึกด้วยตนเอง
9. ให้คิดหาคำเพิ่มจากคำที่กำหนดให้ด้วยตนเอง
10. หาคำตอบไว้ด้วยตนเองเมื่อปฏิบัติครบขั้นตอน โดยอาจใช้
 - 10.1 การบอก
 - 10.2 การแสดงกิริยาท่าทาง
 - 10.3 การเขียน
 - 10.4 การตั้งคำถาม
11. กิจกรรมเน้นจากรูปแบบง่ายๆ ไปหายาก โดยเร้าความสนใจ ปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความสนุกสนานและใช้วิธีการที่หลากหลาย ไม่ซ้ำวิธีการเดิมในรูปแบบเดียวกัน

ภาสินี ชันแก้ว (2547, หน้า 15) ได้เสนอแนะเทคนิควิธีการสอนเขียนสะกดคำ ได้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเห็นคำ
2. ฟังการออกเสียงคำที่ถูกต้องชัดเจน
3. ฝึกออกเสียงคำที่จะเขียน
4. รู้ความหมายและการใช้คำนั้น
5. ให้นักเรียนเขียนคำนั้นและมีการแก้ไขทันทีเมื่อเขียนผิด

กมล ชุกสิน (2550, หน้า 27) กล่าวถึงเทคนิควิธีการสอนการเขียนสะกดคำว่าการเขียนสะกดคำมีวิธีการที่ครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนได้หลายวิธีด้วยกัน ครูอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือใช้วิธีสอนกิจกรรมหลายๆ รูปแบบและสื่อประสมหลายๆ ชนิด ประกอบกันก็ย่อมทำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ซึ่งครูเป็นผู้พิจารณาจุดประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียน สนใจ สนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในการเรียน มีทักษะในการเขียนสะกดคำสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เทคนิคการสอนเขียนสะกดคำเป็นวิธีการช่วยให้นักเรียนรู้จักหลักเกณฑ์ การเรียงลำดับตัวอักษรในคำหนึ่งๆ เพื่อให้อ่านและเขียนได้ถูกต้องโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายทั้งนี้ครูควรเอาใจใส่ต่อการเขียนของนักเรียนอย่างจริงจัง

การวัดและประเมินผลการเขียนสะกดคำ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546, หน้า 280) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเขียนไว้ว่า การวัดและการประเมินผลการเขียน สิ่งสำคัญอยู่ที่การตรวจผลงาน พร้อมการวิจารณ์เสนอแนะ เพื่อให้นักเรียนได้นำมาปรับปรุง แก้ไข หาจุดบกพร่องของตนเอง วิธีการวัดผลและประเมินผลงานเขียนมีมากมายหลายวิธีขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เสนอไว้ ครูสามารถเพิ่มเติม ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ได้ทั้งสิ้น วิธีวัดผลมีดังนี้

1. ถ้าเป็นกิจกรรมประเมินเกม เต็มคำ ถูกผิด ควรจะเฉลยคำตอบ ตรวจงานกันระหว่างเพื่อนในชั่วโมงเรียน แล้วส่งครูตรวจอีกครั้ง
2. ถ้าเป็นกิจกรรมแสดงความคิดเห็น อาจใช้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นได้ ครูวัดผลจากการสังเกต การตอบคำถาม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการอภิปราย
3. ถ้าเป็นกิจกรรมการเขียนในห้องเรียน และมีเวลาเขียนเสร็จภายในห้องเรียน ครูอาจพิจารณาคัดเลือกข้อเขียนเด่น แปลก ใหม่ นำมาถ่ายทอดให้นักเรียนคนอื่นแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ ชื่นชม และนำไปเป็นแบบอย่างการสร้างสรรค์และพัฒนาความคิด ตัดผลงานที่ป้ายนิเทศประจำสัปดาห์
4. ถ้าเป็นกิจกรรมกลุ่ม ครูสังเกตความร่วมมือของนักเรียนทุกคนในกลุ่ม
5. ถ้าเป็นงานเขียนที่เป็นการบ้านควรซักถามวิธีการผลิตข้อเขียนสาเหตุ และ คาดว่าจะได้รับผลอย่างไรเสียก่อนเพื่อทราบแนวความคิดในการทำงานของนักเรียนอย่างคร่าวๆ
6. การบันทึกอนุทินควรให้จัดทำอย่างสม่ำเสมอเป็นผลงานการเขียนอีก 1 ชิ้น
7. การจัดทำป้ายนิเทศแสดงผลงานเขียน
8. การรวบรวมผลงานเขียน จัดทำเป็น portfolio แลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ทั้งห้องเดียวกันและต่างห้อง

กรมวิชาการ (2546, หน้า 145) กล่าวถึง วิธีการวัดและประเมินผลการเขียนสะกดคำโดยใช้วิธีการ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต ในการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการในขณะที่นักเรียนอ่าน แยกลูกสะกดคำ ครูควรบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในแบบบันทึกที่เตรียมไว้
2. การทดสอบในระหว่างชั่วโมงสอน ครูอาจสร้างแบบทดสอบให้นักเรียนเติมสระ พยัญชนะที่ขาดหายไปหรือให้นักเรียนจำแนกคำที่ครูกำหนดในตารางแจก
ลูก
3. การสอบถาม ครูอาจตั้งคำถามให้นักเรียนสอบปากเปล่าเกี่ยวกับ ตำแหน่งสระหรือหรือตัวสะกด เหมือนกับคำที่ได้เรียนไปแล้ว

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเขียนครู สามารถกระทำได้ในขณะสอนและสิ้นสุดการสอนโดยวิธีการสังเกต การทดสอบ การสอบถาม การตรวจผลงาน พร้อมบันทึกผลการประเมินไว้ทุกครั้งเพื่อตรวจสอบ ความก้าวหน้าของผู้เรียน

ความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ดังนี้
 ฌ็ูซญา เอ็มม่อน (2550, หน้า 35) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องาน หรือกิจกรรม ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งบวก และทางลบ ถ้าเป็นไปในทางบวก ก็ทำให้เกิดผลดีต่องานและ กิจกรรมที่ทำหรือเข้าร่วม แต่ถ้าเป็นไปในทางลบ ก็จะทำให้เกิดผลเสียต่องานหรือกิจกรรมด้วย เช่นกัน

เรื่อนใจ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554, หน้า 34-35) ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติ ของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

อรพรรณ ชูนาบาล (2554, หน้า 91) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทัศนคติและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงพฤติกรรมออกมา 2 ลักษณะ คือ ทางบวก และทางลบ ซึ่งในทางบวกแสดงออกถึงลักษณะความชอบ ความสนใจ ความพึงพอใจ เห็นด้วย ส่วนทางลบแสดงออกในทางที่

ไม่พึงประสงค์ เช่น ความเกลียด ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ต้องการ เป็นต้น เมื่อผู้เรียนมีความพึงพอใจในทางบวก จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ได้ดี

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงพฤติกรรมออกมา 2 ลักษณะ คือ ทางบวกและทางลบ ในทางบวกจะแสดงออกถึงลักษณะ ความชอบ ความสนใจ เห็นด้วย ซึ่งจะส่งผลดีต่อการทำกิจกรรมและการปฏิบัติงาน และในทางลบจะแสดงออกถึงลักษณะที่ไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย ซึ่งจะเกิดผลเสียต่อการทำกิจกรรมและการปฏิบัติงานนั้นด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

เฟซิญ กิจระการ (2542, หน้า 7 อ้างถึงใน บังอร บารมีช่วย, 2550, หน้า 50) ได้กล่าวถึงแนวคิดของแฮทฟิลด์และฮิวส์แมน ที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่างๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย
5. มีความพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย
3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
2. เชื้อถือได้/เชื้อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ

4. เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ/ผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงใจ/ยุติธรรมแบบไม่จริงใจ
3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทาง

คุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. ดูน่าสนใจเอาจริงเอาจัง/ดูเหนียวหน่าย

เพื่อนร่วมงาน

มาสโลว์ (Maslow, 1970, pp. 69-80 อ้างถึงใน เรือนใจ อิศรางกูร

ณ อยุธยา, 2554, หน้า 35-36) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่ามนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีสิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง หรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่นๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเรา อาจซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจจะยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้ ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงในชีวิต ทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบัน และอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุนใจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem Needs) มีความอยากเด่นในสังคม

มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self- Actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้ยาก

สก๊อตต์ (Scott, 1970, p. 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและ การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลงานในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมึลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
 - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
 - 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจนั้นบุคคลพยายามที่สร้าง ความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกก่อนเมื่อความต้องการนั้นได้รับความพึงพอใจ ความต้องการนั้นก็จะหมดลงและเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามสร้าง ความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดลำดับต่อไป แต่เมื่อความต้องการแต่ละขั้น ได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะมีความต้องการในขั้นลำดับต่อไป

หลักในการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 70-71) ได้เสนอหลักในการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีคุณภาพสูง ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายแน่นอนว่าต้องการอะไร
2. สร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และให้ครอบคลุม
3. เรียงข้อคำถามตามลำดับ ตามหัวข้อที่ได้วางโครงสร้างไว้
4. ไม่ควรให้ผู้ตอบ ตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อไม่ให้ความ

ร่วมมือหรือตอบโดยไม่ได้ตั้งใจ

5. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้น ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ข้อคำถามแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแต่กากบาทตอบในแบบสอบถาม

6. สร้างข้อคำถามให้มีลักษณะดี กล่าวคือ มีลักษณะ ดังนี้

6.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

6.2 ใช้ข้อคำถามที่สั้น กระชับรัดกุม ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

6.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบ โดยคำนึงถึงสติปัญญา

ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

6.4 แต่ละข้อคำถามมีเพียงปัญหาเดียว

6.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง

6.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะให้ผู้ตอบเบื่อก่อนหน้า ไม่รู้เรื่อง หรือไม่

สามารถตอบได้

6.7 หลีกเลี่ยงคำที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกัน เช่น บ่อยๆ เสมอๆ

รวม โง่ ฉลาด

6.8 ไม่ใช่คำถามที่เป็นการนำผู้ตอบให้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด

6.9 ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจ หรืออึดอัด

ที่จะตอบ

6.10 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า

6.11 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

6.12 คำตอบที่เลือกในข้อคำถาม ควรจะให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง

ทุกคนสามารถเลือกตอบได้ตรงกับความเป็นจริง ตามความคิดเห็นของเขา บางครั้งอาจมี
ตอนให้เติม เช่น อื่นๆ (โปรดระบุ)

การวัดและประเมินผลความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง การสร้างแบบวัดความพึงพอใจไว้ดังนี้

สมนึก ภัททิยธนี (2549, หน้า 103) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างแบบ
วัดความพึงพอใจ ไว้ว่า แนวการสร้างแบบวัดความพึงพอใจมีลักษณะเป็นมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating scale) โดยกำหนดระดับคะแนนของความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย

บุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 74) ได้กล่าวถึง มาตรฐานส่วนประมาณค่าไว้ว่า มาตรฐานส่วนประมาณค่าเป็นมาตรวัดชนิดหนึ่งที่ใช้สร้างเป็นเครื่องมือแบบสอบถามแบบวัดด้านจิตพิสัย เช่น เจตคติ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผลสภาพความเป็นจริงตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป

2. ระดับที่ให้เลือกอาจเป็นชนิดที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ในข้อเดียวกันหรือมีเฉพาะด้านบวกหรือมีเฉพาะด้านลบ โดยอีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือระดับมาก

3. บางข้อจะมีลักษณะเชิงนิมมาน (Positive scale) บางข้อมีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative scale)

4. สามารถแปลงผลการตอบเป็นคะแนนได้ ซึ่งขึ้นกับว่าจะเป็นข้อที่มีลักษณะเชิงนิมมานหรือเป็นลักษณะเชิงนิเสธ ข้อที่มีลักษณะเชิงนิมมาน ถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้ 5 คะแนน เห็นด้วยจะได้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจจะได้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยได้ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจะได้ 1 คะแนน หรือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เมื่อแปลงผลทางการตอบออกมาเป็นคะแนนแล้วจึงสามารถวัดความเห็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้

กล่าวโดยสรุป การสร้างแบบวัดความพึงพอใจเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อจะนำไปสู่เป้าหมาย เมื่อเกิดความพึงพอใจจะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ ผลที่ดีหรือน่าพอใจจะนำไปสู่ความพึงพอใจ ทำให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จ และในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบวัดแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ของบุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 74)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, หน้า 171) กล่าวว่า
แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไป
แล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and pencil
test) กับให้นักเรียนปฏิบัติจริง
(Performance test)

รอสส์และสแตนลีย์ (Ross and Stanley, 1967, อ้างถึงใน เขาวดี วิบูลย์ศรี,
2540, หน้า 16) กล่าวว่า แบบสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบสอบที่ใช้วัดความสามารถทาง
วิชาการ เช่น แบบสอบวิชาเลขคณิต แบบสอบวิชาพีชคณิต ฯลฯ เป็นต้น

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2545, หน้า 96) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็น
แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่าง
ว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 73) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับการ
เรียนรู้ผ่านมาแล้ว

สมบัติ ท้ายเรือคำ (2551, หน้า 73) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความสามารถของผู้เรียนว่า
มีความรู้ความสามารถและทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนไปแล้วมากน้อยเพียงใด

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2553, หน้า 62) ได้เสนอไว้ว่า แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถนะสมองด้านต่างๆ
ที่ผู้เรียนได้รับความรู้ มาแล้วมีอยู่เท่าใด แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ
แบบทดสอบของครูที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐาน

1. แบบทดสอบของครูที่สร้างขึ้น (Teacher- Made Test) หมายถึง
แบบทดสอบ ที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ใช้กัน
ทั่วๆ ไปในโรงเรียนและ สถาบันการศึกษา

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) หมายถึง แบบทดสอบ
ที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่วๆ ไป แบบทดสอบชนิดนี้จะต้องผ่านการวิเคราะห์ แล้วว่ามี
คุณภาพดี มีมาตรฐาน คือมีมาตรฐานในการดำเนินการสอบ และมาตรฐานในการแปล
ความหมายคะแนน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง

แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาการของผู้เรียนว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากผู้สอนมาแล้ว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างเอง (Teacher- Made Test)

คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาได้คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

สมนึก ภักดิ์ทิพย์ (2553, หน้า 81) ได้เสนอถึง คุณลักษณะแบบทดสอบที่ดีไว้ดังนี้ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่สามารถทำหน้าที่วัดสิ่งที่เราจะวัดได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย

1. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้เด็กเดาคำตอบ ได้ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเกียจคร้านที่จะดูตำราแต่ตอบได้ดี
2. ต้องถามลึก (Searching) วัดความลึกซึ้งของวิทยาการตามแนวตั้งมากกว่าที่จะวัดตามแนวกว้างว่ารู้มากน้อยเพียงใด
3. ต้องยั่วยุเน้นเอียงอย่าง (Exemplary) คำถามมีลักษณะท้าทายชักชวนให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้เพียงใด
4. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนว่าครุถามถึงอะไรหรือให้คิดอะไร ไม่ถามคลุมเครือ
5. ต้องเน้นปรนัย (Objective) หมายถึง คุณสมบัติ 3 ประการ คือ
 - 5.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม
 - 5.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน
 - 5.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน
6. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ สามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด ภายในเวลา แรงงาน และเงินน้อยที่สุดด้วย ต้องยากพอเหมาะ (Difficiency)
7. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ สามารถแยกเด็กออกเน้นประเภทๆ ได้ทุกระดับตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด
8. ต้องเชื่อมั่นได้ (Reliability) คือ ข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอนไม่แปรผัน

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต้องเที่ยงตรง (Validity) เน้นปรนัย (Objective) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) มียากพอเหมาะ (Difficiency) มีอำนาจจำแนก (Discrimination) และต้องเชื่อมั่นได้ (Reliability)

หลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียน มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538, หน้า 171) กล่าวว่า ลักษณะและวิธีการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน ว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องที่ตรงไหนจะได้สอนซ่อมเสริม หรือวัดดูความพร้อมที่จะขึ้นบทเรียนใหม่ ฯลฯ ตามแต่ที่ครูปรารถนา

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้ สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอจึงสร้างเกณฑ์ปรกติ(Norm) ของแบบทดสอบนั้นสามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ จะใช้วัดอัตราความงอกงามของเด็กแต่ละวัยในแต่ละกลุ่มแต่ละภาคก็ได้ จะใช้สำหรับให้ครูวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิชาต่างๆ ในเด็กแต่ละคนก็ได้ ข้อสอบมาตรฐานนอกจากจะมีคุณภาพของแบบทดสอบสูงแล้วยังมีมาตรฐานในด้านวิธีดำเนินการสอบ คือไม่ว่าโรงเรียนใด หรือส่วนราชการใดจะนำไปใช้ต้องดำเนินการสอบเป็นแบบเดียวกัน แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการสอบว่าทำอย่างไร และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

กองวิจัยทางการศึกษา (2545, หน้า 76-78) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด การกำหนดเนื้อหาพิจารณาได้จาก วัตถุประสงค์ของการวิจัย เช่น วัตถุประสงค์ของการวิจัยกำหนดว่า “เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องประชากรศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6” แสดงว่าเนื้อหาที่ต้องการสอบวัดคือ เรื่องประชากรศึกษา ผู้วิจัยจะต้องนำมาวิเคราะห์หรือจำแนกให้ได้ว่าในเรื่อง ประชากรศึกษาจำแนกออกเป็นหัวข้อย่อย

อะไรบ้าง เพื่อวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ทั้งหมด เช่น ในเรื่องประชากรศึกษา จำแนกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้ ความสำคัญของประชากรศึกษา ภาวะประชากรของประเทศไทย ผลกระทบและปัญหาเนื่องจากการเพิ่มประชากรของประเทศไทย แนวทางการแก้ปัญหาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรของประเทศไทย เป็นต้น

การกำหนดพฤติกรรม พฤติกรรมในที่นี้ถ้าตามทฤษฎีของบลูม หมายถึง ความสามารถทางสมองซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ ความรู้ – ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ผู้วิจัยต้องพิจารณาว่าในแต่ละหัวข้อเนื้อหานั้น ต้องการให้ผู้สอบมีพฤติกรรมใดบ้าง

2. เลือกชนิดของข้อสอบและจำนวนข้อสอบ ผู้วิจัยต้องพิจารณาว่าจะใช้ข้อสอบ ชนิดใด ข้อสอบอัตนัยหรือปรนัย ถ้าเป็นปรนัยจะใช้รูปแบบใด ข้อดีของข้อสอบปรนัย คือ ออกได้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรม การตรวจให้คะแนนมีความเที่ยงและยุติธรรมในกรณีที่ต้องการ ออกข้อสอบเป็นแบบปรนัย ควรนำเนื้อหาและพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในข้อ 1 มาสร้างตาราง วิเคราะห์หลักสูตร ตารางนี้จะช่วยให้การออกข้อสอบครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมทางสมอง

3. ร่างข้อคำถาม เมื่อกำหนดเนื้อหา พฤติกรรม และชนิดของข้อสอบแล้วในขั้นนี้ก็จะต้องร่างข้อคำถามตามเนื้อหาและพฤติกรรมที่กำหนดไว้

4. จัดชุดข้อสอบ หลังจากออกข้อสอบได้ครบตามจำนวนข้อที่ต้องการแล้วก็รวบรวมจัดเป็นชุดข้อสอบหรือเป็นฉบับ ซึ่งประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้ การจัดเรียงลำดับข้อคำถาม และการเตรียมคำชี้แจง การจัดเรียงลำดับข้อคำถาม มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ถ้าในแบบทดสอบ 1 ฉบับ มีข้อสอบหลายๆ รูปแบบ เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ แบบจับคู่ แบบถูกผิด ก็ควรจะจัดข้อสอบที่มีรูปแบบชนิดเดียวกันไว้ด้วยกัน และจัดเรียงลำดับจากชนิดง่ายไปชนิดยาก เช่น จัดลำดับดังนี้ แบบถูก-ผิด แบบจับคู่ แบบเลือกตอบตามลำดับ และถ้าในแบบทดสอบ 1 ฉบับ มีข้อสอบเพียงรูปแบบเดียว เช่น เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 50 ข้อ หรือจะประกอบด้วยข้อสอบหลายรูปแบบก็ตามในแต่ละรูปแบบให้จัดเรียงข้อสอบตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ดังนี้ จัดตามกลุ่มพฤติกรรมทางสมอง โดยจัดเรียงลำดับจากพฤติกรรมต่ำสุดไปสูงสุด คือ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ตามลำดับ การจัดกลุ่มเนื้อหา คือจัดเรียงตามลำดับเนื้อหา ก่อนหลังตามที่สอน (ในกรณีที่วัดผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียน) หรือตามหัวข้อเนื้อหาในเรื่องนั้น และจัดเรียงตามลำดับความยากง่ายของข้อสอบ เริ่มจากข้อสอบง่าย

และยากขึ้นตามลำดับ ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะเรียงข้อสอบตามลำดับของกลุ่มเนื้อหา และการเตรียมคำชี้แจง หลังจากจัดเรียงลำดับข้อสอบเรียบร้อยแล้วก็ต้องจัดเตรียมคำชี้แจง ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับข้อสอบ ได้แก่ ชื่อวิชาหรือชื่อหัวข้อเนื้อหา เช่น (อาจจะไม่มีหรือไม่มีแล้วแต่กรณี) เวลาที่ใช้ในการสอบ วิธีการตอบคำถาม

5. ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบในด้านความเที่ยงตรง ได้แก่ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการในเนื้อหาที่สอบ จำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดได้ตรงตามเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยวิธีของโรวิเนวลลี และแฮมเนลตัน

ตรวจสอบคุณภาพรายข้อและรวมฉบับ การตรวจสอบคุณภาพรายข้อเป็นการตรวจสอบ ความยากง่าย และอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ ส่วนการตรวจสอบคุณภาพรวมฉบับเป็นการตรวจสอบในด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบ ตามปกติ ถ้าเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จะตรวจสอบโดยวิธีของคูเดอร์ และริชาร์ดสัน มี 2 สูตร คือ KR 20 และ KR 21

สมบัติ ท้ายเรือคำ (2551, หน้า 72) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะการสร้างเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างเองหรือแบบทดสอบที่ครูสร้างเอง (Teacher Made Test) เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของการสอบ ซึ่งกระบวนการในการสร้างนั้นจะต้องมีการนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้แล้วนำมาวิเคราะห์คุณภาพของ แบบทดสอบ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งแบบทดสอบที่มีคุณภาพนั้นควรจะเป็นแบบทดสอบที่มีอำนาจจำแนกสูง ความยากปานกลาง มีความตรง (Validity) และมีความเที่ยง (Reliability) สูง

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพจนเป็นที่เชื่อถือได้และเมื่อมีการนำแบบทดสอบไปใช้ไม่ว่าใครจะเป็นผู้คุมสอบ หรือตรวจให้คะแนนก็ตามผลลัพธ์ที่ได้จะใกล้เคียงกันหรือมีความเป็นปรนัย(Objectivity) โดยใน แบบทดสอบมาตรฐานนั้นจะระบุถึงวิธีการทำข้อสอบและตรวจข้อสอบอย่างชัดเจน นอกจากนั้นยังระบุ ปกติวิสัย (Norm) ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่า

เปอร์เซ็นต์ไทล์ คะแนนมาตรฐานของกลุ่มประชากรที่ทำแบบทดสอบก็ได้และยังระบุความตรง (Validity) และค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบด้วยแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียน ตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and pencil test) แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 พวก คือ แบบทดสอบของครูที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐาน

2.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher – made Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ วัดและประเมินผลการเรียนการสอนในห้องเรียนส่วนมากเป็นข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาต่างๆ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1.1 ข้อสอบเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2.1.2 ข้อสอบเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน

2.2 ข้อสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นแล้ว นำไปใช้ทดสอบและวิเคราะห์ผลการสอบตามวิธีการเพื่อปรับปรุงคุณภาพและใช้เป็นมาตรฐานในการทดสอบกับเด็กๆ ทั่วไป มีการหาเกณฑ์ปกติ (Norm) เพื่อใช้เป็นหลักในการเปรียบเทียบคำว่า มาตรฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้ 3 แบบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอนคือ

2.2.1 วัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในรูปของการปฏิบัติจริง เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา งานช่างงานประดิษฐ์ การวัดแบบนี้ต้องวัดโดยใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2.2.2 วัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอันเป็นประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบ วัดผลสัมฤทธิ์

2.2.3 วัดด้านทักษะ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดภายหลังการฝึกฝนและได้เรียนแล้ว เพื่อดูว่าผู้เรียนมีทักษะหรือความคล่องแคล่วในการคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนขนาดไหน แบบทดสอบนี้มุ่งวัดว่าผู้เรียนมีทักษะการคิดหรือการทำงานขนาดไหน ซึ่งแตกต่างกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่วัดว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถระดับใด สำหรับผู้มีทักษะคือผู้ที่สามารถทำงานได้ปริมาณ มากๆ โดยใช้เวลาทำเพียงเล็กน้อย ทำได้สะดวกสบาย การวัดทักษะถ้าใช้แบบทดสอบลักษณะของข้อสอบจะต้องเป็นคำถามที่เป็นปัญหาง่ายๆ แต่มีปริมาณมากแล้วให้ทำในเวลาจำกัดผู้ใด

ทำได้มาก แสดงว่ามีทักษะ ข้อสอบทักษะนี้ถ้าให้ตอบโดยไม่จำกัดเวลาผู้ถูกสอบส่วนใหญ่ จะทำได้และได้คะแนนเต็ม

สมนึก ภัททิยธนี (2553, หน้า 67-68) ได้กล่าวถึง หลักในการสร้าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ ดังนี้

1. เขียนตอนนำให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ แล้วใส่เครื่องหมายปริศน์ไม่ ควรสร้างตอนนำให้เป็นแบบอ่านต่อความ เพราะทำให้คำถามไม่กระชับ เกิดปัญหาสองแง่ หรือข้อความไม่ต่อกัน หรือเกิดความสับสนในการคิดหาคำตอบ
2. เน้นเรื่องจะถามให้ชัดเจนและตรงจุดไม่คลุมเครือ เพื่อว่าผู้อ่านจะ ไม่เข้าใจไขว้เขว สามารถมุ่งความคิดในคำตอบไปถูกทิศทาง
3. ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่ตั้งถามมี ประโยชน์ คำถามแบบเลือกตอบสามารถถามพฤติกรรมในสมองได้หลายๆ ด้าน ไม่ใช่ คำถามเฉพาะความจำหรือความจริงตามตำรา แต่ต้องถามให้คิดหรือนำความรู้ที่เรียนไปใช้ ในสถานการณ์ใหม่
4. หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธ ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรขีดเส้นใต้คำปฏิเสธ แต่คำปฏิเสธซ้อนไม่ควรใช้อย่างยิ่ง เพราะปกติผู้เรียนจะยุ่งยากต่อการแปลความหมายของ คำถามและตอบคำถาม ที่ถามกลับหรือปฏิเสธซ้อนผิดมากกว่าถูก
5. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือย ควรถามปัญหาโดยตรง สิ่งใดไม่เกี่ยวข้องหรือ ไม่ได้ใช้เป็นเงื่อนไขในการคิดก็ไม่ต้องนำมาเขียนไว้ในคำถาม จะช่วยให้คำถามรัดกุมชัดเจน ขึ้น
6. เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ หมายถึงเขียนตัวเลือกทุกตัวให้เป็น ลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง หรือมีทิศทางแบบเดียวกัน หรือมีโครงสร้างสอดคล้องเป็นทำนอง เดียวกัน
7. ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกต่างๆ ได้แก่ คำตอบที่เป็นตัวเลข นิยมเรียงจากน้อยไปหามาก เพื่อช่วยให้ผู้ตอบพิจารณาหาคำตอบได้สะดวก ไม่หลง และ ป้องกันการเดาตัวเลือกที่มีค่ามาก
8. ใช้ตัวเลือกปลายเปิดหรือปลายปิดให้เหมาะสม ตัวเลือกปลายเปิด ได้แก่ ตัวเลือกสุดท้ายใช้คำว่า ไม่มีคำตอบถูก ที่กล่าวมาทั้งหมด ผิดหมดทุกข้อ หรือสรุป แนวนอนไม่ได้
9. ข้อเดียวต้องมีคำตอบเดียว แต่บางครั้งผู้ออกข้อสอบคาดไม่ถึงถึงว่า

จะมีปัญหา หรืออาจจะเกิดจากการแต่งตั้งตัวดวงไม่รัดกุม จึงมองตัวดวงเหล่านั้นได้อีกแง่หนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาสองแง่สองมุมได้

10. เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชา คือจะกำหนดตัวถูกหรือผิด เพราะสอดคล้องกับความเชื่อของสังคม หรือกับคำพังเพยต่างๆ ไปไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนทราบความจริงตามหลักวิชาเป็นสำคัญ จะนำความเชื่อโชคลาง หรือขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นมาอ้างไม่ได้

11. เขียนตัวเลือกให้อิสระจากกัน พยายามอย่าให้ตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งหรือส่วนประกอบของตัวเลือกอื่น ต้องให้แต่ละตัวเป็นอิสระจากกันอย่างแท้จริง

12. ควรมีตัวเลือก 4-5 ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกเพียง 2 ตัวเป็นข้อสอบแบบถูก-ผิด และเพื่อป้องกันไม่ให้เดาได้ง่าย ๆ จึงควรมีตัวเลือกหลายๆ ตัว ที่นิยมใช้ หากเป็นข้อสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรใช้ 3 ตัวเลือก ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป ควรใช้ 5 ตัวเลือก

13. อย่าแนะนำคำตอบ ซึ่งการแนะนำคำตอบมีหลายกรณี ดังนี้

13.1 คำถามข้อหลังๆ แนะนำคำตอบข้อแรกๆ

13.2 ถามเรื่องที่คุณเรียนคล่องปากอยู่แล้ว โดยเฉพาะคำถามประเภทคำพังเพย สุภาษิต คติพจน์หรือคำเตือนใจ

13.3 ใช้ข้อความของคำตอบถูกต้องกับคำถามหรือเกี่ยวข้องกัน อย่างเห็นได้ชัด เพราะนักเรียนที่ไม่มีความรู้ก็อาจจะเดาได้ถูก

13.4 ข้อความของตัวถูกบางส่วนเป็นส่วนหนึ่งของทุกตัวเลือก

13.5 เขียนตัวถูกหรือตัวดวงถูกหรือผิดเด่นชัดเกินไปและคำตอบ

ไม่กระจาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้กันมากในการวิจัยในหลายสาขาโดยนำมาใช้ในการจัดทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนนั้นมีขั้นตอนดังนี้คือ กำหนดเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัด การกำหนดเนื้อหา เลือกชนิดของข้อสอบและจำนวนข้อสอบ ร่างข้อคำถาม เมื่อกำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด จัดชุดข้อสอบ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบคุณภาพรายข้อ และรวมฉบับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.70/84.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีค่าดรชนี้ประสิทธิผล เท่ากับ 0.7104 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.04 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จตุติดา คงด้วง (2549, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยเรื่อง การเขียนสะกดคำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยเรื่อง การเขียนสะกดคำสามารถเขียนสะกดคำได้ดีวก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ

รำไพ บุญเย็น (2549, บทคัดย่อ) การพัฒนาแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านโคกหล่าม ตำบลโคกหล่าม อำเภออุทุมพรพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 13 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาค้นคว้ามี 3 ชนิด ได้แก่ แผนการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ พบว่า แผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 88.36/83.85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากมีค่า เท่ากับ 0.7675 คิดเป็นร้อยละ 76.75 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากเฉลี่ยร้อยละ 93 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมากที่สุด

กมล ชุกลิน (2550, หน้า 58-59) ได้ศึกษาผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง คำที่มีตัวการ์นต์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.41/82.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บังอร บารมีช่วย (2550, หน้า 59-88) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผน การจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านและเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้เรื่องการอ่านและ เขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านโกรกกุลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้คือแผนการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ผลการศึกษา พบว่า การอ่านและเขียนสะกดคำด้วยกิจกรรมกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.50/82.75 ดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 66.50 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วิลาวัณย์ ธรรมชัย (2550, หน้า 128) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ เรื่องกระต่ายตื่นตูม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านช่องแมว พบว่า นักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์เรื่องกระต่ายตื่นตูมมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความและการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพวรรณ โคโตลี (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2548 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 34 คน พบว่า ดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7349 ซึ่งหมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ ชุดนี้ มีความเป็นไปได้ที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเกิดการ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ สูงขึ้นร้อยละ 73.49 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ การสะกดคำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับมาก และนักเรียนที่เรียน ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำมีความคงทนในการเรียนรู้ ซึ่ง หมายความว่านักเรียนมีความสามารถในการจดจำเนื้อหาที่เรียน มาแล้วได้คงทน

สุนันทา สายแวง (2552, หน้า 94) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึก ทักษะการเขียนสะกดคำที่ประสมสระลดรูป-สระเปลี่ยนรูปที่สะกดตรงตามมาตรา ตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.74/89.05 และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประเนียง จุลวรรณโณ (2552, หน้า 74) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่มี แบบการเรียนระดับเชาวน์ปัญญา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโดยรวมจำแนกตามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์สูงและปานกลางมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมีความสามารถดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ และนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันมีระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนที่มี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหามากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552, หน้า 153) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาชุด กิจกรรรมการเขียนบทร้อยกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเขียนบทร้อยกรองโดย

เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี
ประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.48/81.67 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กิ่งไทย เพ็ชรนาดี (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการ
สะกดคำและแจกลูกด้วยแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการ
เรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านและการเขียนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสะกดคำและแจกลูกด้วยแผนผังความคิด มีค่า
เท่ากับ 0.7582 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.82

ใบสด สารผล (2553, หน้า 75-112) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านกตตาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดคำ โดยใช้แบบฝึก
ทักษะประกอบเทคนิคแผนผังความคิด จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้าน
การอ่านภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ ผลปรากฏว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการ
เรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบ
ฝึกทักษะประกอบเทคนิคแผนผังความคิดมีค่าเท่ากับ 0.8574 แสดงว่านักเรียนมี
ความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 85.74

พรรณวดี โตมาก (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการอ่านและเขียนสะกดคำแจกลูกคำที่มี
สระเปลี่ยนรูปและสระลดรูปโดยใช้แผนผังความคิดประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ
นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิด
ประกอบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มีความสามารถด้านการอ่านและเขียนสะกดคำแจก
ลูกคำที่มี สระเปลี่ยนรูปและสระลดรูปหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

สงวนสิน ญาติสมบุญ (2553, หน้า 65-93) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำยาก โดยใช้แผนผังความคิดและแบบ
ฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนบ้านนาदानหักประชานุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการ เขียนคำยาก โดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะจำนวน 12 แผน 2) แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ผลปรากฏว่า ค่าดัชนี ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง การอ่านและการเขียนคำยาก โดยใช้ แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5748 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 57.48 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่อง การอ่าน และการเขียนคำยาก โดยใช้แผนผังความคิดและแบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรพรรณ ชูนาบาล (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมเสริม ทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านและ การเขียนคำควบกล้ำ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียน บ้านโพนบกหนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า คะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยชุด กิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความ พึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม

จันทร์กษ ภัทธีรมย์ (2555, หน้า 88) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาแบบฝึก ทักษะการอ่านคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่าน คำควบกล้ำกลุ่มตัวอย่างที่ ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคุรุประชาสรรค์

โรงเรียนบ้านหนองแก้ว และโรงเรียนโพนเมืองน้อย โรงเรียนในเครือข่ายการศึกษาชั้น
พื้นฐาน จังหวัดอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่าง
ง่าย ดำเนินการทดลอง โดยใช้ชุดฝึกการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design
ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.02/83.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถทางการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01

ประไทย ศุภวิทยาเจริญกุล (2557, หน้า 99) ได้ศึกษาผลของการพัฒนา
แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วย
แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่า
ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พันราศี ประชาโชติ (2557, บทคัดย่อ) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภาษาไทย การคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เรื่องคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกทักษะ
ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
ประกอบกิจกรรมโดยใช้สมองเป็นฐานโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง คำควบกล้ำ ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่าง
คะแนนก่อนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ระหว่าง
คะแนนก่อนและหลังเรียน และ 4) เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างก่อนและหลัง
เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้าน
เอราวัณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2556 จำนวน 32 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง คำควบกล้ำ จำนวน 8 แผน แบบเก้ทักษะจำนวน 4 เล่ม
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบวัดการคิด
วิเคราะห์ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มี และแบบวัดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ แบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples) พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.16/83.02 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

มยุรี เพ็ชรพินิจ (2557, หน้า 157-158) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันเมื่อได้รับการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้แบบร่วมมือและการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Atkinson (2001, pp. 496-A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนหรือวิธีการสอนไปใช้ในการสอนอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 โดยการวิเคราะห์จากประวัติการสอน การคิด และผลสะท้อนกลับของการเปลี่ยนแปลงของครูประจำการ 12 คน และวิเคราะห์การตอบสนองของครูในช่วงปลายทศวรรษที่ 70 ถึงกลางทศวรรษที่ 90 และจากการสัมภาษณ์ครู ผลการศึกษาพบว่า ครูเห็นคุณค่าของความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติการสอนจริง ประสบการณ์ที่ต่างกันมีอิทธิพลมากที่สุดในการปฏิบัติการสอน ครูมีความเชื่อเกี่ยวกับการสอนอ่านและเขียน เกี่ยวกับความรู้ในปัจจุบัน โดยมีการสรุปหลักการและนำมาใช้ ครูยังไม่สามารถบรรยายการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีการสอนภาษา ความสามารถในการอ่านออกเสียงได้ ซึ่งไม่สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการสอนอ่านและเขียน ส่วนใหญ่บรรยายเฉพาะการเปลี่ยนรูปแบบการสอนเท่านั้น ครูมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะในส่วนที่ตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติได้ และคิดว่าสิ่งที่ทำไปประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ครูใช้ประสบการณ์เกิดเป็นแหล่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและการสอน โดยมีบางส่วนอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนครู และนักเรียน

Manahan (1998, pp. 3011-A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนในช่วงเวลา 6 สัปดาห์ เมื่อได้รับการสอนที่สอดคล้องและ

ไม่สอดคล้อง กับระดับการพัฒนาความสามารถในการสะกดคำของนักเรียน โดยเป็น การศึกษาการตอบสนอง ของนักเรียนที่ได้รับการสอนที่มีระดับความสามารถในการสะกด คำต่างๆ กัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 จำนวน 9 คน ที่มีระดับ ความสามารถในการสะกดคำต่างๆ กัน แล้วแบ่งออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมีนักเรียน 3 คน การเขียนประกอบด้วยการแยกคำ การเล่นเกมคำ และการสร้างคำที่สอดคล้อง และ เหนือระดับการสะกดคำของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนมีระดับการ พัฒนาการสะกดคำทั้งที่ต่ำกว่า และสูงกว่าระดับเดิมเล็กน้อย (2) นักเรียนมีความก้าวหน้า ในการสะกดคำเพิ่มขึ้น (3) รูปแบบการสอนสะกดคำที่มีประสิทธิภาพดีในการสอนสะกดคำ ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถในการสะกดคำคนละระดับ และการศึกษาคำเป็นวิธีการ สอนแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังชี้แนะว่า เมื่อความสัมพันธ์ ระหว่างสะกดคำกับคำอ่านโดยนักเรียนมีการพัฒนาการสะกดคำเพิ่มขึ้น ก็จะมี ความสามารถในการสะกดเพิ่มขึ้นด้วย

Williams (1998, pp. 1525-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้ แผนที่ความคิดกับการจดบันทึก ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยพนักงานบริษัทที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูงที่ใช้การจดบันทึกกับการจดแบบแผนที่ความคิด การวัดผลโดยการทดสอบ ก่อนและหลังการสอน การศึกษาใช้การทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test และวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ที่ระดับความแตกต่าง .05 รูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่ม ตัวอย่างจะใช้การวัดการเรียนรู้ของแมคคาทีและวัดความเป็นได้ของสมอง ซึ่งมีผลการวิจัย เบื้องต้นเกี่ยวกับสมอง แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างทั้งด้านชีววิทยา หรือด้านสรีระวิทยาว่า มี ผลต่อการเรียนรู้อย่างมาก การศึกษาครั้งนี้พบว่า การใช้แผนที่ความคิดเป็นกลยุทธ์การ เรียนรู้ที่ตรงข้ามกับการเรียนรู้วิธีอื่นโดยสิ้นเชิง

Dimas (1995, p. 1378) ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือ ที่มี ต่อการยอมรับตนเอง ของนักเรียนที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 3 คน โดยทำการศึกษาเป็นรายกรณี โดยครูและผู้วิจัย การ เก็บรวบรวมข้อมูลใช้จากการสัมภาษณ์ การบันทึกกระเปาะสนทนาของโรงเรียน สัมภาษณ์ เจตคติ บันทึกเทปในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม และจดบันทึก ผลการวิจัยพบว่า การทำงาน กลุ่ม มีผลกระทบทางบวกต่อการยอมรับตนเองของนักเรียน การทำงานกลุ่มจะรวมถึงการ ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ตอบการสนทนา และความรู้สึกในการช่วยเหลือหรือได้รับการ ช่วยเหลือ

Hay และKinchin (2008, pp. 167–168) ได้ทำการศึกษากระบวนการที่พัฒนา ผลประโยชน์ของการใช้เครื่องมือในการศึกษาระดับสูงกว่า ประโยชน์ของกิจกรรมแผนผังความคิดที่ พัฒนาการบูรณาการของผู้เรียนด้วยการนำเสนอสื่ออุปกรณ์ และขั้นตอนความก้าวหน้าของหลักสูตร พบว่าสิ่งที่สำคัญในความคิดรวบยอด ณ การเริ่มต้นของหลักสูตรมีอำนาจอย่างมากมาต่อวงโคจรของการแสดงการพัฒนาทางความคิดรวบยอดของนักเรียน โครงสร้างความคิดรวบยอดที่จำเป็นดูเหมือนจะประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงและจำกัดหัวข้อต่อมาของความคิดรวบยอดแบบ Super Ordinate หลักการถูกปรับปรุงในปีที่ 2 นักเรียนถูกกระตุ้นให้ย้อนโครงสร้างความเข้าใจของพวกเขา โดยการผลิตแผนที่ความคิดเสมือนส่วนหนึ่งของกลุ่มร่วมมือ กรอบงานความคิดรวบยอดเชื่อมกับกิจกรรมแผนผังต่อกรอบงานแผนผังความคิดเชื่อมกับกิจกรรมแผนผัง ต่อระดับของหลักสูตรและการกระตุ้นที่ไม่สำคัญสำหรับการผูกมันในการะงาน

Lin (2004, pp. 2458–A) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจผลของการใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนแผนผังคิดโดยใช้การสอนการเขียนเรียงความแบบจูงใจ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลองที่ออกแบบเพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนขนาดกลาง เมืองโฮอาโฮ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียนเกี่ยวกับศิลปะทางด้านภาษา ในระดับเกรด 8 จำนวน 319 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่สอนแผนผังความคิดโดยใช้คอมพิวเตอร์และกลุ่มควบคุม มีการประเมินผลการเขียนก่อนการทดลองการสอนนั้น เน้นการใช้แผนผังความคิดซึ่งเป็นยุทธวิธีในการเขียนเรียงความแบบจูงใจ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การสอนแผนผังความคิดโดยใช้คอมพิวเตอร์มีประโยชน์สำหรับการรวบรวม แนวคิด แต่ไม่ส่งผลต่อการเขียนของนักเรียน อย่างไรก็ตาม คุณภาพของเนื้อหาของแผนผังความคิดมีความสัมพันธ์กับด้านเจตคติต่อการเขียนของนักเรียนในทางลบ เมื่อให้แผนผังความคิดด้วยคอมพิวเตอร์ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีการใช้แผนผังความคิดไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ส่วนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การเทคนิคแผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหา เข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ความพึงพอใจต่อการเรียน และสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี